

Stockholms stadsfullmäktige

och i närmaste samband därmed stående institutioner.

Ursprungligen utövades hufvudstadens kommunalstyrelse omedelbart af Regeringen och dess representanter. Den egentliga själfstyrelsen tilldelades efter hand Magistraten, det vill säga Borgmästare och Råd. Såsom stadens och borgerskapets förman förde öfverståhållaren alltifrån år 1634, då hans ämbete tillkom, ordet inom detta råd. Vid sidan af Borgmästare och Råd fortgick från äldre tider borgerskapets inflytande på stadens styrelse dels genom ärendens omedelbara handläggning, dels och hufvudsakligen genom de i medeltiden tillkomna Borgerskapets äldste, hvilka till en början voro 48 och sedermera 50 till antalet, hvaraf benämningen Borgerskapets femtio äldste. De tillkommo endast såsom en rådgivande församling och innehade äfven denna ställning enligt 1672 års förordning angående Stockholms stads styrelse; först år 1772 erhöles de under egna ordförande beslutanderätt jämte Magistratens ledamöter. Det var dock endast hvad man sedermera benämndt Drätselärenden i inskränkt mening, som voro föremål för nu omnämnda själfstyrelse, i hvilken den år 1813 inrättade Drätselkommissionen (se nedan) sedermera fick del.

Fördelningen på de skattskyldiga invånarna af de prestationer och afgifter, de hade att utgöra, gaf från slutet af 1600-talet upphof till den ena kommunala institutionen efter den andra.

År 1688 tillkommo Deputerade för inkvarteringsverket, sedermera benämnda Inkvarteringskommissionen, ursprungligen bestående af magistratspersoner och borgare samt, sedan äfven husägare blifvit skyldiga att deltaga i inkvarteringen, jämväl af representanter från dem. Denna myndighet hade att uppbära samt redogöra för inkvarteringstolagen samt ombesörja inkvarteringen in natura.

För taxering af den borgerliga inkvarteringsafgiften inrättades år 1710 Borgerskapets bemedlingskommission, och 1720 fick denna kommission befattningen med andra borgerliga utskylder. Den valdes af femtio äldste och äger fortfarande bestånd för förvaltning af borgerskapets enskilda fonder.

Brandvaktskasseadministrationen, sammansatt, under öfverståhållaren såsom ordförande, af två magistratspersoner och tio husägare, tillkommen år 1788, hade att bestrida och bekosta nattbevakningen till år 1850, då detta bestyr öfvertogs af polisen.

Under år 1767 synas Börsbyggnadsdeputerade hafva börjat sin verksamhet. I deras ställe trädde år 1781 Kommitterade öfver börs- och brobyggnader. Efter underhandlingar med den år 1813 inrättade Drätselkommissionen fingo de år 1815 området för sin verksamhet utvidgadt och erhöles då benämningen Kommitterade öfver börs-, bro- och hamnbyggnader. De bestodo af öfverståhållaren såsom ordförande, två af honom utsedda magistratspersoner samt bemedlingskommissionens ledamöter. Kommitterades bestyr öfvertogs år 1846 af Drätselkommissionen.

Det första steget till Magistratens och Borgerskapets äldstes befriande från bestyret med kommunens förvaltning togs år 1813, då den förut omnämnda Drätselkommissionen inrättades. Såsom ordförande i detta nya verk insattes öfverståhållaren; bisittare blefvo fyra magistratspersoner, utsedda af Magistraten, och sex borgare af olika kategorier, valda af Borgerskapets äldste. Drätselkommissionen hade att i första hand förvalta Stadens fastigheter och öfriga tillhörigheter samt omhänderhafva de inkomster, som voro enligt stat anslagna till utgifter för Rådhusrätten, Kronouppbördsverket m. fl. administrativa eller kommunala inrättningar. Kommissionen var dock icke den högsta myndigheten, utan vissa ärenden skulle hänvisas till Magistraten och De femtio äldste.

För debitering, uppbörd och redovisning af båtsmansvakansafgiften inrättades på grund af 1839 års fördelning af städernas båtsmanshåll och Kungl. resolutionen den 14 november 1842 Båtsmanshållskommissionen med 7 personer, valda af borgare och fastighetsägare såsom båtsmanshållsskyldiga.

Från att hafva varit bestyr, utförda af hus- och tomtägarna, öfvergingo gatuläggningen och gatubelysningen, till en början hvar för sig, till att blifva på sockenstämmogrund byggda, för hela staden gemensamma angelägenheter. År 1845 inrättades för gatuläggningen och år 1850 för gatubelysningen särskilda förvaltningar, hvilka med år 1861 sammanslogos till Gatuläggnings- och lyshållningsstyrelsen, bestående af nio ledamöter, af hvilka en utsågs af Öfverintendentsämbetet och de öfriga af Sockenstämmonämnden.

För den år 1856 beslutade vattenledningen inrättades en öfverstyrelse med öfverståhållaren såsom ordförande och 24 af de territoriella församlingarna valda ledamöter.

Den centrala delen af sjukvårds- och fattigvårdsförvaltningen utfördes af en Magistrats afdelning till år 1807, då den för kortare tid öfverflyttades till en af representanter för hvarjehanda stats- och kommunalinstitutioner sammansatt talrik direktion med en serafimerriddare såsom ordförande och öfverståhållaren såsom vice ordförande. Ändring i direktionens sammansättning skedde genom Kungl. brefvet den 3 juli 1811, hvarjämte genom Kungl. brefvet den 18 mars 1812 denna öfverstyrelsens omedelbara befattning med dithörande ärenden öfverflyttades till församlingsstyrelser. En återgång i hufvudsakliga delar till ärendenas koncentrerung hos 1811 års direktion påbjöds åter genom Kungl. brefvet den 8 november 1813.

I stället för omförmälda direktion trädde enligt Kungl. Maj:ts stadga angående fattigvården i Stockholms stad Stadsnämnden den 1 april 1843 såsom centralstyrelse för hälso- och fattigvårdsärenden. I denna var öfverståhållaren ordförande, pastor primarius, polismästaren och förste stadsläkaren ständiga ledamöter samt 21 valda ledamöter, som utsågos, en af och inom Konsistorium, en af och inom Magistraten, två från hvar och en af de åtta församlingsnämnderna, en af Allmänna barnhusets, en af Danviks hospitals och en af Prins Carls inrättnings direktion.

Med hänsyn till kolerafarsotens första uppträdande i Europa inrättades för denna del af hälsovården den Allmänna sundhetskommittén, som verkade åren 1831—1840. Af enahanda anledning och för samma ändamål bildades år 1847 Allmänna sundhetsnämnden, som hufvudsakligen nominellt kvarstod till tiden för Stadsfullmäktiges tillkomst. Den bestod af ledamöter utsedda vid sockenstämmorna. Ordet fördes af öfverståhållaren eller den han förordnade i sitt ställe.

En verksam del i styrelsen af åtskilliga hufvudstadens angelägenheter (byggnadsväsendet, strandregleringar, allmänna säkerheten, torg-handeln, mångleriväsendet, religions-, sjuk- och fattigvård samt brandförsäkringsväsendet) tog den år 1724 af Kungl. Maj:ts förordnade Kungl. politie- och brandkommisionen. Denna ett stycke mot slutet af 1700-talet fungerande myndighet bestod af tolf, de flesta höga, stats- ämbetsmän (tre riksråd, justitiexkanslern, en generalmajor, ett kansliråd, en vicepresident, fyra kollegieråd, en assessor) och två rådmän.

Med år 1862 gjordes enligt Kungl. resolutionen den 27 september 1861 hufvudstadens folkskoleväsende till en stadens gemensamma angelägenhet, som, intill dess Stadsfullmäktige öfvertogo detsamma, lydde under öfverstyrelsen, sammansatt af en ordförande och elfva ledamöter, valda, en af Stadens konsistorium, en af Fattigvårdsnämnden, en af hvarje församlings skolråd och en af öfverstyrelsen, företrädesvis bland hufvudstadens läkare. Öfverstyrelsen valde själf sin ordförande. Om detta val föll på

någon förutvarande ledamot, utsågs annan i samma ordning, som denne förut blifvit invald.

Genom Kungl. förordningen den 16 mars 1847 infördes Sockenstämmonämnden för behandling i vissa fall af hela staden rörande kyrkliga eller världsliga kommunalärenden.

Förslaget till 1862 års Kungl. förordning om kommunalstyrelse i stad var uppgjort att gälla äfven för hufvudstaden. Detta förslag hänsköts till yttrande af Öfverståhållareämbetet och från ämbetet till Magistraten och Borgerskapets äldste, som för frågans utredning nedsatte en kommitté. Såväl kommittén som Öfverståhållareämbetet afstyrkte på det bestämdaste, att den allmänna stadsförfattningen skulle tillämpas på Stockholm, och påyrkade, att hufvudstaden skulle få sin särskilda kommunalförordning, hvartill ock förslag uppgjordes. Följden blef utfärdandet af Kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, hvilken förordning i de flesta väsentliga delar var öfverensstämmande med kommittéförslaget.

Med upphäfvande af 1847 års sockenstämmoförordning och hvad i andra författningar kunde finnas strida mot de nya bestämmelserna förklarades i 1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm Staden med därunder lydande område utgöra för sig en särskild kommun, hvars medlemmar ägde att själfva efter de gifna närmare bestämmelserna värda sina gemensamma angelägenheter, såvidt icke enligt gällande författningar det tillkomme offentlig ämbetsmyndighet att handhafva dem. I afseende å behandling af kyrkliga angelägenheter samt ärenden rörande folkskolan hänvisades till hvad särskildt fanns stadsgadt. Undantaget i afseende å kyrkliga angelägenheter blef, hvad angår anordnandet af begravningsplatser, år 1886 i sammanhang med nedan omtalade Kyrkogårdsnämnds införande genom legaliserande af då redan rådande förhållande för Stadens gemensamma begravningsplatser modifieradt i kyrkostämmoförordningen för Stockholm. Folkskoleväsendet åter blef med år 1904 genom lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm en väsentligen under den borgerliga kommunen lagd Stadens gemensamma angelägenhet.

Lagar m. m. K. Förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. Kommunalförordningen har undergått följande ändring. Kungl. kungörelsen den 22 juni 1883 medförde hufvudsakligen nedsatt maximum af röstetalen vid stadsfullmäktigeval och öfverflyttning till nämndernas instruktioner af en del bestämmelser om dem. Enligt Kungl. förordningen den 8 mars 1889 är den medlem af Kommunen, som därstädes äger fast egendom i st. f. som förut den som är för fast egendom till allmän bevilning uppförd. Genom K. förordningen den 22 mars 1880 blef kvinna valbar i Fattigvårdsnämnden. Lagen den 2 april 1898

gjorde villkoren för rösträtt och valbarhet till Stadsfullmäktige i allo lika med motsvarande bestämmelser för de andra städerna och föreskref förfarandet, då ordinarie val och fylnadsval till Stadsfullmäktige skola ske samtidigt. Lagen den 15 april 1904 lämnade föreskrifter om revisorsval. Lagen den 29 april 1904 tilldelade Stadsfullmäktige rätt att årligen själva utse sin ordförande. Genom lagen den 7 juli 1905 blef kvinna valbar i Styrelsen för Arbetsförmedlingen. Lagen den 17 maj 1907 införde nya bestämmelser angående Stadsfullmäktiges sammanträden (se nedan). Genom lagen den 12 juli 1907 upphäfdes § 47 och ändrades § 45. Lagen den 26 maj 1909 gjorde kvinna valbar till stadsfullmäktig och införde proportionella valmetoden vid val af Stadsfullmäktige, stadgade två tredjedels majoritet för en del beslut samt berättigade Stadsfullmäktige att bestämma valkretsindelningen, som förut bestämts af Magistraten. Lag den 4 mars 1910 gjorde vissa förtydliganden i valbestämmelserna, och genom lagen den 10 juni 1910 meddelades ändrade bestämmelser ang. underställning af beslut om låns upptagande, innefattande en inskränkning af Kommunens lånerätt (denna bestämmelse träder emellertid i kraft först fr. o. m. år 1913).

Valordning för Stockholms stad, gällande vid val af Stadsfullmäktige samt för upprättande af förslag till borgmästare-, rådmans- eller magistratssekreteraresyssla, fastställd af Kungl. Maj:t den 11 febr. 1910, reglerar de kommunala valen, kompletterad af »Särskilda föreskrifter utöfver hvad regeringsformen, kommunalförordningen och valordningen innehålla om val inom Stockholms stad af stadsfullmäktige och för upprättande af förslag till borgmästare-, rådmans- eller magistratssekreteraresyssla», utfärdade af Magistraten den 18 februari 1910.

Kungl. förordningen den 29 april 1886 medförde föreskrifter angående vissa kyrkogårdars (begravningsplatsers) vård genom Kyrkogårdsnämnden i Stockholm. Lagen den 15 maj 1903 förde folkskoleväsendet under Stadsfullmäktige.

För ändring af hufvudstadens kommunalförordning likasom för öfriga förordningar af samma slag har från år 1862 fordrats Riksdagens medgifvande.

Stadsfullmäktige.

Börshuset, St.; riks. 46 60; allm. 10 99; sessionstider: ett ordinarie sammanträde tredje måndagen i hvarje månad (utom juli och aug.), f. ö. efter omständigheterna. Ang. Stadsfullmäktiges expedition se sid. 32.

Kommunens beslutanderätt utöfvas genom 100 stadsfullmäktige, valda för två år i sänder. Stadsfullmäktige bestämma efter förslag af Magistraten indelningen i valkretsar jämte antalet fullmäktige för hvarje valkrets. Enligt Stads-

fullmäktiges beslut den 15 nov. 1909 indelas staden från och med 1910 i 6 kretsar, som alla välja 16 fullmäktige utom femte kretsen, som väljer 20 (jfr sid. 29). Valen äga rum i mars månad hvarje år¹⁾, då halva antalet fullmäktige utses. Dessa val ske från och med 1910 efter proportionell valmetod och begränsad röstskala.

Enligt 1862 års förordning fördes ordet hos Stadsfullmäktige af öfverståhållaren med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarna men ej i besluten. För hvarje år ägde Stadsfullmäktige välja en vice ordförande. Öfverståhållarens ordförandebefattning upphörde den 1 juni 1904, då Stadsfullmäktige första gången inträdde i sin genom lagen den 29 april 1904 dem tilldelade rätt att själva årligen utse sin ordförande. Öfverståhållaren behöll sin rätt att deltaga i öfverläggningarna. Samma rätt tillades uttryckligen underståhållaren vid förfall för öfverståhållaren.

»Stadsfullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga. Dock kunna Fullmäktige för någon särskild fråga besluta, att öfverläggningen skall hållas inom lyckta dörrar» (§ 21 i Kommunalförordningen). »Stadsfullmäktige må icke företaga ärende eller däri besluta, om icke minst hälften af dem är tillstädes» (ur § 22 i Kommunalförordningen).

»Till Stadsfullmäktiges åligganden och befogenhet hör att afgifva utlåtanden i alla frågor, som för sådant ändamål af Kungl. Maj:t till Fullmäktige remitteras, eller af Öfverståhållare-ämbetet, Magistraten eller andra vederbörande till dem hänskjutas; att meddela beslut i angelägenheter, som af de för verkställighet och förvaltning tillsatta nämnder eller personer likmätigt de för hvardera af dem gällande instruktioner Fullmäktiges pröfning underställas; att efter granskning af de utaf vederbörande förvaltningsnämnder upprättade utgifts- och inkomstföreläggelser bevilja medel till statsutgifternas bestridande samt förordna om uttaxering af de skattebidrag, hvilka utöfver befintliga tillgångar kunna till Stadens allmänna gagn eller särskilda dess behof erfordras, äfvensom i fråga om utgifter för nya ändamål bestämma de grunder, efter hvilka uttaxering däraf skall äga rum; samt att årligen genom revisorer, hvilka Stadsfullmäktige utse, granska dem underlydande nämnders räkenskaper och förvaltning under nästförtgångna året» (ur § 26 i Kommunalförordningen).

För giltigheten af en del af Stadsfullmäktiges beslut fordras fastställelse af Kungl. Maj:t. Öfriga beslut skola i vidsträckt omfattning underställas Öfverståhållareämbetet.

Stadsfullmäktige afgöra själva, utan annan myndighets hörande, följande frågor: underdåniga

¹⁾ Stadsfullmäktige beslöto den 5 dec. 1910 hemställa hos Kungl. Maj:t om sådan ändring af kommunalförordningen att stadsfullmäktige skulle väljas för en tid af fyra år och val äga rum endast hvarannat år.

framställningar till Kungl. Maj:t, beslut i fråga om beviljande af skattebidrag till Stadens allmänna gagn eller särskilda dess behof, dock med vissa undantag, beslut i anledning af de på Fullmäktiges pröfnig beröende revisionsanmärkningar samt öfverenskommelser och beslut rörande ordningen och arbetssättet m. m. hos Fullmäktige. Däremot erfordras Kungl. Maj:ts pröfnig och stadfästelse för att Stadsfullmäktiges beslut skola vinna gällande kraft, då de angå: försäljning, pantförskrifning eller utbyte af sådan Staden tillhörig fastighet, som har bestämts till bestridande af något bland Stadens allmänna behof, så ock öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter Staden äger till sådan fastighet, upptagande af lån i utländskt mynt eller annat på längre betalningstid än fem år ställt lån, nya eller förhöjda afgifter å allmänna rörelsen för begagnande af de platser, som blifvit anvisade åt densamma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjänande, förändring i de af Kungl. Maj:t för förvaltningsnämnderna fastställda instruktioner samt förändring i vissa gällande bestämmelser och åtaganden rörande kommunalutskyllderna (Kommunalförordningens § 30). I alla öfriga ämnen erfordras Öfverståthållareämbetets stadfästelse för att gifva gällande kraft åt Stadsfullmäktiges beslut. Väger Öfverståthållareämbetet sökt fastställelse, skall skäl därtill uppgifvas, och äga Stadsfullmäktige i sådant fall att afgöra, huruvida frågan skall underställas Kungl. Maj:ts pröfnig.

Stadsfullmäktige, hvilka icke med verkställighetsåtgärder af något slag eller med förvaltning af penningar eller andra tillgångar för kommunens räkning samfaldt och omedelbart må befatta sig, skola inom sig eller af andra stadens invånare, som äro till stadsfullmäktige valbara, bilda afdelningar eller nämnder, hvilka hvar inom sitt område äro för omförmälda göromål ansvariga (§ 5 i Kommunalförordningen). Angående förberedandet m. m. af frågor hos Stadsfullmäktige, se sid. 30 rörande Beredningsutskottet.

Den 20 april 1863 hade Stadsfullmäktige sitt första sammanträde.

Reglementen m. m. Se under Stockholms stads kommunalstyrelse sid. 27.

Stat år 1911. Stockholms stads stat för år 1911 har af Stadsfullmäktige bestämts sålunda. Utgifter: 58,887,268: 78 kr.; inkomster: 36,174,970: 65 kr. Bristen är afsedd att fyllas dels genom lånemedel 6,614,800 kr., dels genom kommunalskatt 16,097,498: 13 kr.

Ordförande.

von Friesen, S. G., lektor, Riksbanksfullmäktiges ordf.

Vice ordförande.

Östberg, J., kammarrättsråd.

För första valkretsen.

(Omfattande Storkyrko- och Maria förs.)

- *Fries, S. A., kyrkoherde. (Allm. v.¹)
- *Nordgren, F. L., förtroendemän. (Arb.)
- *Thelander, C. T. F., öfveringenjör. (Fris.)
- *Boije af Gennäs, S. J. A., rektor. (Allm. v.)
- *Forsell, J. A. S:son, expeditionsförare. (Arb.)
- *Lidman, C., öfverlärare. (Fris.)
- *Wassén, C., disponent. (Allm. v.)
- *Widegren, S. P., kassör. (Arb.)
- Östberg, J., kammarrättsråd, v. ordf. (se ofvan). (Allm. v.)
- Järte, O. E. F., aktuarie. (Arb.)
- Lund, C. J., skrädderiidkare. (Allm. v.)
- Cederborg, A., stadsnotarie. (Fris.)
- Rissén, Hj. R., tullvaktmästare. (Arb.)
- Carlsson, J. A. C., grosshandlare. (Allm. v.)
- Dahlberg, A. E., rådmän. (Allm. v.)
- Ramström, C. A., civilingenjör, boktryckeriföreståndare. (Fris.)

För andra valkretsen.

(Omfattande Klara och Kungsholms förs.)

- *Magnusson, A. E., byggmästare. (Allm. v.)
- *Lindqvist, F. L., snickare. (Arb.)
- *Warburg, K. J., professor. (Fris.)
- *Engström, D. A., ingenjör. (Allm. v.)
- *Ohlsson, N. P., verkmästare. (Arb.)
- *Borgström, A. G. S., justitieråd. (Allm. v.)
- *Käll, J. E., ombudsman. (Arb.)
- *Bratt, I., prakt. läkare. (Fris.)
- Hernlund, C. H., rektor. (Allm. v.)
- Tengdahl, K. A., försikringstjänsteman. (Arb.)
- von Friesen, S. G., lektor, Riksbanksfullmäktiges ordf., ordf. (se ofvan). (Fris.)
- Broomé, S. S. A., v. häradshöfding, ombudsman. (Allm. v.)
- Wickman, C. G. T., partikassör. (Arb.)
- Laurent, V. E., prakt. läkare. (Fris.)
- Alderin, R. W., direktör. (Allm. v.)
- Berglund, J. E., kassör. (Arb.)

För tredje valkretsen.

(Omfattande Adolf Fredriks, Jakobs och Johannes förs.)

- *Östberg, G. F., godsägare, riksgäldsfullmäktig. (Allm. v.)
- *Fränckel, E., generalkonsul. (Allm. v.)
- *Lindhagen, C. A., borgmästare. (Arb.)
- *Lamm, H. F., grosshandlare. (Fris.)
- *Sjögren, P. A., fabrikör. (Allm. v.)
- *Lagercrantz, A. E. W., vice häradshöfding. (Allm. v.)
- *Ekman, V. R., tryckeriföreståndare. (Arb.)
- *Eklund, G. O., direktör. (Fris.)

¹) Beteckningen Allm. v. anger, att vederbörande är invald på »Allmänna valmansförbundets» lista; beteckningen Fris. anger, att vederbörande är invald på »De frisinnares» lista; beteckningen Arb. anger, att vederbörande är invald på »Arbetarpartiets» lista.

Dyrssen, G., konteramiral. (Allm. v.)
 d'Ailly, G. A. H., byrådirektör. (Allm. v.)
 Bendixson, I. O., professor, rektor. (Fris.)
 Palmstierna, E. K., frih., sekreterare. (Arb.)
 Lindmark, C. A., skomakaremästare. (Allm. v.)
 Hjorth, J. E., disponent. (Allm. v.)
 Wassberg, A., folkskolelärare. (Fris.)
 Lindhagen, Anna J. J., barnvårdsinspektör. (Arb.)

För fjärde valkretsen.

(Omfattande Gustaf Vasa och Matteus förs.)

*Enell, H. G. O., apotekare. (Allm. v.)
 *Magnusson, G. G., redaktör. (Arb.)
 *Ceder, A., sekr. hos Svenska arbetarförbundet. (Fris.)
 *Laurentz, W., grosshandlare. (Allm. v.)
 *Månsson, Gertrud K., handelsidkerska. (Arb.)
 *Almström, O. H., disponent. (Allm. v.)
 *Wahl, G. A., montör. (Arb.)
 *Ljunggren, A., direktör. (Fris.)
 Olin, A. R., direktör. (Allm. v.)
 Nilsson, F., bibliotekarie. (Arb.)
 Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, byråföreståndarinna. (Fris.)
 Nycander, O. J. T., ingenjör. (Allm. v.)
 Weidenhajn, P. A., bokbindare. (Arb.)
 Lagerheim, C. H. Th. A., generaldirektör. (Fris.)
 Schultz, L. H., stads- och fondmäklare. (Allm. v.)
 Lange, E., filare. (Arb.)

För femte valkretsen.

(Omfattande Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oskars förs.)

*Welin, K. G. A., trafikdirektör. (Allm. v.)
 *Norström, C. G., civilingenjör. (Allm. v.)
 *Palme, S. T., direktör. (Fris.)
 *Boait, C. A. B., krigsråd. (Allm. v.)
 *Herlitz, K. G., direktör. (Allm. v.)
 *Bohman, H. E. M., justitieråd. (Allm. v.)
 *Olander, G., klädeshandlare. (Fris.)
 *Ringholm, K. E., fabrikör. (Allm. v.)
 *Bäckström, P. O., fabrikör. (Arb.)
 Nyström, J. F., lektor. (Allm. v.)
 Wallenberg, K. A., bankdirektör. (Allm. v.)
 Kinander, C. E., direktör, riksgäldsfullm. (Fris.)
 Kjerrulf, G., medicinalråd. (Allm. v.)
 Eklund, J. L., fabrikör. (Allm. v.)
 Hedin, Alma I. S., fröken, föreståndarinna. (Allm. v.)
 Martin, E. D. W., auditör. (Fris.)
 Borge, O. F., fil. dr. (Arb.)
 Höglund, O. M., fil. dr., grosshandlare, riksgäldsfullmäktig. (Allm. v.)
 Wickman, G., arkitekt. (Allm. v.)
 En vakant. (Allm. v.)

För sjätte valkretsen.

(Omfattande Katarina förs.)

*Widtsköld, J., handlande. (Arb.)
 *Schönthal, A. R., ingenjör. (Fris.)
 *Romare, P. B., direktör. (Allm. v.)

*Sandberg, H. K. A., telefonmontör. (Arb.)
 *Edkvist, C. J., arbetsförman. (Arb.)
 *Forssberg, E. V., sekreterare. (Fris.)
 *Blomberg, A. V., grosshandlare. (Allm. v.)
 *Boberg, C. K., handlande. (Arb.)
 *Wester, A., sjukkassettjänsteman. (Arb.)
 Hallgren, L. G., järnkramhandlare. (Allm. v.)
 Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare. (Fris.)
 Klefbeck, E. A., pastorsadjunkt. (Arb.)
 Isakson, C. J. A., skeppsbyggerinspektör. (Allm. v.)
 Karlsson, W. E., modellsnickare. (Arb.)
 Jonsson, J. A., öfverlärare. (Fris.)
 Gustafsson, K. G., renhållningsarbetare. (Arb.)

Sekreterare m. m. Se Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets expedition, sid. 32.

Stadsfullmäktiges beredningsutskott.

Börshuset, St.; riks. 6568, allm. 2829; sessionstid: i allmänhet torsdagar 6,30 e. m. (utom sommarmånaderna).

Beredningsutskottet består utom ordföranden och vice ordföranden hos Stadsfullmäktige af 10 ledamöter och 5 suppleanter (utsedda bland Fullmäktige), och fortfar en hvar ledamot eller suppleant i denna sin befattning, så länge han, på grund af sitt dåvarande uppdrag, stadsfullmäktig är. Utskottet har att med uppmärksamhet följa förvaltningen af Stadens angelägenheter i alla riktningar, till Stadsfullmäktige göra framställningar och förslag, som i ett eller annat hänseende häraf kunna föränlidas, till fördragning bereda alla de ärenden för öfrigt, i hvilka Stadsfullmäktige skola meddela utlåtanden eller beslut, samt å Stadsfullmäktiges vägnar företrädesvis öfvervaka verkställigheten af Stadsfullmäktiges beslut. Beredningsutskottet äger att ifrån de under Stadsfullmäktige lydande nämnder, afdelningar eller tjänstemän infordra de yttranden och upplysningar, som för ärendenas utredande äro af nöden, ävensom att hos Öfverståthållareämbetet omedelbart göra framställning om upplysningars infordrande från ämbetsmyndigheter. Hvarje Beredningsutskottets utlåtande skall jämte därifrån skiljaktiga, skriftligen afgifna meningar befordras till trycket i fortlöpande nummerordning för året (Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskotts utlåtanden och memorial) samt ett exemplar däraf öfverlämnas till enhvar af Stadsfullmäktige. Utskottet äger därjämte att såsom bilagor låta trycka sådana till ärendena hörande handlingar, som Utskottet anser vara af den vikt, att innehållet af desamma bör i dess helhet komma till Stadsfullmäktiges kännedom (Bihang till Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskotts utlåtanden och memorial). Stadsfullmäktiges beslut i anledning af Beredningsutskottets utlåtanden sammanfattas i en kort »under rättelse», som särskildt befordras till trycket och vidfogas årets utlåtanden, samt återfinnas för öfrigt i Fullmäktiges sedan november 1899 äfven tryckta protokoll. Den hos

Stadsfullmäktige anställde sekreteraren äfvensom registratorn tjänstgöra i enahanda egenskaper hos Beredningskommittén.

Den 13 sept. 1906 beslöt Beredningskommittén provisoriskt att för ärendenas snabbare utredande fördela sig på två afdelningar, af hvilka den ena skulle behandla i främsta rummet anslagsfrågor, den andra förnämligast kommunala författnings- och reglementsfrågor. Någon beslutanderätt tillkommer icke dessa afdelningar, utan skola ärendena prövas och afgöras af Utskottet i dess helhet.

Reglementen m. m. K. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (§§ 33 o. 34). Arbetsordning för Stockholms stadsfullmäktige och deras Beredningskommitté den 1 juni 1904 med ändring den 16 sept. 1907 och 21 nov. 1910. K. kungörelsen den 22 juni 1883 angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm samt lagen den 29 april 1904 ang. d.o.

Ordförande.

Stadsfullmäktiges ordf.

Vice ordförande.

Stadsfullmäktiges vice ordf.

Ledamöter och suppleanter.

Se nedan.

Afdelningen A.

(i främsta rummet för anslagsfrågor).

Ordförande.

von Friesen, S. G. (se ofvan).

Vice ordförande.

*Fränckel, E., generalkonsul.

Ledamöter.

Wallenberg, K. A., bankdirektör.

*Welin, K. G. A., trafikdirektör.

*Eklund, G. O., direktör.

Tengdahl, K. A., försäkringstjänsteman.

Suppleanter.

Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare.

*Borgström, A. G. S., justitieråd.

Nilsson, Fr., bibliotekarie.

Afdelningen B.

(i främsta rummet för kommunala författnings- och reglementsfrågor).

Ordförande.

Östberg, J. (se ofvan).

Vice ordförande.

*Östberg, G. F., riksgäldsfullmäktig.

Ledamöter.

*Norström, C. G., civilingenjör.

Bendixson, I. O., professor.

Martin, E. D. W., auditör.

Palmtierna, E. K., sekreterare.

Suppleanter.

*Herlitz, K. G., direktör.

*Magnusson, G. G., redaktör.

Sekreterare m. m.

Se Stadsfullmäktiges och Beredningskommitténs expedition nedan.

Stadsfullmäktiges valkommitté.

I anledning af väckta motioner beslöt Stadsfullmäktige den 21 november 1910 att vid hvarje tjänstgöringsårs första sammanträde utse inom sig en kommitté af nio ledamöter, benämnd valkommitté, hvilken det ällger att upprätta och till Fullmäktige ingifva förslag till de under det löpande tjänstgöringsåret förekommande val med undantag af dels val, som af Stadsfullmäktige förrättats vid det sammanträde, då beslut fattats om det uppdrag, valet afser, dels och val af ordförande och vice ordförande hos Fullmäktige, val till Riksdagens första kammare, till Beredningskommittén och till Valkommittén. Valkommittén väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande.

Då val, som tillhör Kommitténs behandling, skall hos Fullmäktige företagas, bör Beredningskommittén i god tid förut härom underrätta Kommittén. Valkommitténs förslag jämte skiljaktiga yrkanden, där sådana förekommit, öfverlämnas till Utskottet i form af tryckta valseddlar och må ej åtföljas af annan motivering än redogörelse för inkomna afsägelser. Valseddlarna och dylik redogörelse utdelas till Fullmäktige i slutna konvolut, så vidt ske kan samtidigt med Utskottets valmemorial.

Ordförande.

Östberg, J., kammarrättsråd.

Vice ordförande.

Palme, S. T., direktör.

Öfriga ledamöter.

Boije af Gennäs, S. J. A., rektor.

Ekman, V. R., tryckeriföreståndare.

Lidman, C., öfverlärare.

Nilsson, F., bibliotekarie.

Nyström, J. F., lektor.

Sjögren, P. A., fabrikör.

Tengdahl, K. A., försäkringstjänsteman.

Af Kommittén antagen sekreterare.

Gyllensvärd, G. V., registrator hos Stadsfullmäktige.

Utskänkningskommittén. (Storkyrkobrinken 16 St.)

Denna kommittés tillsättande föranleddes närmast af en motion, hvori hemställdes, att Stadsfullmäktige skulle ingå till K. Maj:t med begäran om sådan ändring i K. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905, att beträffande Stockholm den Stadsfullmäktige åliggande skyldigheten att afgifva utlåtande öfver ansökningar om tillstånd att utskänka vin eller öl kunde öfverlätas på en af Stadsfullmäktige tillsatt delegation eller på annat sätt ordnas utan att syftet med den nuvarande bestämmelsen i ämnet åsidosattes. Stadsfullmäktige, som ej biföll motionen i dess ursprungliga form, beslöt den 25 mars 1907 att utse en kommitté af sju personer med uppdrag att granska och till Stadsfullmäktige ingifva yttranden öfver de under året inkommande ansökningar om tillstånd att härstädes utskänka vin eller öl samt om ombyte af lokal för sådan utskänkning. Stadsfullmäktige uppdrog den 7 mars 1910 åt Kommittén att likaledes efter granskning afgifva yttrande öfver till Fullmäktige under året remitterade ansökningar af klubbar eller andra föreningar om tillstånd att utskänka brännvin. — Kommittén som tillsattes för ett år i sänder är sålunda egentligen att betrakta som en kommissie för vissa löpande ärendens beredning. Stadsfullmäktige utsågo d. 12 jan. 1911 för året nio ledamöter i Kommittén.

Ledamöter.

Andersson, B. John F., ingenjör; **Drewes**, B. P. F., fabriker; **Eklund**, G. O., direktör, stadsfullm., ordf.; **Hjortzberg**, E. G., direktör, v. ordf.; **Lagercrantz**, A. E. W., v. häradshöfding, stadsfullm.; **Lund**, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.; **Staf**, O. L., kakelugnsmakare; **Wassén**, C., disponent, stadsfullm.; **Wester**, A., sjukkasestjänsteman, stadsfullm.

Af Kommittén antagen sekreterare.
Schlytern, C. H., e. o. tjänsteman i Stadsfullm:s expedition.

Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets expedition.

Börshuset, St.; riks. 65 68; allm. 28 29; expeditionstid: 11—2.

Expeditionens chef är sekreteraren. Honom åligger att föra protokollen vid Fullmäktiges och Beredningsutskottets sammanträden, uppsätta och expediera utlåtanden och beslut, ombesörja brevväxlingen, upprätta och efter hvarje kvartals slut till Drätselnämnden aflämnna böteslängd¹⁾, bestyrka

¹⁾ För stadsfullmäktiges förfallolösa bortovaro från Fullmäktiges sammanträden (2 kr. hvarje gång, eventuellt 4 kr. om sammanträdet på grund af fåtaligt besök måst inställas eller upplösas).

riktigheten af protokollsafskrifter, tillhandaga ordföranden vid föredragningslistans uppsättande, sörja för att de upptecknade yttrandena blifva kopierade och talarna tillställda, ombesörja tryckning och korrekturläsning af Stadsfullmäktiges protokoll jämte därtill hörande yttranden äfvensom af Beredningsutskottets utlåtanden jämte därtill hörande bilagor, hafva insende öfver det sätt, hvarpå diariet och öfriga föreskrifna anteckningar föras samt arkivet värdas, och i öfrigt lämna det tjänstebiträde, därom ordföranden eller Utskottet honom anmodar.

Registratören (föret benämnd kanslist) åligger att föra diarium och andra anteckningar, hvilka af Fullmäktige eller Beredningsutskottet anses erforderliga, värda arkivet, besörja utskrifter af expeditioner, biträda vid kollationering och korrekturläsning samt i öfrigt lämna det tjänstebiträde, därom ordföranden, Utskottet eller sekreteraren honom anmodar.

Instruktion. Arbetsordning för Stockholms stadsfullmäktige och deras beredningsutskott den 1 juni 1904 med ändringar den 16 sept. 1907 och 21 november 1910.

Stat för år 1911. Utgifter: 100,480 kr.

Aflönningar m. m. Sekreterare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjogr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Registrator: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjogr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. För stenografering af ordföranden vid Stadsfullmäktiges sammanträden: 10,000 kr. (förslagsanslag). Till extra ordinarie tjänstemän: 6,000 kr. Vaktmästare: 1,650 kr., däraf lön 1,400 kr., hyresbidrag 250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Extra vaktmästare: arvode 600 kr. Vaktmästarebiträde: 600 kr.

Sekreterare.

Barthelson, C. G.; riks. 65 68; allm. 29 30.

Registrator.

Gyllensvärd, G. V.; riks. 40 92; allm. 11 14.

Stenografer.

Cronvall, P. A. (förste stenograf); **Ericsson**, A. E. M.; **Kræpelien**, E. L.; **Widegren**, P. G.; **Schött**, C. F. L.

E. o. tjänstemän.

Schlytern, C. H.; **Hildebrand**, E. (tjänstgör som sekreterare hos Beredningsutskottets afd. B.).

Skrifbiträde.

Ericsson, Elsa E. K.

Vaktmästare.

Ericsson, A. G.; **Karlsson**, E. A. (e. vaktmästare); **Sandahl**, F. G. V. (vaktmästarebiträde).

Stadsfullmäktiges diskussionsklubb.

(S. D. K.).

Denna klubb, ehuru icke en officiell institution, har dock ansetts böra här omnämnas med några ord. Klubben, hvars stadgar antogs den 28 mars 1891, har till ändamål att sammanföra ledamöter af Stadsfullmäktige till ömsesidigt tankeutbyte samt att medels diskussioner rörande kommunala frågor utreda och skärskåda dessa från olika synpunkter, särskildt till gagn och ledning för de herrar stadsfullmäktige, hvilka icke äro ledamöter af utskott eller nämnder. Klubbens angelägenheter handhafvas af tre förtroendemän:

ordförande, vice ordförande, sekreterare (tillika skattmästare och klubbmästare).

Ordförande.

Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare.

Vice ordförande.

Romare, P. B., direktör.

Sekreterare.

Nilsson, F., bibliotekarie.

Nyval för arbetsåret 1911/12 torde ske i slutet af april.

Stockholms stads drätselnämnd

och i samband därmed stående institutioner.

Drätselnämnden.

Stora Nygatan 2 B, St.; riks. 7 88; allm. 29 00. Första afdelningen sammanträder vanligen hvarje (sommaren: hvarannan) tisdag; Andra afdelningen vanligen hvarje (sommaren: hvarannan) onsdag.

Då Stockholm erhöi sin nya kommunalförordning år 1862 sammanfördes Stadens egentliga drätselväsende under Drätselnämnden, som ursprungligen, ofsädet pleniären, arbetade på tre afdelningar, af hvilka den första handlade det egentliga drätselväsendet, eller alla de bestyr, hvilka icke uppdragits åt de öfriga afdelningarna, den andra frågor rörande inkvartering, brandvaks- och båtsmanshåll samt militärkompaniet och den tredje ärenden, som rörde gatuläggning, lyshållning och vattenledning. Ordet skulle föras af öfverståhållaren, då han var tillstädes. Nämnden sammanträdde första gången den 1 april 1864. Sedan ett af Stadsfullmäktige godkändt förslag att sammanföra all Stadens kommunalförvaltning under en enda, på afdelningar arbetande nämnd ogillats af K. M:t, erhöi Nämnden i stället den 14 dec. 1883 ny instruktion. Enligt denna inskränktes afdelningarna till två, valda omedelbart af Stadsfullmäktige för två kalenderår. Med bibehållande af öfverståhållarens rätt att föra ordet, då han är tillstädes,ingo Nämnden och afdelningarna rätt att utse sina ordförande i stället för vice ordförande. Genom K. kungörelsen den 12 okt. 1894 gjordes i Nämndens instruktion den ändring, att ärenden rörande Stadens renhållning öfverflyttades från Första till Andra afdelningen. Instruktionen har äfven fått några detaljändringar genom K. kungörelserna den 10 maj 1889, den 3 mars 1893, den 16 okt. 1896 och den 12 maj 1908 (den senaste i samband med inrättande af Hamnstyrelsen).

Drätselnämnden vårdar och förvaltar all egendom, som tillhör Staden samfäldt och icke är ställd under annan stadsmyndighets förvaltning. Nämnden uppbär, förvaltar och redovisar i föreskrifven ordning de inkomster, hvilka inflyta af allmänna rörelsen eller inkomstgifvande rättigheter eller beredas genom uttaxering eller annorledes; tillser, att Stadens rätt i dessa afseenden behörigen iakttages, samt bestrider de utgifter, hvilka erfordras för Stadens allmänna behof i här nedan uppgifna afseenden och blifvit bestämda i den ordning, som föreskrives i K. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm.

Nämnden utöfvar med de i § 4 i instruktionen omförmälda undantag sin verksamhet på två afdelningar. Hvardera afdelningen består af tio ledamöter med fem suppleanter.

Första afdelningen handhafver Stadens penningförvaltning samt handlägger alla andra ärenden, som icke, enligt hvad här nedan sägs, tillkomma Andra afdelningen.

Andra afdelningen handlägger frågor om hus- och brobyggnader, gatuläggning, trumbyggnad, afträdes- och gatuhållning, gatubelysning, plantering, afloppstrummors rengöring samt vattenledning, utom hvad angår afgifternas debitering och uppbörd som sker genom Kammarkontoret.

Nämnden äger att samfäldt besvara remiss eller behandla annat ärende, som uttryckligen blifvit hänskjutet till hela Nämnden, vare sig af Öfverståhållarembetet, Stadsfullmäktige, Beredningsutskottet eller någon Nämndens afdelning; att afgöra mellan afdelningarna uppkommen fråga, till hvilken deras behandling till ärende rätteligen hör, samt att förordna till tjänster, som äro för hela Nämnden gemensamma. I öfrigt förordnar hvarje afdelning sina underlydande tjänstemän. Genom val utse Nämnden och dess afdelningar inom sig ordförande för hvarje tjänstgöringsår, hvilket börjar den 1 januari. Afdelningarna äga att, på sätt dem synes lämpligast, mellan sina ledamöter fördela den närmare tillsyn och kontroll af förvaltningen i alla dess delar, afdelningarna åligga. (Se nedan angående vissa delegerade).

Stadsfullmäktiges pröfning underställas de beslut, som angå: försäljning, pantföreskrifning eller utbyte af Staden tillhörig fastighet så ock öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter, Staden äger till sådan fastighet; friköp af ofria eller Stadens tomter, för så vidt det icke gäller mindre gaturätning, inköp af fastighet; verkställande af större byggnadsarbeten och andra företag för Stadens räkning, då kostnaden därför icke kan bestridas med de till sådana ändamål för året bestämda anslag; nya eller förhöjda afgifter å allmänna rörelsen för begagnande af de platser, som blifvit åt densamma anvisade eller af sådana inrättningar, som äro gjorda för dess betjäande; upptagande af lån på längre återbetalningstid eller större belopp än det kan betäckas med de för året påräknade inkomster; afskrifning utur räkenskaperna af någon Stadens fordran, sedan vederbörande revisorer yttrat sig däröfver.

Revision af Nämndens räkenskaper och förvaltning sker genom fem af Stadsfullmäktige utsedde revisorer.

Instruktioner m. m. K. instruktionen för Stockholms stads drättselnämnd den 14 dec. 1883, med ändringar genom K. kungörelserna den 10 maj 1889, den 3 mars 1893, den 16 okt. 1896 och den 12 maj 1908.

Stat år 1911. Nämndens afdelningar gemensamt: utgifter 475,400 kr., inkomster 1,147,922: 27 kr., hvaraf 1,126,522: 27 kr. Nämndens öfverskott för år 1909. Första afdelningen: utgifter 19,613,517: 13 kr., inkomster 18,426,525 kr., hvaraf Afdelingens öfverskott för år 1909 2,004,653: 95 kr. Andra afdelningen: utgifter 8,426,245: 73 kr., inkomster 1,865,767: 18 kr., hvaraf Afdelingens öfverskott för år 1909 291,857: 18 kr. *Obs!* Å första afdelingens stat upptages en mängd kommunala institutioner, hvilka ej sortera under Nämnden (se sid. 266).

Drättselnämndens ledamöter.

Ordförande.

von Rosen, G. P. A., grefve, hofrättsråd, (se nedan).

Öfriga ledamöter.

(se nedan vid afdelningarna).

Drättselnämndens första afdelning.

Ordförande.

*Lamm, H., grosshandlare, stadsfullm.

Öfriga ledamöter.

- Borgström, A. G. S., justitieråd, stadsfullm.
 *Lindmark, C. A., skomakaremästare, stadsfullm.
 Lundbergh, G. H., grosshandlare.
 Nilsson, N., byggmästare.
 *Palme, S. T., direktör, stadsfullm.
 *Romare, P. B., direktör, stadsfullm.
 *von Rosen, (se ofvan).
 Welin, K. G. A., trafikdirektör, stadsfullm.
 Österlöf, O., byggmästare.

Suppleanter.

- *Axelson, H., direktör.
 Käll, J. E., ombudsman, stadsfullm.
 Lidman, C., öfverlärare, stadsfullm.
 *Sjögren, P. A., fabrikör, stadsfullm.
 von Sydow, E. G., bankdirektör.

Drättselnämndens andra afdelning.

Ordförande.

Dahlberg, A. E., rådman, stadsfullm.

Öfriga ledamöter.

- *Alderin, R. W., direktör, stadsfullm.
 Enequist, J. N., vedhandlare.
 Hjortzberg, E. G., direktör.
 *Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare, stadsfullm.

Lindqvist, E. V., ingenjör.

Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm.

*Rosengrün, C. O. L., grosshandlare.

*Rystedt, C. G., civilingenjör.

*Schönthal, A. R., ingenjör, stadsfullm.

Suppleanter.

*Almström, O. H., disponent, stadsfullm.

*Bodin, O. V. E., arkitekt.

Dahl, C. F., ingenjör.

*Lundström, K. B., grosshandlare.

Tengdahl, K. A., försäkrings tjänsteman, stadsfullm.

Drättselnämndens delegerade.

Drättselnämnden äger, såsom ofvan nämnts, på sätt Nämnden lämpligast synes, mellan sina ledamöter fördela den närmare tillsyn och kontroll å förvaltningen i alla dess delar, som äligger Nämnden. De härför valda delegerade utses dels af Nämnden in pleno, dels af de skilda afdelningarna.

Delegerade för Stadens arkiv.

(Utsedda af Drättselnämnden in pleno).

Dahlberg, A. E., rådman, stadsfullm.; Hernlund, C. H., rektor, stadsfullm.

Kassainspektörer.

(Utsedda af Drättselnämndens första afd.)

Lundbergh, G. H., grosshandlare; Lindmark, A., skomakaremästare, stadsfullm.

Utgiftsgranskare.

(Utsedda af Drättselnämndens andra afd.)

Hjortzberg, E. G., direktör; Rystedt, C. G., civilingenjör.

Inspektörer öfver Stadsingenjörskon-toret.

(Utsedda af Drättselnämndens första afd.; Byggnadsnämnden utser äfven en delegerad, se sid. 114).

Borgström, A. G. S., justitieråd, stadsfullm.; Romare, P. B., direktör, stadsfullm.

Delegerade för Stadsingenjörskon-torets omorganisation.

(Utsedda af Drättselnämndens första afd., Byggnadsnämnden och Triangelmätningnämnden).

Lamm, H., grosshandlare, stadsfullm., Ygberg, H. O. A., stadsingenjör (valda af Drättselnämndens första afd.); Busch, O. A., major, Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm. (valda af Byggnadsnämnden); Bendixon, I., professor, stadsfullm. (vald af Triangelmätningnämnden).

Hysesdelegerade.

(Utsedda af Drättselnämndens första afd.)

Nilsson, N., byggmästare; Sjögren, P. A., fabriksör, stadsfullm.

*Delegerade för fängelse- och polis-
husbyggnaderna.*

(Utsedda af Drätselnämndens första afd.)

Hedenblad, P. H., f. d. byrådirektör; **Janson**, A. G., byggmästare; **Nilsson**, N., byggmästare; **Österlöf**, O., byggmästare.

Delegerade för rådhusbygget.

(Utsedda af drätselnämndens andra afd.)

Dahlberg, A. E., rådman, stadsfullm.; **Kinberg**, A. G. H., byggnadschef; **Magnusson**, A. E., byggmästare, stadsfullm.

Renhållningsdelegerade.

(Utsedda af Drätselnämndens andra afd.)

Dahlberg, A. E., rådman, stadsfullm.; **Rystedt**, C. G., civilingenjör.

Belysningsdelegerade.

(Utsedda af Drätselnämndens andra afd.)

Alderin, R. W., direktör, stadsfullm.; **Rosengrén**, C. O. L., grosshandlare.

*Delegerade för Byggnadskontorets
olika afdelningar.*

(Utsedda af Drätselnämndens andra afd.)

Arkitekturfafdelningen.

Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm.; **Bodin**, O. V. E., arkitekt (suppl.).

Gatuafdelningen.

Rystedt, C. G., civilingenjör; **Lindqvist**, E. V., ingenjör (suppl.).

Vattenledningsafdelningen.

Schönthal, A. R., civilingenjör, stadsfullm.; **Rosengrén**, C. O. L., grosshandlare (suppl.).

Parkafdelningen.

Lagerholm, O. W., fl. lic., fabriksidkare, stadsfullm.; **Enequist**, J. N., vedhandlare (suppl.).

Förrådsafdelningen.

Alderin, R. W., direktör, stadsfullm.; **Hjortzberg**, E. G., direktör (suppl.).

Inspektör öfver folkbiblioteken.

(Utsedd af Drätselnämndens första afd.)

Warburg, K. J., professor, stadsfullm.

**Drätselnämndens kansli och
expedition.**

Stora Nygatan 2 B, 1 tr., St.; riks. 7 88; allm. 29 00; expeditionstid: 10—3.

Kansliet förestås af sekreteraren. Honom åligger bl. a.: att till föredragning bereda samt föredraga de till Drätselnämndens handläggning hörande ärenden, ehvad de skola be-

handlas i plenum eller på afdelningar; att föra protokoll så väl vid samfunda Nämndens som afdelningarnas sammanträden; att uppsätta beslutade skrivelser och utlåtanden m. m. Notarien åligger: att biträda sekreteraren samt att, då sekreteraren är af förfall hindrad, fullgöra sekreterarens åligganden m. m. Registratorn, som därtjämte är kanslist, åligger: att föra diariet och andra anteckningar, hvilka af Drätselnämnden anses erforderliga, värda arkivet, besörja utskrifter och expeditioner m. m. Sekreteraren och registratorn skola hvarje helgfri dag vara tillstädes å tjänsterummen, den förre 10—2 och den senare 10—3.

Instruktion m. m. Drätselnämndens instruktion för Stockholms stads drätselnämnds kansli den 29 nov. 1876, med ändringar den 7 aug. 1889 och den 30 maj 1895.

Aflöningar m. m. Sekreterare: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjygr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Notarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. (öfvergångsstat 3,000 kr.). Registrator: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Till extra biträden: 1,000 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. E. o. vaktmästare: 750 kr.

Sekreterare.

Folin, C. A.; allm. 20 20.

Notarie.

Söderling, A. G. M.

Registrator.

Östberg, H.

Vaktmästare.

Ekström, J. V. T.; **Pehrsson**, C. H. (e. o. vaktm.).

**Drätselnämndens (Stadens) ombuds-
mans expedition.**

Stora Nygatan 2 B, 2 tr., St.; riks. 79 22; allm. 11 89; expeditionstid: 1,30—3.

Ombudsmannen åligger bl. a.: att bevaka och föra Drätselnämns (Stadens) talan inför domstolar, exekutionssäten samt andra myndigheter; att uppsätta förslag till kontrakt; att besörja förnyande af de in-teckningar, som tillhöra de under Nämndens vård stående kassor och fonder, samt in-drivande af deras förfallna kapital- och ränte-fordringar, att deltaga i anbefallda inventeringar samt att jämväl i öfrigt iakttaga allt hvad för bevarande af Drätselnämndens rätt erfordras.

Instruktion. Drätselnämndens instruktion för Stockholms stads drätselnämnds kansli den 29 nov. 1876.

Aflöningar m. m. Stadens ombudsman: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. (öfvergångsstat 4,500 kr.). Amanuens: afvode 2,000 kr. E. o. vaktmästare: 350 kr.

Stadens ombudsman.

Schönmeyr, B. C., träffas säkrast 1,30—3.

Amanuens.

Körner, G. A.

E. o. vaktmästare.

Wisborg, S. G.

Drätselnämndens kammarkontor.

*Stora Nygatan 2 A och B, n. b. och 1 tr., St.; riks. 788; allm. 2900; expediti-
tid: 10—3.*

Stadskamreraren är chef för Kammarkontoret. Honom åligger hufvudsakligen: att uti behörig ordning och säkert förvar hålla Drätselnämndens räkenskaper och öfriga handlingar; som med räkenskaperna hafva sammanhang; att jämte de af Drätselnämnden utsedde kassainspektörer emottaga och i kassahvalf förvara de värdepapper och säkerhetshandlingar, som äro under Drätselnämndens vård och förvaltning; att vaka öfver att Drätselnämndens inkomster i rätt tid inflyta; att till stadskassören aflämnna uppbördslängder för hyror, tomtören och hundskatt, vattenafgifter och designationslösen med tillhörande, på förhand utskrifna kvitenser; att utlämna öfriga uppbördslängder; att föra bok öfver beräknade inkomster och utgifter under närmast kommande månader; att vid Drätselnämndens afdelningars sammanträden afgifva kassarapport och föreslå till utbetalning de belopp, hvilka böra af Stadens medel utgå; att, sedan redogörelser och räkningar för året från Stadens uppbörds- män och andra redovisningsskyldige tjänstemän inkommit och af stadsrevisorn granskats, låta upprätta och afsluta Drätselnämndens räkenskaper, hvilka senast den 30 april hvarje år böra till Nämnden ingifvas; att närvara vid Drätselnämndens och dess afdelningars sammanträden. Dessutom åligger honom att verkställa utredningar och afgifva utlåtanden öfver till Kammarkontoret remitterade ärenden. För fullgörande af de skyldigheter, som genom denna instruktion åligger stadskamreraren, äger han att påkalla biträde af kamreraren äfvensom af samtliga här nedan under Kammarkontoret upptagna tjänstemän och biträden.

Stadskassören förestår den afdelning, som vanligen benämnes Stadens kassakontor; stadsbokhållaren har att föra Drätselnämndens räkenskaper; angående hyreskontrollanten se nedan under »Förvaltningen af Stadens fastigheter» (Hyreskontoret, sid. 40).

Instruktion. Drätselnämndens instruktion för Stockholms stads drätselnämnds kammarkontor den 3 nov. 1880.

Aflöningar m. m. Stadskamrerare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kamrerare: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjygr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadskassör: 6,950 kr., däraf lön 4,130 kr., tjygr 1,770 kr., misräkningspenngar 600 kr., personligt tillägg för nuvarande innehafvaren 450 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsbokhållare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Hyreskontrollant: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En bokhållare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Bokhållare och biträdande kassör: 3,800 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., misräkningspenngar 300 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fyra bokhållare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Bokhållare tillika aktuarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Sex kontorskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Extra biträden (särskildt biträde åt stadskamreraren, amanuenser och kvinnliga biträden): 50,200 kr., (arfvodens varierende mellan 900—2,100 kr., ett å 6,500 kr.). Förste vaktmästare: lön 1,400 kr., bostad och ved (300), dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kr. Andre vaktmästare: lön 1,300 kr., bostad och ved (300), dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Två e. o. vaktmästare: 800 kr.; två e. o. vaktmästare: 750 kr. samt en e. o. vaktmästare: 540 kr.

Stadskamrerare.

Vakant; tjt. **Malm**, P. L., kamrerare, riks. 78 18; allm. 10 35.

Kamrerare.

Malm, P. L., tf. stadskamrerare; tjt. **Holmberg**, K. E., stadsbokhållare, riks. 78 13; allm. 26 17.

Stadskassör.

Dahlerus, E. G., riks. 20 89; allm. 20 02.

Stadsbokhållare.

Holmberg, K. E., tf. kamrerare; tf. **Billing**, J. M. A., bokhållare (se nedan) riks 137 24; allm. 20 08.

Hyreskontrollant.

Huss, J. A. (se Stadens fastigheter sid. 40).

Bokhållare.

Vakant, tf. **Ekebohm**, N. K. K., riks. 68 99; allm. 25 11; **Vimmerstedt**, K. A. R. (bokhåll-

lare och biträdande kassör); **Jansson**, E. V.; **Starck**, P. O. (tillika aktuarie) riks. 137 22; allm. 25 95; **Robach**, E. C., riks. 137 22; allm. 25 95; **Lind**, J. T.; **Billing**, J. M. A. tf. stadsbokhållare (se ofvan), tf. **Svensson**, S. A., kontorsskrifvare (se nedan).

Kontorsskrifvare.

Marcks von Württemberg, C. A. H. frih.; **Isacson**, G. M. I., tf. kamrerare hos Hamnstyrelsen, tf. **Malmros**, N., amanuens (se nedan); **Palm**, G. E.; **Svensson**, S. A., tf. bokhållare (se ofvan), tf. **af Donner**, G. A. J. (se nedan); **Törnblom**, R. L., tf. bokhållare (se nedan), tf. **Bohman**, A. G. (se nedan); **Berg**, L. H.

Amanuenser.

Malmros, N. tf. kontorsskrifvare (se ofvan); **af Donner**, G. A. J., tf. kontorsskrifvare (se ofvan); **Anderson**, A. O. W.; **Bohman**, A. G., tf. kontorsskrifvare (se ofvan); **Arvidson**, H. A.; **Georgii**, N. H.; **Peterson**, M. P.; **Lilliehöök**, H. A.; **Hedenstierna**, C. A. O. H.; **Arhén**, N. G.; **Ramberg**, C. G.; **Wallenberg**, K. A.; **Wannberg**, A. L.; **Lilliesköld**, J. R. Eson, tjl.; **Lind**, A. E.; **Gustafsson**, K. B. E.; **Mattsson**, V. H.; **Brobeck**, E. U.; **Hellsten**, E. H.; **Ekwall**, N. A.

Kvinnliga kontorsbiträden.

Högberg, K.; **Piehl**, H. M.; **Oterdahl**, H. O.; **Malmros**, I. M.; **Hallberg**, D. A.

Vaktmästare.

Winberg, K. A. (förste vaktm.); **Hamrén**, E. (andre vaktm.); **Pettersson**, A. R.

E. o. vaktmästare.

Öberg, C. N.; **Ericsson**, C.; **Wisborg**, S. G.; **Kjellmodin**, B. O.; **Hofberg**, K. L. E.

Stockholms stads revisionskontor.

Stora Nygatan 2 B, 3 tr., St.; allm. 11 99; expeditionstid: 10—3.

Revisionskontoret skall verkställa granskning af samtliga räkenskaper rörande kommunalförvaltningen i Stockholm, i afseende å hvilka ej annorledes är förordnad; och skall vid granskningen tillses, att, i hvad däraf beror, Stadens rätt och bästa behörigen iakttages; ägande stadsrevisor att från vederbörande myndigheter infordra de handlingar och uppgifter, som för arbetets verkställande finnas nödiga. Å Revisionskontoret skola finnas anställda en stadsrevisor, som är chef för Kontoret, två revisorer, fyra kontorsskrifvare samt nödigt antal extra biträden. Stadsrevisorn, revisorerne och kontorsskrifvarna tillsättas och entledigas af Drätselnämnden, som jämval på stadsrevisorns förslag antager och afskedar öfriga biträden å Revisionskontoret samt bestämmer de sistnämndas aflöning.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för Stockholms stads revisionskontor den 16 maj 1893.

Aflöningar m. m. Stadsrevisor: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjgr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Två revisorer: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fyra kontorsskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjgr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Till extra biträden (amanuenser): 17,800 kr. (arfvoden varierande mellan 900 och 2,100 kr.). E. o. vaktmästare: 750 kr.

Dessutom åtnjuta: stadsrevisor anmärkningsarfvode 15 eller 25 %, revisorer, kontorsskrifvare och amanuenser anmärkningsarfvode 10 %.

Stadsrevisor.

Hesselgren, A. V.

Revisorer.

Dahlerus, J. E.; **Barkman**, E. V., tf. kamrerare i Renhållningsverket (se sid. 48.) tf. **Mathson**, M. K. R. G., kontorsskrifvare.

Kontorsskrifvare.

Mathson, M. K. R. G. tf. revisor, (se ofvan) tf. **Sylvan**, C. O., amanuens (se nedan); **Erikson**, T. K. I.; **Ruus**, R. A.; **Brodin**, N. A.

Amanuenser.

Sylvan, C. O. tf. kontorsskrifvare (se ofvan); **Erdmann**, F. D.; **Öström**, G. F. H.; **Runqvist**, Hj. F.; **Strauss**, G. B.; **von Krusenstjerna**, C. G. A.; **Andersson**, E. V.; **Holmqvist**, R.

E. o. vaktmästare.

Pettersson, K. I.

Stadsingenjörskontoret.

Stora Nygatan 2 A, 2 tr., St.; allm. 25 60; expeditionstid: 11—3.

Stadsingenjörskontoret åligger att i enlighet med fastställd instruktion verkställa uppmätning af tomter och utfärda tomtkartor, att utarbeta styckningar och sammanläggningar af tomter, att verkställa utstakning och kontrollutstakning af nybyggnader samt behöfliga gatutstakningar, att å en i lämplig skala upprättad öfersiktskarta öfver Stockholm införa alla de förändringar, som äga rum i afseende å stadsplanen, tomters styckning samt tomt- och adressnumrering, att lämna kopior af i Kontoret befintliga kartor samt afskrifter af därstädes förvarade handlingar, att till Drätselnämnden, dess afdelningar och Stadsfullmäktiges beredningskommitté afgifva infordrade yttranden i frågor om ändring af eller tillägg till stadsplanen, friköp och lösen af ofria tomter, köp och försäljning af mark för Stadens räkning samt af Byggnadsnämnden meddelade beslut om tomters styckning och sammanläggning, att tillhandagå Beredningsutskottet, Drätselnämnden

och dess afdelningar äfvensom stadskamreraren, Stadens byggnadschef och Stadens ombudsman med utfärdande af kopior af kartor, meddelande af upplysningar med mera dylikt, att jämval i öfrigt till Byggnadsnämnden samt Drätselnämnden och dess afdelningar göra framställningar och afgifva införade yttranden i de till Kontorets tjänsteområde hörande ärenden; att till Öfverståthållare-ämbetet afgifva yttranden i till Kontoret hänskjutna frågor angående adressnummer vid gator och öfriga ärenden, som till Kontorets arbetsområde höra; att meddela rotemännen uppgift å de förändringar, som inträffat i afseende å tomters areal, nummer, styckning eller utläggning till torg, gata eller annan allmän plats eller färväg, m. m.

Å Stadsingenjörskontoret skola finnas fast anställda: stadsingenjören, som är chef för Kontoret, en vice stadsingenjör, sex ingenjörer, nämligen stadsplaneingenjören, två kontrollingenjörer, utstakningsingenjören och två planmättningsingenjörer samt en arkivarie och en kanslist. I öfrigt antages behöfligt antal extra biträden. Stadsingenjören, vice stadsingenjören och arkivarien tillsätts och entledigas af en valnämnd, så sammansatt, som i byggnadsordningen för Stockholms stad föreskrifves (Byggnadsnämndens fem ledamöter samt lika många ledamöter från Drätselnämnden; ordföranden har utslagsröst). Stadsplaneingenjören tillsättes och entledigas af Drätselnämnden, kontrollingenjörerna, utstakningsingenjören, planmättningsingenjörerna och kanslisten af Byggnadsnämnden. Extra ingenjörer antagas på stadsingenjörens förslag af Byggnadsnämnden eller af Drätselnämnden, allt efter som de i främsta rummet behövas för den ena eller andra nämnden, samt entledigas i samma ordning. Stadsingenjören, vice stadsingenjören, de sex ingenjörerna och arkivarien skola hafva aflagt antingen landtmäterexamen eller fullständig afgångsexamen från Tekniska högskolan i fackskolan för väg- och vattenbyggnadskonst samt dessutom äga tillfredsställande vitsord om praktisk skicklighet i geodetisk mätning.

Instruktion m. m. Stadsfullmäktiges instruktion för Stadsingenjörskontoret den 1 dec. 1898 med däri den 14 febr. 1903 gjorda tillägg. Byggnadsordningen för Stockholms stad den 13 dec. 1890.

Stat år 1911. Utgifter: 145,050 kr., inkomster: 15,000 kr.

Aflöningar m. m. Stadsingenjör: 10,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., för nuvarande innehafvaren: ersättning för mistade sporter 3,000 kr. (denna ersättning får ej komma i betraktande vid beräkning af pension), dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Vice stadsingenjör: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjygr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsplane-, förstekontroll- och utstakningsingenjörer:

4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Andre kontroll- och planmättningsingenjörer: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Arkivarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kanslist: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fem extra tjänstemän: 3,600—4,200 kr. Två extra tjänstemän (för komplettering och fortsättning af det af Triangelmättningsnämnden utförda mättningsarbetet): 4,500—7,000 kr. Elfva rit- och skrifbiträden: 1,200—1,600 kr. Två vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.

Stadsingenjör.

Ygberg, H. O. A.

Vice stadsingenjör.

Myrberg, O.

Stadsplaneingenjör.

von Segebaden, E. G. H., riks. 137 23; allm. 2585.

Kontrollingenjörer.

Svensson, A. L.; Kinnman, C. E. T.

Utsakningsingenjör.

Bentzer, J. A.

Planmättningsingenjörer.

Ruckman, G. E. A.; Söderborg, B. E.

Arkivarie.

Ljungström, O.

Kanslist.

Wissler, A. F.

Extra tjänstemän.

Dahlöf, K. A.; Eggert, G. E.; Hanzon, N.; Bergström, S. H. E.; Sterner, S.

Extra tjänstemän (för komplettering och fortsättning af det af Triangelmättningsnämnden utförda mättningsarbetet).

Enberg, J. C., Petterson, J. E.

Rit- och skrifbiträden.

Brodin, f. Arfwidson, Sigrid A.; Drakenberg, Anna A. F.; Österberg, Ebba C. O.; Andersson, Hulda M.; Widberg, Gerda H. E.; Holmstedt, I. W. (Mimi); Drakenberg, Sigrid E.; Lindqvist, Ester H. S. K.; Lindahl, Signe I.; Elfving, f. Nylén, Ingrid G.; Noréus, Ebba K.

Vaktmästare.

Hamrén, G.; Käller, F. A.

Dessutom *handtlångare*.

Stadsplanekommisionen.

Bollhusgränd 1, St.; riks. 14045, allm. 14145.
Expeditionstid: sakkunnige ledamoten
träffas tisdagar, torsdagar och lördagar
10—12 f. m.

I anledning af därom väckt motion beslöto Stadsfullmäktige vid sammanträde den 29 mars 1909 uppdraga åt Drätselnämndens första afdelning och Byggnadsnämnden att efter utredning genom en kommitté, bestående af två ledamöter af hvardera af bemälda myndigheter, Stadens byggnadschef, stadsingenjören, stadsarkitekten och en af Kommittén med sig adjungerad, i stadsplanefrågor särskildt sakkunnig person, förstärkt med tre af Stadsfullmäktige utsedda personer, gemensamt uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag dels till revision af stadsplanerna för det nuvarande stadsområdet, särskildt i syfte att befrämja utnyttjandet af Stadens gaturegleringsfastigheter, och dels till användning af dessa senare på lämpligt sätt för olika ändamål.

Aflöningar m. m. Ordförande: arfvode 2,000 kr. Till särskild sakkunnig ledamot 15,000 kr. (under villkor att enskild arkitektverksamhet ej får af honom idkas inom Stockholm, samt utan Kommissionens medgifvande ej heller utom staden). Sekreterarebiträde: 900 kr. Biträden: 12,200 kr., däraf beräknas till en arkitekt 3,600 kr., en ingenjör 3,600 kr. samt rit- och andra biträden 5,000 kr.

Ledamöter.

Borgström, A. G. S., justitieråd, stadsfullm.: **Lamm**, H., grosshandlare, stadsfullm. v. ordf. (valda af Drätselnämndens första afdeln.); **Busch**, O. A., major, ordf.; **Hammarberg**, J. F., rådman (valda af Byggnadsnämnden) **Kinberg**, A. G. H., byggnadschef; **Ygberg**, H. O. A., stadsingenjör; **Salin**, K. E., stadsarkitekt; samt **Bodin**, O. V. E., arkitekt; **Gellerstedt**, N. O., civilingenjör; **Victorin**, N., civilingenjör (valda af Stadsfullmäktige).

Sekreterare.

Seth, J. K. J.

Sakkunnig ledamot.

Hallman, P. O.

Biträdande arkitekt.

Svensson, Hj. G. M.

Biträdande ingenjör.

Östlihn, P. E.

Öfriga biträden.

Drougge, f. Kirschbaum, Mary E.; **Alland**, H. Swea A.

Tf. vaktmästare.

Kelén, N. J. V.

Förvaltningen af Stadens fastigheter. (Hyreskontoret).

Stora Nygatan 2 A n. b., St.; riks. 50 66;
allm. 10 60; expeditionstid: 10—3.

Närmaste värden om Stadens fastigheter är anförtrödd åt hyreskontrollanten, som förestår en afdelning af Kammarkontoret, vanligen benämnd Hyreskontoret. Förvaltningen af stadens saluhallar har öfvertagits Slakthus- och saluhallsstyrelsen. Hyreskontrollanten åligger hufvudsakligen att upprätta och till stads-kamreraren aflämna förslag å hyresgäster och förslag till hyreskontrakt samt till honom afgifva skriftliga yttranden öfver hyresansökningar, framställningar om höjning eller nedsättning af hyror m. m. dylikt; att hafva närmaste värden öfver de af Drätselnämndens första afdelning ingångna hyreskontrakt; att, sedan hyresuppbörden kvartalsvis försiggått å Stadens kassa, 14 dagar efter hvarje kvartals ingång själf eller genom tillsyningsmännen (vice värdena) skyndsamt verkställa indrifning af resterande hyresbelopp; samt att utöfva förmanskapet öfver tillsyningsmännen. Hyreskontoret åligger att jämte Byggnadskontoret för hvarje år verkställa besiktning af Stadens fastigheter.

Tillsyningsmännen (vice värdena) åligger att minst en gång i veckan till kontrollanten aflämna redovisning öfver uppburna hyresmedel.

Om bristfälligheter uppstå, hvilka kräfva så skyndsamt åtgärd, att Byggnadskontorets biträde ej hinner för deras afhjälpande anlitas, äga tillsyningsmännen att direkt påkalla de af Byggnadskontoret antagna entreprenörer, handverkare eller arbetare för skadans botande.

Vice värdenas distrikt och aflöningsförmåner komma att inom den närmaste tiden regleras.

Instruktioner m. m. Drätselnämndens första afdelnings föreskrifter angående Stadens hyresangelägenheter den 14 juni 1892.

Aflöningar m. m. Nio tillsyningsmän: arfvode 150—600 kr., dessutom 1 % prov. å influtna hyror; en: arfvode 2,000 kr., dessutom fri bostad; en: arfvode 200 kr., prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; en: 1½ å 3 % prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; en: 1½ % prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; sex: 1 % å influtna hyror; en fri bostad; en: 1 % prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; tillsyningsmannen i börshuset åtnjuter fri bostad i egenskap af börsvaktmästare.

Hyreskontrollant.

Huss, J. A.; St. Nygatan 2 A, St.; riks. 50 66; allm. 10 60; träffas säkrast 1—3. Se f. ö. Kammarkontoret, sid. 37.

Tillsyningsmän och vice värdar.

Storkyrkoförsamlingen.

Elmquist, H. S. O.; mottagning: St. Nyg. 2 A, *St.*; tisdagar, torsdagar, lördagar 9,30—10 f. m.

Klara och Kungsholms församlingar.

Jäderlund, E. R. G.; mottagning: G:a Kungsholmsbrogatan 53, *C.*; måndagar, tisdagar fredagar och lördagar 9—9,30 f. m.

Adolf Fredriks församling.

Halén, S. O.; Wallingatan 26 A, 2 tr., *C.*; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 10—11 f. m.; allm. Brunkeb. 38 78.

Gustaf Vasa och Matteus församlingar.

Mathson, M. K. R. G.; Tegnérsgatan 29, *Va.*; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9 f. m.

Egendomen nr 35 Dalagatan, bostadshus för yngre arbetande kvinnor.

Peterson, Emmy M.; Dalagatan 35, 1 tr., ingång D., *Va.*; mottagningstid: hvardagar 4—5 e. m.; allm. 210 56.

Jakobs och Johannes församlingar.

Jansson, E. V.; mottagning: David Bagaresgatan 15, *C.*; måndagar, tisdagar, fredagar och lördagar 9—9,30 f. m.

Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Westerlund, D.; mottagning: Nybrogatan 23, *Ö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8—8,30 f. m.

Hjorthagen.

Lindholm, F.; Första gatan 16, Hjorthagen; mottagningstid: måndagar och torsdagar 6—7 e. m. allm. Värtan 5.

Värtahamnen.

Andersson, H. R.; Kommunhuset vid Värtahamnen, Värtan; mottagningstid: hvardagar 2,30—3,30 e. m.; riks. 80 24; allm. 94 60. Hamnkontoret vid Skeppsbron 46, *St.*; mottagningstid: 9—10 f. m. och 4—5 e. m.; riks. 15 67; allm. 44 62.

Djurgården.

Frostell, F. E.; Allmänna gränd 3 B, *Dj.*; mottagningstid: hvardagar till 1 e. m.; allm. Djurg. 2.

Katarina församlings 1. (västra) vice värdsdistrikt (området mellan Götgatan i väster samt Södermannagatan, Katarina kyrkbacke och Stadsgården i öster).

Starck, P. O.; mottagning: Mosebacke trappor 1 B, *Sö.*; måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 8—8,30 f. m.; allm. 134 77.

Katarina församlings 2. (mellersta) vice värdsdistrikt (området mellan Södermannagatan, Katarina kyrkbacke i väster samt Renstjernasgatan i öster och Bondegatan i söder).

Billing, J. M. A.; mottagning: Katarina kyrkbacke 5, *Sö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8,15—9 f. m., allm. Maria 13 24.

Katarina församlings 3. (östra) vice värdsdistrikt (området öster om Renstjernasgatan och norr om Bondegatan).

Törnblom, R. L.; Folkungagatan 26, *Sö.*; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9 f. m.;

Egendomarna Erstagatan 11 A, B & C, Asögatan 135 A & B, 137 A & B, Sälgaregatan 6, 8 & 10.

Andersson, A. O.; Asögatan 125 A, *Sö.*; hvardagar efter kl. 5 e. m.; allm. Maria 17 67.

Egendomarna Skånegatan 94, Nytorget 35, Värmdögatan 47, 51 A, 55, 59 & 61.

Andreasson, A.; Värmdögatan 55, *Sö.*; mottagningstid: söndagar 9—11 f. m. och onsdagar 6—7 e. m.

Egendomarna St. Glasbruksgatan 40,

L:a Glasbruksgatan 16, Katarina Kyrkbacke 7, Fjällgatan 6, 8 & 10. **Danielsson**, P. E.; L:a Glasbruksgatan 16, *Sö.*; mottagningstid: tisdagar 8—9 f. m., lördagar 7—8 e. m.; allm. Maria 19 19.

Katarina församling (området väster om Götgatan).

Svensson, S. A.; mottagning: Blekingegatan 32, *Sö.*; mottagningstid: tisdagar, fredagar och lördagar 8,30—9 f. m.; allm. Maria 27 17.

Maria församling (området söder om Mariagatan från Götgatan, Ragvaldsgatan och Hornsgatan till Timmermansgatan).

Palm, G. E.; mottagning: Mariagatan 11 A, *Sö.*; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9 f. m.

Maria församling (området norr om Mariagatan från Götgatan, Ragvaldsgatan och Hornsgatan till Timmermansgatan).

Holmer, C. O.; mottagning: Slusskontoret vid Karl Johans torg, *Sö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 9—10 f. m.; allm. 38 89.

Maria församlings (östra) vice värdsdistrikt (området mellan Timmermansgatan och Ringvägen).

Ekebohm, N. K. K.; mottagning: Prästgårds-gatan 39, *Sö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8—8,45 f. m.; allm. Maria 15 79.

Maria församlings (västra) vice värdsdistrikt (området väster om Ringvägen).

Lind, J. T.; mottagning: Brännkyrkagatan 102, *Sö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9,30 f. m.; allm. Maria 18 74.

Börshuset.

Wendborg, J., vaktmästare. Träffas i Börshuset, *St.*; allm. Stork. 49.

Bad- och siminrättningen i Norrström.

Stadsfullmäktige beslöt den 13 dec. 1882, att en kallbad- och siminrättning skulle för Stadens räkning anläggas i Norrström väster om

Strömsborg. Inrättningen är f. n. utarrenderad till Svenska lifräddningssällskapet mot en årlig arrendesumma af kr. 12,550. Staden bekostar allt underhåll. Sällskapet är skyldigt kostnadsfritt lämna bad och, där så kommer i fråga, simundervisning åt vissa kårer (polispersonalen, brandkårens manskap, vissa vaktmästare etc.) samt lärjungar vid skolor och uppfostringsanstalter, för öfriga bad får Sällskapet uppbära betalning enligt taxa, intagen i kontraktet med Staden af den 8 januari 1907.

Föreståndare.

Scherstén, O. E., öfverste.

Stadens personhiss i Stadsgården.

Vid Söderbergs trappor; *allm. Maria 23 75; hissens trafikerade söckendagar 7 f. m.—11 e. m. samt sön- och helgdagar 8 f. m.—11 e. m.*

Hissen byggdes enligt Stadsfullmäktiges beslut den 31 dec. 1905 och öppnades för trafik den 22 dec. 1907. Afgiften utgör enligt Drätselnämndens första afdelnings beslut den 18 juni 1907 4 öre för uppfärd och 2 öre för nedfärd.

Reglemente är fastställt af Öfverståthållare-ämbetet den 18 dec. 1907.

Stat år 1911. Utgifter: 16,500 kr. Inkomster: 8,000 kr.

Aflöningar m. m. Tillsyningsman: 600 kr. Maskinist: 2,100 kr. Fyra konduktörer: 1,200 kr. Tre polettförsäljerskor: 900 kr.

Tillsyningsman.

Blom, P. J. B.

Maskinist.

Bärnsköld, J. E.

Dessutom fyra konduktörer samt tre polettförsäljerskor.

Tillsyn af Stadens under Drätselnämndens förvaltning stående jordegendomar.

Aflöningar m. m. Tillsyningsmän: 2,000 kr. och 800 kr.

Tillsyningsmän.

Tamm, C. O. S.; Öhrström, C. A.

Stockholms stads byggnadskontor.

Öfre Munkbron 1 A, St.; *riks. 13 24, 169 65, 102 00, 130 55; allm. »Byggnadskontoret»; expeditionstid: 10—4. (Se för öfrigt underafdelningarna.)*

Byggnadskontoret lyder under Drätselnämndens andra afdelning, som tillsätter och afskedar dess ordinarie personal med undantag för byggnadschefen, som tillsättes och afskedas af Nämnden in pleno och för hvilken Stadsfullmäktige utfärda instruktion. Byggnadskontoret är upp-

deladt på 6 afdelningar; för hvar och en af dessa, med undantag för hamnafdelningen, utser Drätselnämndens andra afdelning en delegerad (jfr sid. 36). Byggnadschefen åligger att hafva inseende öfver alla de arbeten, som för Stadens räkning utföras, såsom husbyggnad, vattenbyggnad, ordnande af trafikleder, vattenledning och Stadens planteringar; att hos vederbörande nämnd eller afdelning göra framställningar och väcka förslag i ämnen, som ligga inom hans verksamhetsområde; att med biträde af honom underlydande verkställa alla förberedande åtgärder för ifrågakommande arbeten, såsom uppgörandet af ritningar, kostnadsförslag och profiler m. m.; att på lämpligaste sätt ordna arbetena och själf öfver dem ägna tillsyn, så att de blifva väl och billigt utförda; samt att hålla hand därefter, att vederbörande arbetschefer och andra honom underlydande hvar i sin befattning fullgöra sina åligganden och de särskilda föreskrifter, som dem af byggnadschefen meddelas. Byggnadschefen antager och afskedar de tillsyningsmän och arbetsbiträden, som icke af Nämnden eller dess afdelningar antagas, samt bestämmer deras aflöning. Vid Drätselnämndens och dess afdelnings sammanträden bör byggnadschefen vara tillstädes och därvid efter förut verkställd utredning föredraga alla de ärenden, som ligga inom omfånget af hans verksamhet. I Hamnstyrelsens samt Slakthus- och saluhallsstyrelsens öfverläggningar i byggnadsfrågor äger byggnadschefen deltaga. Jämväl åligger det honom att vid påfordran tillhandaga Kommunens öfriga nämnder och styrelser i allt, hvad till hans verksamhet hör. Öfver Stadens samtliga arbeten åligger det byggnadschefen att för hvarje år uppgöra en fullständig berättelse. Byggnadschefen har att af Stadens alla under kommunalstyrelsens lydande tjänstemän erhålla de upplysningar, hvaraf han för fullgörande af sina åligganden kan vara i behof.

Instruktioner m. m. Instruktion för Stockholms stads byggnadschef den 15 dec. 1874. Instruktion för Byggnadskontoret, fastställd af Drätselnämndens andra afdelning den 7 april 1909. Bestämmelser ang. arbets- och löneförhållanden för Byggnadskontorets arbetare äro utfärdade den 4 sept. 1909.

Aflöningar m. m. Byggnadschef: arfvode 20,000 kr.

Byggnadschef.

Kinberg, A. G. H., tf.: riks. se ofvan; allm. »Byggnadskontoret»; mottagningstid 2—3 (utom onsdagar).

Byggnadskontorets expedition.

Öfre Munkbron 1 A, St.; *riks. se ofvan; allm. »Byggnadskontoret»; expeditionstid 10—4.*

Aflöningar m. m. Tf. registrator: arfvode 4,000 kr. Byggnadschefens assistent: arf-

vode 3,600 kr. Två skrifbiträden: arfvode 1,500 kr.; ett skrifbiträde: arfvode 900 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., fri bostad (200), dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. Två e. o. vaktmästare: 850 kr.

Tf. registrator.

Olbers, G. E.

Byggnadschefens assistent.

Pallin, H. N.

Skrifbiträden.

Piehl, f. Carlström, Hilma M. Ch. T.; Dahlberg, f. Gustafsson, Vega E. B.; Rignér, Greta A. V.

Vaktmästare.

Dahlberg, K. J.

E. o. vaktmästare.

Moberg, K. G. E.; Svensson, J. S.

Räkenskapsbyrån.

Öfre Munkbron 1 A, St.; riks se ofvan; allm. »Byggnadskontoret»; expeditionstid: 10—3,30.

Aflöningar m. m. Föreståndare och bokhållare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Kontorsskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 300 kr. Sex amanuenser: arfvode 1,200—2,100 kr. Två statistiska biträden: 1,200—1,680 kr. Ett kvinnligt kontorsbiträde: 780 kr. E. o. vaktmästare: 780 kr.

Föreståndare och bokhållare.

Jäderlund, E. R. G.

Kontorsskrifvare.

Elmquist, H. S. O.

Amanuenser.

Gellerstedt, E. H. A.; Nilson, J. S. T.; Lindberg, A. E.; Gustafson, J. A. Th.; Johnson, A. V.; Östberg, K. E. G.

Statistiska biträden.

Fröman, Hedvig Ch.; Nordenstrahl, Maj S. C. V.

Kvinnligt kontorsbiträde.

Aurell, Märta E. M.

E. o. vaktmästare.

Karlsson, A. K.

Arkitekturafdelningen.

Öfre Munkbron 1 A, St.; riks se ofvan; allm. »Byggnadskontoret»; expeditionstid 10—4.

Afdelningen uppgör förslag till husbyggnader, verkställer desammas uppförande, utför underhåll af hus och statyer samt lämna arkitektbiträde vid bro-, gatu- och parkanläggningar, utredningar ang. stadsplanen m. m.

Aflöningar m. m. Arkitekt och föreståndare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr.

Arkitekt och föreståndare.

Améen, K. G.; riks. 104 50; allm. »Byggnadskontoret»; mottagningstid: 1—3.

Nybyggnadsbyrån.

(*Arkitekturafd. 1.*)

Aflöningar m. m. Öfverkontrollant och föreståndare: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Fem kontrollanter: 3,600—4,200 kr. Förman: 2,700 kr.

Öfverkontrollant och föreståndare.

Bergström, A. W.; riks. 116 23; allm. »Byggnadskontoret»; mottagningstid: 2—4.

Kontrollanter.

Riks. se ofvan; allm. »Byggnadskontoret».

Bandelin, S. O.; Persson, J.; Bobeck, P. E. Lund, P. A.; en vakant.

Dessutom en förman.

Underhållsbyrån.

(*Arkitekturafd. 2.*)

Mälartorget 19, St.; riks. 116 24; allm. »Byggnadskontoret».

Aflöningar m. m. Byggmästare och föreståndare: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Tre ingenjörer: 3,300—3,900 kr. Nio kontrollanter och mätare: 1,500—3,000 kr. Två skrifvare: 720—2,400 kr. Fem förmän: 2,520—2,700 kr. Fyra underförmän: 2,400 kr.

Byggmästare och föreståndare.

Linders, A.; riks. 116 24; allm. »Byggnadskontoret»; mottagningstid: 1—3.

Ingenjörer.

Westerlund, D.; Norgren, O.; Scheja, J.

Dessutom nio kontrollanter och mätare, två skrifvare, fem förmän och fyra underförmän.

Ritbyrån.

Riks. se ofvan; allm. »Byggnadskontoret».

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode: 4,800 kr. Två arkitekter: 3,600—4,560 kr. Nio byggnadsritare: 1,800—4,440 kr. Fyra konstruktionsritare: 1,800—3,900 kr. Två beräknare: 3,600—3,900 kr. En ritare: 1,500 kr.

Tf. föreståndare.

Ringström, G. R.; riks. se ofvan; allm. »Byggnadskontoret».

Arkitekter, byggnadsritare, konstruktionsritare, beräknare och öfriga ritare.

Peterson, K. F.; Norborg, J.; Hjertén, P. G.; Nygren, W.; Julin, H.; Selling, A. P.; Swensson, F.; Tholff, C. L.; Hartwig, M.; Spångberg, C. N.; Svansson, S. P.; Vikert, E.; Ingwall, T.; Andersson, F. O. G.; Ericson, B. V.; Öhman, G. A.; Sundström, K. V.; Cronqvist, K. F.; Andersson, F. G.

Hamnafdelningen.

Brännkyrkagatan 2 A I och III, Sö.; riks. 8645; allm. 1802, 1813; expeditionstid: 10—4.

(Jfr under Hamnstyrelsen sid. 58.)

Afdelningen uppgör förslag till Stadens hamnar och sjöfartsleder med därtill hörande vattenbyggnader, broar m. fl. anläggningar samt verkställen byggnad och underhåll af desamma.

Aflöningar m. m. Förste ingenjör och chef: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjppr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En distriktsingenjör: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjppr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En distriktsingenjör: arfvode 5,200 kr. Två biträdande ingenjörer: arfvode 2,100—3,300 kr. Tolf ingenjörer och ritare: arfvode 2,400—5,400 kr. Två posthafvande ingenjörer: arfvode 4,200—5,500 kr. Maskiningenjör: arfvode 4,500 kr. Varfsingenjör: arfvode 4,500 kr. Sexton verkmästare och arbetsförmän: 1,800—3,600 kr. Tre ångbåtsbefälhafvare: 1,820—2,080 kr. Dessutom åtnjuter varfsingenjör och två arbetsförmän fri bostad.

Förste ingenjör och chef.

Lundberg, K. A.; riks. 13 24; allm. »Byggnadskontoret»; mottagningstid: 1—4.

Distriktsingenjörer.

Peterson, G. A. E.; mottagningstid: 2—4; Algers, H.; mottagningstid: 2—4.

Biträdande ingenjörer.

Eriksson, E. E. (byråing.); Bilde, N. T. R.

Posthafvande ingenjörer.

Sjölin, I. (Stadsgården); Aspelin, Hj. (Värtan).

Ingenjörer och ritare.

Nilsson, E. J.; Kempe, T. E.; Röven, N. Th.; Adler, B. F.; Ekelöf, G. S.; Svansson, J. G.; Hedström, E. A.; Semler, C.; Östblom, J. E. H. Widing, H.; Eriksson, C. E.; Blomgren, K.

Maskiningenjör.

Vhland, A.; mottagningstid 2—4.

Varfsingenjör.

Bley, W.

Dessutom sexton verkmästare och arbetsförmän samt tre ångbåtsbefälhafvare.

Gatuaufdelningen.

Öfre Munkbron 1 A, St.; riks. se ofvan; allm. »Byggnadskontoret». Ritkontoret: Peder Myndes backe 6, Sö.; allm. 38 02; expeditionstid: 10—4.

Afdelningen uppgör förslag till gator, vägar, gatubroar, stängsel, aflopp m. m. samt verkställen anläggning och underhåll af desamma.

Stat år 1911. Utgifter: 12,478,926:23 kr., däraf till gatulägnings- och trumbyggnadsarbeten 1,678,826:23 kr. och till gaturegleringar 800,100 kr. Inkomster: 1,350.

Aflöningar m. m. Förste ingenjör och föreståndare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjppr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Tre distriktsingenjörer: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjppr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Byråingenjör: arfvode 4,500 kr. Posthafvande ingenjör vid Kungsgatan: arfvode 4,000 kr. Tre biträdande ingenjörer å distriktet: arfvode 3,600—4,000 kr. Två biträdande ingenjörer å kontoret: arfvode 3,000—3,600 kr. Två ritare: arfvode 1,920—2,400 kr. Fem ritbiträden: arfvode 1,200—1,680 kr. Tjugutre arbetsförmän: 1,740—2,820 kr.

Förste ingenjör och föreståndare.

Gimberg, C. J.; allm. »Byggnadskontoret»; mottagningstid: 1—3.

Distriktsingenjörer.

af Klercker, K. A. (för Staden inom broarna, östra Norrmalm och Östermalm), mottagningstid: 2—3; Hedström, E. (för västra Norrmalm och Kungsholmen), mottagningstid: 2—3; Hallberg, C. O. (för Södermalm), mottagningstid: 2—3.

Byråingenjör.

Bjurelius, W. E.

Posthafvande ingenjör vid Kungsgatan.

Allm. Brunkeb. 32 28.

Lindahl, J. O. E.

Biträdande ingenjörer å distriktet.

Elliot, H.; Sjödin, J.; Bergman, C. G.

Biträdande ingenjörer å kontoret.

Larsson, E. I.; Lundvik, K. F.

Ritare och ritbiträden.

Bergström, A. A.; Nilsson, K.; Hjorth, Elsa; Bjurelius, Nanny M.; Folin, Hildegard S.;

Lundqvist, Jenny M.; Myrberg, Johanna.

Dessutom tjugutre arbetsförmän.

Parkafdelningen.

Kontor: Götgatan 92 & 94, Sö.; allm. 18 15; expeditionstid: 9—4. Växthus och trädskolor: Götgatan 111.

Afdelningen uppgör förslag till parker, planteringar m. m. samt verkställer anläggning och underhåll af desamma.

Stat år 1911. Utgifter: 314,340 kr., däraf till ny- och ombyggnader 128,820 kr. Inkomster: 500 kr.

Aflöningar m. m. Stadssträdgårdsmästare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fem trädgårdsförmän: 1,920—2,280 kr. Eldare: 1,200 kr. Dessutom åtnjuter stadssträdgårdsmästaren bostad, ved och planteringsland (400); tre trädgårdsförmän och eldare bostad.

Stadssträdgårdsmästare.

Hammarberg, L. M. F.; allm. 18 15; mottagnings-tid: 10—11.

Dessutom fem trädgårdsförmän och en eldare.

Förrådsafdelningen.

Afdelningen handhar Byggnadskontorets gemensamma upphandlingsväsende, transportmedel, förråd med tillhörande verkstäder, stenbrott, grus-tag m. m.

Materialförrådet.

Gamla Kungsholmsbrogatan 53 C.; riks. 14 36; allm. 43 47; expeditionstid: 6,30 f. m.—6 e. m.

Aflöningar m. m. Materialförvaltare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., bostad (400), dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Förrådsbokhållare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Fyra kontorsbiträden: 1,200—1,950 kr. Vaktmästare: 1,200 kr. Två verkmästare: 2,100—2,880 kr. Fyra arbetsförmän: 1,716—2,002 kr. Förrådsvakt: 1,860 kr. Förrådsdräng: 1,620 kr. Portvakt: 1,020 kr.

Materialförvaltare.

Gustafson, O. E.; mottagningstid: 10—12.

Förrådsbokhållare.

Warnecke, F. W. F.

Kontorsbiträden.

Anderberg, Emma Chr.; Gustafson, Maja; Gustafson A. E.; Seilitz, G. E.

Dessutom en vaktmästare, två verkmästare, fyra arbetsförmän, en förrådsvakt, en förrådsdräng och en portvakt.

Stenhuggerierna.

Vid Stenhamra: riks. Sångra 27; allm. Tappström 1. Vid Vätöberg: riks. Vätö 2.

Aflöningar m. m. Ingenjör och föreståndare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., samt provision å tillverkad sten efter närmare bestämmelse af Drätselnämndens andra afd. Fem förmän: 1,500—2,400 kr. En ångbåtsbefälhafvare: 3,000 kr. En maskinist: 1,500 kr.

Ingenjör och föreståndare.

Ohlsson, J. E. B., träffas i regel vid Stenhamra första och vid Vätöberg tredje veckan i hvarje månad.

Dessutom fem förmän, en ångbåtsbefälhafvare och en maskinist.

Vattenledningsafdelningen.

Hufvudkontor: Öfre Munkbron 1 A, St.; riks. 35 24; allm. »Byggnadskontoret»; expeditionstid: 9—4. Afdelningskontor för rörnät och mätare: Torsgatan 30, C.; riks. 1110; allm. 69 89, 737; expeditionstid: 9—4 (för telefonmeddelanden hela dygnet). Pumpverken vid Skanstull: Götgatan 96, Sö.; riks. 20 17; allm. 37 16. Laboratoriet: riks 89 46; Pumpverken vid Norsborg: riks. Fittja 11; allm. Sturehof 10.

Den 6 dec. 1855 beslöt Stockholms sockenstämmanomnämnd anlägga en allmän ledning för filtrerad vatten. Denna anläggning, som togs i bruk år 1861, hämtade sitt vatten uteslutande ur Årstaviken. Åren 1882—84 utvidgades detta verk med ett nytt, beläget intill det gamla å den härför inköpta egendomen Eriksdal. Den 19 dec. 1899 och 7 maj 1900 beslöto Stadsfullmäktige att vid Norsborg i Botkyrka socken, mellan Bornsjön och Mälaren anlägga ett nytt vattenledningsverk med tillhörande rörledning till staden och reservoar å ett berg söder om sjön Trekanten utanför Hornstull. Denna anläggning invigdes den 4 okt. 1904.

Vattenledningsverket, som till en början sorterade under en af Sockenstämmanomnämnden utsedd »Direktion för vattenledningens anläggande och förvaltning», öfverflyttades 1864 till den detta år bildade Drätselnämnden.

Vattenledningsafdelningen uppgör förslag till vattenledningens rörnät, pumpstationer, vattenkastare, fontäner m. m., verkställer anläggning och underhåll af desamma samt uppehåller driften af vattenledningsverket. Vattenledningsafgifternas debitering sker genom Kammarkontoret (jfr sid. 37).

Stat år 1911. Utgifter: 2,121,000 kr., däraf till ny- och ombyggnader 474,500 kr. Inkomster: 1,496,500 kr., däraf hyror och arrenden 45,500 kr., vattenafgifter 1,451,000 kr.

Aflöningar m. m. Förste ingenjör och föreståndare: 7,000 kr., däraf lön 4,900 kr., tjygr 2,100 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 500 kr. Ingenjör: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 500 kr. Ingenjör för rörnätet: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 500 kr. Ingenjör för Norsborgsverket: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 500 kr. Föreståndare för bakteriologiska och kemiska laboratoriet: 3,600 kr. Fyra biträdande ingenjörer: 3,600—4,000 kr. Sex ritare: 1,500—3,000 kr. Bokhållare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 500 kr. Förrådsbokhållare: 2,300 kr., däraf lön 1,610 kr., tjygr 690 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 300 kr. Telefonist och bokhållare: 1,200 kr., däraf lön 840 kr., tjygr 360 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 150 kr. Fem kontorsbiträden: 1,200—1,980 kr. Förste verk-mästare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 300 kr. Andre verk-mästare: 2,300 kr., däraf lön 1,610 kr., tjygr 690 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 300 kr. Två ansvarsmaskinister: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvarterda å 300 kr. Verkstadsföreståndare: 2,400 kr. Tio maskinister: 1,800—2,160 kr. Fem arbetsförmän: 1,800—1,560 kr.

Dessutom åttjunta: förste ingenjör och föreståndare (1,000), ingenjör för röret (500), två biträdande ingenjörer, förrådsbokhållare (400), bokhållare och telefonist (300), verk-mästare och ansvarsmaskinister (400), bostad och bränsle, två ingenjörer bostad, bränsle och elektriskt ljus (500), nio maskinister, fem arbetsförmän och tolf distriktsmän bostad och bränsle.

Förste ingenjör och föreståndare.

Nordenstrahl, T. O. R.; riks. 35 24; allm. 28 39; mottagningstid: 1—3.

Ingenjörer.

Bergström, J. F.; mottagningstid: 2—3; **Öhrström, K. O. A.** (för röret), mottagningstid: 9—10; **Åberg, E. M.** (för Norsborgsverket).

Föreståndare för laboratoriet.

Kuylenstierna, A. K. G.

Biträdande ingenjörer.

Alrutz, E. T., mottagningstid: 9—10; **Dahlöf, G. A.;** **Fogelström, I. A.;** en vakant.

Ritare.

Lindholm, F.; **Isaksson, J. O.;** **Mortenson, E. T.;** **Forsman, F. A.;** **Wennström, C. F.;** **Cederstrand, F. G.**

Bokhållare.

Ekebohm, N. K. K., tf. bokhållare (se ofvan sid. 37) tf. **Törnblom, R. L.** (se sid. 38).

Förrådsbokhållare.

Edwall, A.

Telefonist och bokhållare vid rörledningsafdelningen.

Enström, Augusta.

Kontorsbiträden.

Flagstad, C. A. E.; **Wallin, O.;** **Beckman, Hanna;** **Hallin, Anna;** **Kihlberg, f. Nyman, Lilly S.**

Verkmästare.

Österberg, G. A. T. (förste); **Alm, O. A.** (andre).

Ansvarsmaskinister.

Landmark, C. A.; **Cederqvist, K. A.**

Verkstadsföreståndare.

Lundin, J. H.

Dessutom tio maskinister, fem arbetsförmän och tolf distriktsmän.

Vattenledningsentreprenörer.

För utförande och reparation af vatten- och aflöpsledningar har Drätselnämndens andra afdelning till entreprenörer antagit vissa personer och firmor, och äger icke någon annan att befatta sig med dylika ledningar, afsedda att förbindas med Stadens röret. (Firmainnehafvarna äro ej såsom sådana upptagna i kommunalkalenderns personalafdelning).

AB. Automatiskt Gasglödljus; Kammakaregatan 29, C.; riks. 68 27; allm. 95 43.

AB. Clausens gas- och vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, C.; riks. 25 98; allm. 72 88.

AB. Gas, Vatten och Värme; Oxtorgsgatan 7, C.; riks. 26 81; allm. 78 21.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, C.; riks. 31 20; allm. 62 88.

AB. Naumburg, P., & Co.; Norrlandsgatan 24, C.; riks. 11 75; allm. 46 68.

AB. Rörläggaren, Luntmakaregatan 24 A, C.; riks. 49 04, allm. 44 47.

Bennet & Co.; Handverkaregatan 14, K.; riks. 50 53; allm. 81 80.

Berggren, E. E.; Sibyllegatan 41, Ö.; riks. 20 74; allm. 42 20.

Beskow & Co.; Högbergsgatan 30 A, Sö.; riks. 20 25; allm. 37 77.

Billmans fabriks- och handels AB.; Regeringsgatan 88, Ö.; riks. 48 11; allm. 44 80.

Carlssons söner, C. A.; Hornsgatan 35, *Sö.*; riks. 7 26; allm. 34 96.
Fahnehjelm & C:o; Klarabergsgatan 42, *C.*; Humlegårdsgatan 19, *Ö.*; riks. 2 38; allm. 25.
Johansson, J. L.; Birgerjarlgatan 119, *Va.*; riks. 56 75, allm. 56 75.
Ljungberg, C. L.; Kindstugatan 18, *St.*; allm. 139 89.
Ljungberg, J. A., & C:o; Skärgårdsgatan 9, *St.*; riks. 2 62; allm. 27 19.
Lundholm, J. M.; Hornsgatan 74 A, *Sö.*; riks. 30 98; allm. 30 98.
Rundquist, A., & C:o; Regeringsgatan 39, *C.*; riks. 3 03; allm. 46 09.
Rörledningsaktiebolaget Montör; Lästmakaregatan 12, *C.*; riks. 54 52, allm. 54 52.
Sanitära Ingenjörbyrån, Ericson & son; Odenngatan 88, *Va.*; allm. 2 32.
Sjögren, Axel, & C:o; Mästersamuelsgatan 34, *C.*; riks. 29 33; allm. 73 44.
Sjögren, P. A.; Mästersamuelsgatan 16, *C.*; riks. 5 26; allm. 85 49.
Svenska Rörledningsaktiebolaget; Strandvägen 9, *C.*; riks. 61 00; allm. 5 99, 78 13.
Sylvan, Herman, ingenjörfirma, Dalagatan 2, *C.*; riks. 33 91; allm. 95 26.
Sällströms, E., Eftertr. Adolf Conilton; Gamla Kungsholmsbrogatan 54, *C.*; riks. 65 89; allm. 61 75.
Undin & Gustafsson; Mästersamuelsgatan 27, *C.*; riks. 26 76; allm. 42 18.
Wideberg, Sven; Bryggaregatan 12, *C.*; riks. 50 46; allm. 74 06.
Wikingsson & Son, Kungsgatan 16 *C.*; riks. 3 86; allm. 3 87.

Förteckning öfver läkare för Byggnadskontorets arbetare.

(Då dessa läkare, med hvilka Staden uppejort visst ackord, icke i nedanstående egenskap äro att betrakta som Stadens tjänstemän, har deras namn icke heller i berörda egenskap upptagits i personalafdelningen.)

På grund af öfverenskomna bestämmelser skola Stadens arbetare erhålla kostnadsfri sjukvård samt medicin, som af Stadens läkare föreskrifves.

Drätselnämndens andra afdelning har tillsväradare antagit såsom läkare för Byggnadskontorets arbetare.

Vid arkitektur-, hamn-, gatu-, park- och förrådsafdelningarna.

Ekelund, C. M.; Tegnérsgatan 6, *Va.*; riks. 65; allm. 212 51; mottagningstid: 8,30—9,30.
Olson, E.; Götgatan 69, *Sö.*; allm. 308 00; mottagningstid: 9—10.
Åkerström, K. D.; Bellmansgatan 20, *Sö.*; riks. 30 13; allm. 307 99; mottagningstid: 9—10.
Ljungström, V.; Handtverkaregatan 26, *K.*; riks. 85 80; allm. Kungsh. 9 69; mottagningstid:

15 sept.—15 maj hvardagar 9—10; helgdagar 10—11; 16 maj—14 sept. alla dagar 9—10.
Sundberg, L. G. T.; Grefturegatan 15, *Ö.*; riks. 29 85; allm. 60 18; mottagningstid: hvardagar 9—10; sön- och helgdagar 9,30—10,30.

Vid vattenledningsafdelningen.

Buhre, B.; Regeringsgatan 26, *C.*; riks. 4 01; allm. Brunkeb. 6 82; mottagningstid: hvardagar 9—9,30, 3—4; helgdagar 10—11; under sommaren 11—12.
Granström, K. A.; Götgatan 30, *Sö.*; riks. 3 64; allm. Maria 3 34; mottagningstid: hvardagar 1,30—3; helgdagar 9—10; juni—sept. alla dagar 9—10.
Nyström, J. A.; Tumba; riks. Tumba 21; allm. Tumba 25; (för Norsborg) mottagningstid: 9—10.

Vid stenhuggerierna.

Berglund, F.; Svartsjö; riks. Svartsjö 3; allm. Tappström 6; mottagningstid: 9,30—10 f. m. (för arbetarna vid Stenhamra)*.

Stockholms stads renhållningsverk.

Afdelningen i Stockholm: Brännkyrkagatan 2 A, Sö.; riks. 27 73, 127 73; allm. 34 28, 38 66, 39 44; kortorid: 9—4.
Afdelningen vid Lufsta, se nedan.

Renhållningsverket sorterar under Drätsel-nämndens andra afdelning.

Afträdesrenhållningen besörjdes genom entreprenad ända till år 1859, då det nuvarande Renhållningsverket upprättades och Staden till väsentligaste del öfvertog sagda renhållning. Under nu gällande, den 31 mars 1892 utfärdade föreskrifter har ifrågavarande renhållning i hög grad förbättrats.

Renhållningsverkets direktör är ansvarig för att verkets hit hörande skyldigheter behörigen iakttagas. Beträffande lokaler för mottagande af budning, deras antal och adress, tiden, då de hållas öppna för allmänheten, samt andra därmed sammanhängande anordningar utfärdar Öfverståthållareämbetet på Drätsel-nämndens andra afdelnings framställning särskild kungörelse. För hämtning skall erläggas afgift enligt af Stadsfullmäktige beslutad och af Öfverståthållareämbetet fastställd taxa.

Efter långvariga förhandlingar beslöt Stadsfullmäktige i nov. 1895, att Kommunen skulle öfvertaga och såsom eget äliggande ombesörja den husägarne inom hufvudstaden äliggande renhållningen af gator och allmänna platser, inbegripet bortförande af is och snö m. m. Ägare eller innehafvare af fastigheter skulle befrias från detta bestyr på sådant sätt, att för hvarje fastighet årligen er-

* Arbetare vid öfriga stenhuggerier äga på Stadens bekostnad anlita den läkare, de önska.

lades en till beloppet en gång för alla bestämd afgift, däraf 85 procent användes till bestridande af årskostnaden för gaturenhålningen samt 15 procent afsattes till en fond för aflösning af husägarnes oförmålda gaturenhållnings-skyldighet. Då denna uppgått till sådant belopp, att räntan å densamma motsvarade det belopp, som beräknats som Stadens årskostnad för gaturenhålningen vid den tid, Staden öfvertog befattningen därmed, skulle inbetalningen upphöra, och i hvarje fall skulle densamma ej äga rum längre än högst 50 år. Gaturenhållningsafgiften bestämdes af uppskattningsnämnder, en för hvarje territoriell församling. Fr. o. m. 1 okt. 1910 har Renhållningsverket öfvertagit all gaturenhålning i Stockholm med undantag för gatorna vid Slottet, Riksdags- och Riksbankshuset, Veterinär-institutet och Arméförvaltningens nuvarande och f. d. kaserntomter. Kommunen ombesörjer, där ägare eller innehafvare af fastighet sådant önskar, jämväl fastighetens gårdsrenhållning, hvari inbegripes bortförande af gödsel, sopor, skräp, snö m. m.

Den del af afträdes- samt sopaffallet, som kan användas som gödningsämne, försäljes till landtbrukare genom verkets hufvudkontor.

Angående fördelningen af sopor, se under Afdelningen vid Löfsta sid. 50.

Kungörelser m. m. Ordningsstadgan för rikets städer, fastställd af Kungl. Maj:t den 24 mars 1868. Hälsovårdsstadgan för riket, fastställd af Kungl. Maj:t den 25 sept. 1874 (med undantag dock rörande föreskrifter om afträdens anordnande, enl. Kungl. bref den 31 dec. 1886). Öfverståthållareämbetets kungörelse ang. särskilda föreskrifter om renhålningen inom egendomarna i hufvudstaden den 31 mars 1892. Öfverståthållareämbetets kungörelse med närmare föreskrifter rörande budningsdistrikt och sopstationer den 7 maj 1892. Kungl. bref ang. Kommunens öfvertagande af fastighetsägarnes bestyr med gaturenhålningen den 22 jan. 1898. Kungl. bref ang. Kommunens öfvertagande af Kronans bestyr med gaturenhålningen den 4 okt. 1901. Öfverståthållareämbetets kungörelse den 22 april 1904, med ändrade bestämmelser med anledning af Kommunens öfvertagande af gaturenhålningen. Öfverståthållareämbetets kungörelse angående sopstationerna den 20 juni 1904, angående transport af afträdesorenlighet den 5 april 1905 och angående fördelningen af soporna den 15 jan. 1907. Öfverståthållareämbetets kungörelse den 2 april 1908 ang. hufvudstadens indelning i budningsdistrikt.

Instruktion. Någon särskild instruktion finnes ej.

Stat år 1911: Utgifter: Renhållningsverkets drift: 2,333,200 kr.; afträdesrenhållning: 326,200 kr.; gatu- och gårdsrenhållning: 1,543,300 kr.; affallets emottagning och vidare behandling: 463,700 kr.; **Renhållningsverkets utvidgning:** 77,000 kr.; summa 2,410,200 kr. **Inkomster: afträdesrenhållning:** 324,000 kr.; **gatu- och gårdsrenhållning:** 997,000

kr.; **affallets försäljning m. m.** 204,000 kr.; summa 1,525,000 kr. För renhållningsväsendet beräknas sålunda en brist af 885,200 kr., hvaraf 2,200 kr. belöpa sig på afträdesrenhållning; 546,300 kr. på gatu- och gårdsrenhållning; 259,700 kr. på affallets emottagning och vidare behandling samt 77,000 kr. på Renhållningsverkets utvidgning.

Renhållningsverkets afdelning i Stockholm.

Adress m. m., se ofvan.

Afjönningar m. m. Renhållningsdirektör: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Renhållningsinspektör: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Direktör och inspektör åtnjuta bostad och bränsle, för hvardera uppskattade till 750 kr., hvilket belopp afräknas å lönen. Kamrerare: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En kontors-skrifvare: 3,100 kr., däraf lön 1,820 kr., tjygr 780 kr., missräkningspengar 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; en kontors-skrifvare: 2,600 kr., däraf lön 1,820 kr., tjygr 780 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. En amanuens: arfvode 1,500—2,100 kr. Tio skrifbiträden (å hufvudkontoret och renhållningsstationerna): arfvode 900—1,440 kr. Tre distriktsföreståndare: 2,000 kr., däraf lön 1,400 kr., tjygr 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr., samt bostad, ved och lyse (400). Fjorton budningsbokhållare: 1,200 kr., däraf lön 840 kr., tjygr 360 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kr.

Direktör.

Tingsten, K. A.; riks. 27 73; allm. 34 38.

Inspektör.

Carell, E. A. H.; riks. 27 73; allm. 39 44.

Kamrerare.

Nordwall, B. I. S., tj. under år 1911 för att biträda stadskamreraren med vissa utredningar, tjf. Barkman, E. V.; riks. 127 73; allm. 34 38.

Kontorsskrifvare.

Reuszner, J. A. H.; Odhner, G. V.. amanuens (se nedan) tf.

Amanuens.

Odhner, G. V., tf. kontorsskrifvare (se ofvan), tf. Lindvall, E. L.

Skrifvbiträden.

Nordwall, Hild A. T.; **Frykman**, Märta K.; **Lundgren**, Helga S. T., tf. budningsbokhållare (se 4:e distriktets budningskontor); **Blomquist**, Sigrid A.; **Nilsson**, Gerda N.; **Huldt**, Elsa L., tf., en vakant.

Renhållningsstationen för Östermalm och Djurgården.

Valhallavägen (i närheten af Östra Järnvägsstationen), *Va.*; riks. 128 23; allm. 86 76 och 67 99; kontorstid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Björckebaum, O. W.

Biträde.

Valdén, G. F.

Renhållningsstationen för Norrmalm och Kungsholmen.

Norrbackagatan 17, *Va.*; riks. 128 22; allm. 82 01; kontorstid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Sandberg, A. M. J:son.

Biträde.

Widman, G.

Renhållningsstationen för Södermalm och Staden inom broarne.

Åsögatan 2, *Sö.*; riks. 128 24; allm. 15 43 och 38 19; kontorstid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Nilsson, J. O.

Biträde.

Wetterholm, E. J.

1:a distriktets budningskontor

(för den del af Norrmalm, som ligger söder om Mästersamuelsgatan och i öster begränsas af Birgerjarlsgatan), Malmskillnadsgatan 3 B, *C.*; allm. 8 97; 9—3.

Bokhållare.

Zethräus, Ingeborg Ch. C.

2:a distriktets budningskontor

(för den del af Norrmalm, som ligger mellan Malmskillnads- och Tegnérsgatorna och som i öster begränsas af Mästersamuels- och Döbelns-gatorna), Jakobsbergsgatan 38, *C.*; allm. 9 08; 9—3.

Bokhållare.

Lindvall, Signhild A. M.

3:e distriktets budningskontor

(för den del af Norrmalm, som ligger norr om Tegnérsgatan och i väster begränsas af Dalagatan från Tegnér- till Odengatan, denna gata österut till Upplandsgatan samt Upplandsgatan norr om Odengatan och i öster af Luntmakaregatan från Tegnérsgatan till Odengatan, denna gata västerut till Sveavägen samt Sveavägen norr om Odengatan), Observatoriegatan 21, *Va.*; allm. 9 12; 9—3.

Bokhållare.

Johansson, J.

4:e distriktets budningskontor

(för det område, som ligger öster om det tredje distriktet och i söder begränsas af Tegnérsgatan samt den del af Rådmandsgatan och dess tänkta förlängning, som ligger öster om Birgerjarlsgatan), Surbrunnsgatan 27, *Va.*; allm. 9 32; 9—3.

Bokhållare.

Huldth, Elsa L., tjänstgör t. v. å Renhållningsverkets hufvudkontor, tf. **Lundgren**, Helga S. T.

5:e distriktets budningskontor

(för den del af staden, som ligger mellan första, andra och fjärde distrikten samt Sturegatan, Stureplan och Birgerjarlsgatan till Mästersamuels-gatan), Humlegårdsgatan 31, *Ö.*; allm. 9 45; 9—3.

Bokhållare.

Eckerström, Bertha M.

6:e distriktets budningskontor

(för den del af Östermalm, som ligger mellan Sture- och Artillerigatorna), Sibyllegatan 25, *Ö.*; allm. 9 33; 9—3.

Bokhållare.

Medin, Anna M.

7:e distriktets budningskontor

(för Kungsholmen, öster om Polhemsgatan), Bergsgatan 19, *K.*; allm. 9 69; 9—4.

Bokhållare.

de Flon, J. Wilhelmina.

8:e distriktets budningskontor

(för Staden inom broarna, hela Stadsgården samt i öfrigt den närmaste delen af Södermalm intill den gröns, som utgöres af Bellmansgatans norra del, S:t Pauls-, Göt- och Hökensgatorna samt Mosebacketorg, Östgöta-, Högbergs- och Nytorgs-gatorna norrut), Gamla Järnvägens kontorsbyggnad vid Västra Slussgatan, *Sö.*; allm. 32 21; 9—3.

Bokhållare.

Lundin, Agda A.

9:e distriktets budningskontor

(för den östliga delen af Katarina församling, som ligger söder om åttonde distriktet och i öfrigt begränsas af Ostgötagatan till Bondegatan samt denna gata och Götgatan intill Hammarbygatan och dess förlängning västerut till Årstaviken),
Kocksgatan 26, *Sö.*; allm. 32 39; 9—3.

Bokhållare.

Grewell, Alma A. L.

10:e distriktets budningskontor

(för det område, som gränsar till åttonde och nionde distrikten och i öfrigt begränsas af St Paulsgatans östra del till Björngårdsgatan samt denna gata jämte Wollmar Yxkullsg., Timmermans-, Patburs- och Sköldgatorna till Årstaviken), Götgatan 40, *Sö.*; allm. 32 43; 9—3.

Bokhållare.

Hallongren, f. Hallongren, Hilma A. A.

11:e distriktets budningskontor

(för den återstående delen af Maria församling), St Paulsgatan 37, *Sö.*; allm. 32 47; 9—3.

Bokhållare.

Hallongren, Elin A.

12:e distriktets budningskontor

(för den del af Östermalm, som ligger öster om Artillerigatan, samt hela Djurgården), Styrmansgatan 28, *Ö.*; allm. 9 61; 9—3.

Bokhållare.

Olsson, Karin D.

13:e distriktets budningskontor

(för den del af Vasastaden, som ligger väster om tredje distriktet och i söder begränsas af Tegnérgatans och dess förlängning västerut samt i väster af Rörstrandsviken), Helsingegatan 1, *Va.*; allm. 86 92; 9—3.

Bokhållare.

Bierne, f. Johansson, Hildegard M. A.

14:e distriktets budningskontor

(för Kungsholmen väster om Polhemsgatan), Kungsholmsgatan 64, *K.*; allm. 46 71; 9—3.

Bokhållare.

Widman, f. Thalén, Sigrid T.

Renhållningsverkets afdelning vid Löfsta.

Riks. Håsselby 3; allm. Riddersvik 4; kontorstid: 9—4.

För att möjliggöra sopors och latrins snabba bortförande anlade Staden under åren 1886—89 dels inom staden tre järnvägsstationer, hvilka genom Statens och Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägar stå i direkt förbindelse med Spånga station, dels ock en 7 kilometer lång järnväg, som från sistnämnda station sträcker sig till den vid Mälaren belägna egendomen Löfsta, hvilken samtidigt inköptes och på hvilken anordnades en station för emottagande och utskoppning af affallet samt för latrinkärlens rengöring. Under årens lopp hafva här utförts betydande utvidgningar för att enligt moderna metoder behandla och utnyttja de olika slagen af affall. Latrinet rensas först med maskinkraft, hvarefter det antingen försäljes såsom råvara eller fabriksmässigt uppländas med torf till torfnullspudrett. Soporna uppdelas (f. o. m. 1 juli 1907) i staden i gödselsopor och skräpsopor och anlända dessa i skilda vagnar. Gödselsoporna utskoppas under seglationstiden samma dag de emottagits, men läggas under vintern i upplag för att sedermera utskoppas under seglationstiden. Latrin, torfnullspudrett och gödselsopor äro starkt efterfrågade gödningsämnen och försäljas till landbrukare, hufvudsakligen i Mälaredalen och Stockholms skärgård. Ur skräpsoporna utplockas säljbara beståndsdelar, såsom papper, lump, järnskrot, glas m. m. och resten förbrännes i ugnar, hvarvid värmets tillgodogöres för verkets olika behof af drifkraft och elektriskt ljus. Antalet ugnar är 6, af hvilka 2 uppförts år 1909. På detta sätt alstrad ånga och elektrisk kraft försäljes äfven till Hälsovårdsnämndens här belägna destruktionsanstalt (se sid. 85). Renhållningsverket använder för utskoppning af latrin, pudrett och sopor 2 bogserbåtar samt 40 st. öppna och 11 st. däckade prämar om tillsammans 3,320 registertons. För prärnarnas reparation äger Renhållningsverket därstädes ett mindre varf.

Instruktion. Instruktion för föreståndaren för Renhållningsverkets station vid Löfsta, fastställd af Drätselnämndens första afdelning den 6 sept. 1892.

Aflöningar m. m. Föreståndare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjepr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kontorsskrifvare: 2,600 kr., däraf lön 1,820 kr., tjepr 780 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Skrifbiträde: arfvode 960 kr. Angåtsbefälhafvare: arfvode 2,000 kr., dessutom 10 procent kaplake å influtna bogseringsavgifter.

Dessutom åtnjuta föreståndare och kontorskrifvare bostad, ved, lyse och planteringsland, uppskattade till 1,000 kr. för den förre och till 500 kr. för den senare.

Föreståndare.

Forssman, E. Hj.

Kontorsskrifvare.

Ljungström, G. I. N.

Skrifbiträde.

Smedin, Hj. I.

Ångbåtsbefälhafvare.

Kilander, E. N.

Förteckning öfver läkare för Renhållningsverkets arbetare.

(Då dessa läkare, med hvilka Staden uppgjort visst akord, icke i nedanstående egenskap äro att betrakta som Stadens tjänstemän har deras namn icke heller i berörda egenskap upptagits i personalafdelningen.)

På grund af öfverenskomna bestämmelser skola Stadens arbetare erhålla kostnadsfri sjukvård samt medicin, som af Stadens läkare föreskrives.

Drätselnämndens andra afdelning har tillsvare antagit såsom läkare för Renhållningsverkets arbetare:

För de norra stadsdelarna.

Jurén, H., Nybrogatan 41, Ö.; riks. 26 99; allm. 3 72; mottagningstid: 9—10, 3—4; helgdagar 9,30—10,30, under juni—augusti hvardagar 10—11.

För de södra stadsdelarna.

Sällberg, G. Th., Götgatan 18, Sö.; riks. 39 80; allm. 17 00; mottagningstid: alla dagar 10,30—12.

För afdelningen vid Löfsta.

Karlén, O. A., posthuset Sundbyberg; riks. Sundbyberg 68; mottagningstid: hvardagar 8,30—11, söndagar 9—10.

Renhållningsverkets veterinär.

Dahlström, Hj., professor.

Stockholms stads brandväsende.

Johannes brandstation: Malmskillnads-gatan 64, C., riks. 12 94; allm. 47 00 samt riks. 58 94; allm. 71 00 (uteslutande för anmälan om eldsvådor och olycksfall). *Katarina brandstation: Tjärhofsgatan 11, Sö., riks. 13 12; allm. 33 00.* *Maria brandstation: Krukmakaregatan 22, Sö. Rådhusets brandstation: Riddarhustorget, St. Kungsholmens brandstation: Fleminggatan 24, K. Östermalms brandstation: Skepparegatan 34, Ö. Djurgårdens brandstation: Allmänna gränd, Ö.Dj. Värtans brandstation: Värtahamnen.*

De stationer, för hvilka här ofvan telefonnummer ej utsatts, äro försedda endast med Brandkårens egna telefoner.

Organisationen af hufvudstadens nuvarande brandväsen tog sin början på hösten 1875, efter att frågan härom stått på dagordningen alltsedan 1858. Den 13 okt. 1874 hade nämligen Beredningsutskottet afgifvit utlåtande angående brandväsendets ordnande, hvori hemställdes, att Stadsfullmäktige, dels under förutsättning af anslag från Stockholms stads brandförsäkringskontor och Stockholms stads brandstodsbolag till försäkring af lösegendom och dels med beräkning af garnisonens och flottans biträde såsom reserv, bland annat måtte besluta, att 7 brandstationer, däraf två hufvudstationer, skulle upprättas, att högsta befälet vid eldsvådor skulle föras af en brandchef, att för elds dämpande under vanliga förhållanden och räddningsarbetets verkställande skulle bildas en särskild, under eget befäl ställd och för ändamålet öfvad kår, bestående af minst 100 man utom befäl, att för utryckning skulle begagnas hästar och en brandtelegraf anordnas, så att klämtning endast komme att äga rum vid utomordentliga tillfällen. Vidare hemställdes, att under alla förhållanden medel skulle beviljas till inköp af en ångspruta och 4 handkraftsprutor. Denna framställning godkändes af Stadsfullmäktige den 1 december s. å., dock med den ändring, att brandkåren skulle bestå, af, förutom brandchef, 2 löjtnanter, 4 underofficerare och 150 man. Af de båda hufvudstationerna bestämdes den norra skola förläggas till Stadens egendom n:r 64 Malmskillnads-gatan och den södra till n:r 11 Tjärhofsgatan. Den nya brandordningen för Stockholm utkom den 30 okt. 1875.

Brandkårens personal utgjordes vid början af år 1911, förutom brandchefen, af en brandkapten, en förste brandlöjtnant, 2 andre brandlöjtnanter, en verkmästare och förste maskinist, en verkmästare och telegrafföreståndare, en fanjunkare, 7 sergeanter, hvaraf 4 tillika äro maskinister, 32 förmän samt 150 brandkarlar; tillsammans 5 officerare, 10 underofficerare och 182 tillhörande manskapklassen.

Drätselnämnden antager och konstituerar med viss tids ömsesidig uppsägningsrätt såväl brandchefen som öfrigt befäl vid Brandkåren, det senare efter brandchefens hörande. Underbefäl och manskap vid Brandkåren antagas af brandchefen medelst kontrakt.

Brandchefen är i första hand ansvarig därför, att Stadens brandväsende är i öfverensstämmelse med brandordningen till alla delar ändamålsenligt ordnad. Han är därjämte skyldig att iakttaga hvad brandstadgan för rikets städer rörande hans befattning innehåller. Brandchefen är Brandkårens befälhafvare och såsom sådan berättigad till ovillkorlig lydnad från öfriga befålets och manskapets sida.

Brandkåren hade vid början af år 1911 manskap fördeladt på 8 stationer, nämligen Jo-

hannes, Katarina, Maria, Rådhuset, Kungsholmen, Östermalm, Djurgården och Värtan. Här till komma sjöängsprutorna S:t Erik och Phoenix. Genom beslut den 17 dec. 1906 ha Stadsfullmäktige anslagit 650,000 kr. till utvidgningar och förändringar inom Johannes huvudbrandstation. Arbetet påbörjades våren 1907 och beräknas blifva afslutadt hösten 1911.

För öfvervakande af att hvad i byggnads- och brandordningarna eller eljest till förekommande af eldfara eller till lätnad för elds släckande finnes föreskrifvet, vederbörligen iakttagas äfvensom att föreskrifven brandredskap finnes och i godt skick underhålls, förrättas årligen inom hvarje församling brandsyn af vederbörande poliskommissarie med biträde dels af vederbörande sotare dels af två sakkunniga män, af hvilka den ena skall vara byggmästare eller eljest en i husbyggnad fullt kunnig person och den andra kakelugnsmakare eller en i kakelugnsmakeriarbetet eljest fullt kunnig person. De sakkunnige tillsättas årligen i februari månad af Drätselnämnden och åtnjuta den ersättning Nämnden bestämmer. Brandsynerna hållas i maj eller juni månad och skola därvid anmälda bristfälligheter vara afhjälpta före af synemännen i september hälLEN efterbesiktning, vid risk att de annars afhjälpas genom polismyndighetens försorg på vederbörande husägares bekostnad.

Till förekommande af soteld skola vederbörande husägare tillse, att skorstenspipor och rökgångar hållas rensade från sot. För sötningensarbetets utförande antager Öfverståthållare-ämbetet erforderligt antal sotare och bestämmer för en hvar af dem ett visst område, inom hvilket han är skyldig och ensam berättigad sota. Sotaretrakterna äro enligt Öfverståthållare-ämbetets kung. den 27 april 1908 fr. o. m. 1909 sexton (jfr sid. 235). Sotning skall äga rum på i brandordningen bestämda tider. Betalning erlägges enligt af Öfverståthållareämbetet fastställd taxa.

Ambulansväsendet utgör sedan i mars år 1902 en del af Brandkårens verksamhet. För verkställande af sjuktransporter finnas numera 3 ambulansvagnar, uppställda å Johannes, Katarina och Maria brandstationer, hvartill under år 1910 tillkommit en ambulansautomobil, placerad på Johannes station. Det har visat sig, att dessa vagnar fyllt ett verkligt behof; deras användning har år från år ökats. För djurtransporter (sjuka och döda djur) äro tvenne, Svenska allmänna djurskyddsföreningen tillhöriga, vagnar sedan år 1905 uppställda på Johannes och Katarina stationer, efter det Brandkåren öfvertagit bestyret med dessa transporter, som förut sedan år 1901 ombesörjts af Stockholms renhållningsverk. (Se vidare under Hälsovårdsnämnden sid. 89.)

Instruktioner m. m. K. brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874. Brandordning för Stockholm den 30 okt. 1875 med ändringar af den 20 april 1878, 24 febr. 1879,

15 dec. 1890, 26 febr. 1892 och 21 mars 1895. Instruktion för manskapet vid Stockholms brandkår 1893. Öfverståthållareämbetets reglemente ang. sotningen i hufvudstaden den 25 april 1871.

Stat år 1911. Utgifter: 523,085 kr.; inkomster: 62,750 kr.

Aflönningar m. m. Brandchef: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Brandkapten: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr.; därjämte som kasernbefälhafvare arfvode 1,200 kr. (se sid. 55). Förste brandlöjtnant: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Två andre brandlöjtnanter: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Verkmästare och maskinist: 2,900 kr., däraf lön 2,700 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr. Verkmästare och telegraföreståndare: 2,900 kr., däraf lön 2,700 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr. Fanjunkare: 2,600 kr., däraf lön 2,400 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr.

Brandmanskapet. Aflöningen utgår första året med 600 kr., det andra med 660 kr., det tredje med 720 kr. och det fjärde t. o. m. det sjätte året med 840 kr. Härtill komma dels fyra lönetillägg, hvardera å 60 kr., hvilka inträda vid början af kalenderår på det sätt, att efter sex fulla kalenderårs tjänstgöring åtnjutes ett, efter nio års två, efter tolf års tre och efter fulla femton års tjänstgöring fyra ålderstillägg, med rätt för person som lämnat kåren men sedan där tagit ny anställning, att för åtnjutande af lönetillägg räkna sig till godo sin tidigare anställning vid kåren, dels hyresersättning ått gift brandkär, som bor utom kasern, efter 300 kr. om året, dels sjuttion befälsarfvoden efter 120 kr. om året och femton efter 60 kr. om året. Ersättning till nattvaktmanskapet vid Värtan: 5 man, 50 öre pr natt.

Dessutom åtnjuta: brandofficerarna ersättning för vid eldsvåda förstörda klädespersedlar; befäl och underbefäl å brandstationerna bostad och ved; manskapet fri beklädnad och fri kost eller kontant portionsersättning; brandmanskapet är dels kaserneradt och dels boende utom stationerna.

Brandchef.

Vakant; tf. *Svinhufvud*, A. A. S.

Brandkapten.

Svinhufvud, A. A. S., tf. brandchef; tjf. *Borgenstierna*, C. G. O. S.

Förste brandlöjtnant.

Borgenstierna, C. G. O. S., tf. brandkapten, tfj. Gyllenhammar, C. A. M.

Andre brandlöjtnanter.

Gyllenhammar, C. A. M., tf. förste brandlöjtnant, tfj. Hamberg, A. G.; Kylberg, P. V.

Verkmästare och förste maskinist.

Oterdahl, F. O.

*Verkmästare och telegraufför-
ståndare.*

Norell, C. G.

Fanjunkare.

Jonasson, A.

Sergeanter.

Gillsay, V. L. A.; Danielsson, C. M. D.; Magnusson, H. J. A.; Johansson, E. S.; Fryckberg, A.; Gedeborg, E. V.; Svensson, A. L.

Förmän.

Antal: 32.

Brandkarlar.

Antal: 150.

Stockholms stads arkiv och bibliotek.

Birgerjarlstorg 12, St.; riks. 53 99; tillgängligt för forskning tisdagar, torsdagar och lördagar 11—2,30.

Stockholms stads arkiv i inskränkare mening började år 1885 inrymmas i en del af den forna Pantlänleinrättningens lokaler å Ridderholmen (Birger Jarls torg 12), hvilka förenas af ett stort, rundt torn, en kvarlefv af Ridderholmens forna befästningar. Där förvaras Stockholms stads räkenskaper med verifikationer allt ifrån 1573 (i oafbruten årsföljd från 1641), skottböcker från 1500- och 1600-talen (1545—1549, 1582—1630), saköreslängder (från 1553—1637 spridda år), utskennings- och vågböcker (från 1572—1666 spridda år), handlingar angående Auktionsverket, Inkvarteringsverket, Bemedlingskommissionen, Brandvaktinstititionen, Börs-, bro- och hamnbyggnadsfonden, skråväsendet, tomtöreshandlingar (allt ifrån 1610), diverse planer och ritningar, tjänstemannamatriklar m. m. ingående i Drätselnämndens arkiv. Äfvenså förvaras där i andra delar af nämnda lokaler handlingar rörande Poliskammaren (fr. o. m. 1776) och Uppbördsverket (mantalslängder och mantalsuppgifter). Likaledes har där uppställt Borgerskapets femtio äldstes arkiv, äfvensom — i tornet — kämnerrätternas handlingar (tillhörande Rådhusarkivet).

En kommitté har framlagt förslag beträffande organisationen af Stadens arkiv- och biblioteks-förhållanden, som för närvarande äro provisoriska. Härigenom skulle eventuellt bl. a. Rådhusarkivets

dyrbara samlingar införlifvas i Stadsarkivet. Grundstommen till Stadsbiblioteket utgöres af den till Staden år 1900 donerade Wernerska boksamlingen. Ett omfattande byggnadskomplex är ifrågasatt att uppföras å Kungsholmen (kv. Bergsfallet).

Aflöningar m. m. Föreståndare: 2,000 kr. Vaktmästare: 1,200 kr.

Tf. föreståndare för arkivet.

Flodmark, J. H. A.

E. o. amanuens.

Östman, N. F.

Tf. arkivvaktmästare.

Jerling, K. J. A.

Stockholms stads auktionsverk.

Birgerjarlstorg 12, St.

Direktörsexpeditionen: riks. 113 11; allm. 23 83; expeditionstid: 9,30—3.

Kassakontoret: riks. 113 06; allm. 25 23; expeditionstid: 9,30—3.

Expeditionen för inlämning af auktionsgods: riks. 113 46; allm. 28 10; godsinslämning tisdagar och fredagar kl. 9—2.

Afgifter. Säljaren betalar till Auktionsverket:

- I. För lösegendom i allmänhet 1 % af inropssumman vare sig försäljningen sker å eller utom auktionskammaren; för handelsvaror, som säljas i så stora lotter att inropssumman för hvarje lott uppgår till minst 100 kr. nedsättes auktionsafgiften vid börsauktioner till 1 %, vid andra auktioner till 2 % af inropssumman; för aktier, obligationer och andra värdepapper, när sammanlagda inropssumman å en försäljningsräkning ej öfverstiger 100 kr., 2 % af densamma; å hvad häröfver belöper till och med 1,000 kr. 1½ %; å hvad häröfver belöper till och med 10,000 kr. 1 %; å hvad häröfver belöper till och med 100,000 kr. ½ % samt å hvad häröfver belöper ¼ %; för fastighets-, fartygs-, uthyrnings- eller arrende- samt entreprenadauktioner gälla särskilda bestämmelser (se auktionsreglementets § 13, I, a), d), h)); för återrop af lösegendom betalas samma afgift som för försäljning; för handelsvaror å börsauktion dock hälften så mycket.
 - II. För hvarje med klubbslag fästad anbud erlägges därjämte i slagafgift 15 öre.
 - III. För hvarje lott, som innumrerats men återtagits före försäljningen, erlägges en afgift af 5 öre.
- Säljaren betalar dessutom annonskostnaderna.

För inrop å auktion äger auktionsvaktmästare af uppdragsgifvaren erhålla 50 öre för hvarje uppdrag samt ytterligare 50 öre om inropssumman öfverstiger 50 kr.

Redan i midten af 1600-talet fanns i Stockholm ett af enskilda personer inrättadt privilegeradt auktionsverk. Det nuvarande auktionsverket räknar sitt ursprung från den år 1674 af trenne rådmän inrättade Auktions- och Adresse-Kammaren i Stockholm, för hvilken instruktion utfärdades den 27 febr. 1674, upprättad af Öfverståthållaren samt borgmästare och råd under hvars inspektion verket ställdes; direktionen af detsamma lämnades till de tre ofvannämnda rådmännen. År 1694 lades Auktionsverket under Magistratens direktion och förvaltning, men då Stadens inkomst af detsamma blef ytterst ringa, lämnades detsamma åter till enskild person. Genom Kungl. brefven den 6 febr. och 23 okt. 1733 kom Auktionsverket åter under Magistratens direktion; den närmaste tillsynen utföfvades af tvenne rådmän med titel direktörer. Det före 1907 gällande reglementet utfärdades den 13 april 1858. Genom Kungl. bref den 4 mars 1864 öfverflyttades de älligandens, som tillhört auktionsdirektörerna till Stadens ombudsman.

Sedan Beredningsutskottet efter af Stadsfullmäktige erhållit bemyndigande den 3 mars 1898 tillsatt en kommitté med uppdrag att utarbeta förslag till omorganisation af Stadens auktionsverk, och denna kommitté den 8 februari 1904 afgifvet betänkande i ärendet, beslöto Stadsfullmäktige den 27 november 1907 antaga nytt reglemente samt ny tjänste- och aflöningsstat för Stockholms stads auktionsverk. Verket, som, där ej annorlunda finnes stadgat, äger uteslutande rätt att inom staden besörja försäljning genom offentligt utrop af all slags enskild egendom, sorterar enligt dessa bestämmelser under Drätselnämndens första afdelning, som utfärdar instruktioner för verkets tjänstemän; den närmaste tillsynen och kontrollen utfövas dock af dess chef, auktionsdirektören.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms stads auktionsverk, fastställt af Öfverståthållareämbetet den 12 december 1907, med ändring af den 20 september 1909 och 29 juni 1910; af Dr. N:s 1:a afd. fastställd instruktion för tjänstemännen den 12 maj 1908.

Stat år 1911. Utgifter: 113,010 kr. Inkomster: 143,000 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Tre kommissarier: 5,300 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr., misräkningspenningar 300 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kassör: 5,100 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., misräkningspenningar 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fem

notarier: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Kassakontrollant: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Kontorsskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Notariebiträde i Bokauktionskammaren: 2,000 kr. Förste vaktmästare: lön 1,300 kr., samt bostad och ved (300), två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. samt personligt lönetillägg åt nuv. innehavf. å 100 kr. Tre utropare: lön 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Fjorton vaktmästare: lön 1,400 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. En kontorsvaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg hvardera å 100 kr. Extra tjänstemän: 3,000 kr., hvaraf en amanuens: arfvede 1,200 kr. Extra vaktbetjäning: 9,000 kr.

Direktör.

Tengroth, B. M.; riks. 113 11; allm. 23 83; 1—2.

Kommissarier.

Alexisson, F. P.; Lundholm, O. A.; Bauman, S. G.

Kassör.

Lundwall, J. A.

Notarier.

Strauss, G. B.; Alfheim, C. R.; Fridholm, T.; Lundberg, J. A.; Thalén, U. E.

Kassakontrollant.

Ruus, E. H.

Kontorsskrifvare.

Alfheim, B. R.

Amanuens.

Westberg, E. T.

E. o. notarier.

Högner, E. F. R.; Forsblom, B. A. L.; Sangberg, R. L.; Britton, S. A. H. P:son; Malmros, C. O.

Förste vaktmästare.

Ehrenström, J. C.; riks. 113 46; allm. 28 10.

Utropare.

Bergvall, C. F.; Åhrman, J. L.; Öfverstén, K. A. V.

Vaktmästare.

Söderlund, A.; Eriksson, C. E.; Eriksson, E. A.; Gustafsson, C. J.; Johansson, A. A.; Gyllenberg, E.; Lundin, S. O.; Andersson, A.; Björnqvist, E. M.; Söderlund, K. E.; Lindberg, E.; Lundgren, O. Th.; Tiderman, P. A.; Lindström, A. W.

Kontorsvaktmästare.

Werner, C. O.

E. o. vaktmästare.

Winborg, C. A.; Johansson, J. A.; Ahlberg, G. L.; Westholm, C. J. A.; Klasson, S. A.; Rudbäck, G. Th.; Lundkvist, W.; Runborg, A. Th.; Ringh, C. P.; Palm, K. J. E. son; Bergström, G. E.; Müller, E. H.; Fält, C. O.; Flodberg, C. F. A.; Ljung, F. E.; Asplund, J. A.; Andersson, J. E.; Lundgren, G. A. W.; Andersson, E. R.; Ås, A. W. M.; Elfving, A. L.; Lager, A. E.; Gyllenberg, N. F.; Johansson, G. V.; Karlsson, O. N.; Eriksson, F. R.; Holgersson, E. A.; Söderberg, R. D.; Fagerkrantz, S. M.; Ålenius, B. A.; Söderlund, K. O.; Sundström, O. L.; Krause, A. N. son-Lindstedt; Eriksson, K. V.; Herrlin, L.; Linde, E. E. P. son; Danielsson, G. A. N.; Tillberg, K. G.; Andersson, J. G.; Grandin, C. A.; Bomgren, J. W.

Bokauktionskammaren.

Birgerjarlstorg 12, St.; Expeditionstider: visning och lösning tisdagar och fredagar 11—12,30; auktioner onsdagar och lördagar 11—3, 6—7,30 e. m.

Den första kända bokauktionen i Stockholm förrättades 1668. Hvarken då eller under hela senare delen af 1600-talet fanns dock någon särskild bokauktionskammare utan böcker såldes genom »Auktions- och adresskammaren» (jfr sid. 54). År 1702 klagade detta verk hos Kansli-kollegium öfver Richard von der Harfts intrång »med sin upprättade Bookauktion». Från den 14 februari 1703, då en förening ingicks emellan auktionskammaren och von der Hardt, och ett kontrakt dem emellan upprättades, kan Bokauktionskammaren räkna sin tillvaro. Denna förening fastställdes den 22 september samma år af Kansli-kollegium. Von der Hardt erhöll den 6 november 1705 K. fullmakt att vara bokauktioner i Stockholm (och Uppsala) och »aldeles afskilt och befriat ifrån Stadsens Auction». Efter hans död lämnades alla bokauktioner enligt K. bref dat. Bender den 26 juli 1712 under deras förvaltning som förde direktionen på »stadens auktions- och adresskammare». Bokauktionskammaren var sedan ända till 1816 en särskild afdelning af Auktionsverket med egen kommissarie och notarie. I följd af Drätselkommissionens och utsedde kommitterades sistnämnda år gjorda förslag har bokauktionsverket från och med år 1817 varit ställt på entreprenad och dess första reglemente är utfärdadt den 30 oktober 1817. Sedermera utfärdade reglementen äro af den 21 november 1821 och den 9 februari 1831. Vid Auktionsverkets omorganisation 1907 beslöto Stadsfullmäktige, att bokauktionsverket fortfarande skulle lämnas på entreprenad.

Enligt det med Drätselnämndens första afdelning upprättade kontraktet är entreprenören skyldig att anskaffa och själf bekosta lokal för auktionernas förrättande och bestrida alla med

rörelsen förenade utgifter, med undantag af aflöning till notarie som aflönas af Staden med 1,600 kr., hvaremot han ensam äger uppbära auktionsprovisionen; skulle dock bruttointkomsten öfverstiga 5,000 kr. per år skall öfverskottet lika fördelas emellan Staden och entreprenören. Under sommarmånaderna (juni—augusti) är Bokauktionskammaren stängd.

Kontraktet är af entreprenören uppsagt till den 1 juli 1911 och hafva auktionsdirektören och stadskamreraren i skrifvelse till Drätsel-nämndens första afdelning föreslagit bokauktionernas indragande under Auktionsverket.

Reglemente m. m. Reglemente för Bokauktionskammaren den 9 februari 1831. Kontrakt den 14 april 1908 emellan Drätsel-nämndens första afdelning och entreprenören.

Entreprenör.

Elgenstierna, G. M.

Notariebiträde i Bokauktionskam-maren.

Kjellberg, G. R. O.

Dessutom en mäklare och en vaktmästare.

Inkvarteringar.

Kasernen Tjärhofsgatan 11, Sö.; riks. 130 73.

Staden har skyldighet att inkvartera trupper, som af en eller annan anledning, t. ex. för att befordras till lägerplats eller för att vara till hands vid befaradt upplopp, tillfälligtvis uppehålla sig i staden. Härför är reserverad en del af den byggnad, Tjärhofsgatan 11, i hvilken Katarina brandstation är inrymd. För öfrigt fullgör Staden större delen af sin inkvarterings-skyldighet genom aftal med garnisonsregementena, till hvilka utgå inkvarteringsersättningar.

Stat år 1911. Utgifter: 199,850 kr.; inkomster: 21,450 kr. (statsanslag).

Aflöning. Kasernmästare: arfvode 1,200 kr.

Kasernmästare.

Svinhufvud, A. A. S., tf. brandchef.

Friluftsmusik.

I anledning af väckt motion beslöto Stadsfullmäktige den 17 maj 1906 dels att i hvardera af parkerna Vanadislunden, Kronoberget, Hvita Berget och Tantolunden uppföra musikpaviljonger, dels att ställa ett belopp till Drätsel-nämndens första afdelnings förfogande till användande af friluftsmusik i nämnda parker. Denna musik utföres af utaf Drätsel-nämnden engagerade musikkörer vissa dagar i veckan under den blidare årstiden efter program, som granskas af Kammarkontoret. Paviljongernas skötsel ombesörjes af Byggnadskontoret.

Anslog för år 1911; kr. 14,000,

Stockholms stads hundstall.

*Cedersdal, Sveavägen 118, Va.; allm.
208 48; expeditionstid 9—3.*

I samband med kontrollen öfver hundskattens erläggande har ett hundstall upprättats för vilsekomna, af Polisen infångade hundars upptagande och vårdande. Skötseln af detta hundstall har Drätselnämndens första afdelning genom kontrakt den 3 nov. 1908 uppdragit åt Svenska hundskyddsföreningen, som anställer och aflönar en af Drätselnämnden och Polismyndigheten godkänd vårdare, samt uppbär ersättning af ägaren till i stallet intagen hund med 1 krona per dygn eller del af dygn jämte ersättning för annonskostnader. För hund, hvilken icke af ägare afhämtas inom fem dagar, erlägger Staden

1 krona per dygn för högst fem dygn, efter hvilken tid djuret aflifvas smärtfritt under kontroll af veterinär eller vid Johanna Häggs anstalt eller utlämnas till pålitlig djurvän enligt vissa af Drätselnämnden fastställda villkor.

Stat år 1911. Utgifter för hundstallet jämte stämpling af skattemärken m. m.: 3,400 kr. Hundskatteuppbörden beräknas för år 1911 till 40,000 kr. (Kungl. Maj:t har den 11 november 1910 afslagit Stadsfullmäktiges begäran om förhöjning af hundskatten.)

Aflönningar m. m. Vårdare: lön 1,200 kr. och fri bostad.

Vårdare.

Erikson, L. E.

Stockholms stads hälsövarðsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Hälsövarðsnämnden.

Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7 41; allm. 52 61; sessionstid hvarannan eller hvar tredje fredag kl. 6.30.

En systematiskt ordnad allmän hälsövarð tillkom först i förra århundradet. Det var kolerans uppträdande i Europa år 1830, som verkade såsom en mäktig väckelse till organiserandet af hälsövarðen i Hufvudstaden, liksom i hela riket. Med hänsyn uteslutande till denna farst påbjöd Kungl. kungörelsen den 9 juli 1831 tillsättandet af sundhetsnämnder i orterna. I Stockholm kallades denna myndighet först Allmänna sundhetskommittén, men fick snart namnet Allmänna sundhetsnämnden. Vid kolerans förnyade vandring till Europa på 1840-talet tillsattes i Stockholm änyo samma nämnd, som till följd af koleraperiodens långvarighet blef oafbrutet verksam under mer än halftannat årtionde. I 1862 års kommunalförordning upptogs bland verkställande myndigheter Sundhetsnämnden, som hade att handlägga alla frågor rörande allmänna hälsövarðstämmandet och sjukvården. Sundhetsnämnden fortfor med sin befattning till år 1878, då Hälsövarðsnämnden jämlikt hälsövarðsstadgan för riket den 25 sept. 1874, som då trädde i kraft äfven för Stockholm, öfvertog dess bestyr med hälsövarðen och jämlikt K. instruktionen d. 4 mars 1864 för Stockholms stads sundhetsnämnd samt Stadsfullmäktiges beslut den 1 dec. 1877 jämväl med den allmänna sjukvården och Stadens sjukhus.

Nämnden är öfverstyrelse och förordnar särskilda understyrelser (för ett år i sänder) för Stadens permanenta sjukvårdsanstalter med undantag af den, som är afsedd för vård af epidemiska sjukdomar, hvilken anstalt är ställd under Nämndens omedelbara förvaltning samt de vårdanstalter för sinnessjuka, för hvilka enahanda omedelbara förvaltning prövas erforderlig och utfärdar för dem stadgar. Nämnden handhafver och Stadens polikliniker och anordningar för provisorisk sjukvård äfvenså förvaltningen af Stadens köttbesiktningbyråer, desinfektionsanstalter och några andra anstalter, som inrättats för befordrande af Nämndens verksamhet i hälsövarðens tjänst. Nämnden bestrider såväl de Staden åliggande utgifter för sinnessjukas vård på Statens hospital som och kostnaderna för den Staden åliggande provisoriska vård af sådana sinnessjuka, som äro berättigade att intagas å dylik anstalt, med skyldighet för Nämnden att tillse, att plats så snart som möjligt beredes dem å statsanstalt.

Hälsövarðsnämnden består af sju ledamöter och fem suppleanter. Ledamöterna äro dels själfskrifna, dels valda. Själfskrifna äro polismästaren och förste stadsläkaren. De öfriga fem ledamöterna väljas för fyra år. Af dessa utse Stadsfullmäktige fyra, Magistraten en. Suppleanter väljas dels af Stadsfullmäktige (fyra), dels af Magistraten (en) för fyra år.

Instruktion m. m. Instruktion för Stockholms stads hälsövarðsnämnd, antagen af Stadsfullmäktige den 1 febr. 1896, med ändring af den 5 maj 1902. Stadgar för Stockholms stads sjukhus, utfärdade af Hälsövarðsnämnden den 26 mars 1904 med ändring den 14 jan. 1910, 18 mars 1910 och 27 jan. 1911.

Stat år 1911. Utgifter: 4,402,800 kr.; inkomster: 747,700 kr.

Hälsövarðsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Medin, K. O., professor (vald af Stadsfullm.).

Vice ordförande.

Norström, Cl. G., civilingenjör, stadsfullm. (vald af Stadsfullm.).

Öfriga ledamöter.

Tamm, V. A., polismästare (själfskr.).

Andersson, L. I., förste stadsläkare (själfskr.).

Friedholm, J. A., rådman (vald af Magistraten).

Enell, H. G. O., apotekare, stadsfullm. (vald af Stadsfullm.).

Örtenblad, C. O. Th., civilingenjör (vald af Stadsfullm.).

Suppleanter.

Frick, H. O., förste polisintendent (själfskr.).

Johansson, A. W., rådman (vald af Magistraten).

Bodin, O. V. E., arkitekt (vald af Stadsfullm.).

Lagercrantz, A. E. W., vice häradshöfding, stadsfullm. (vald af Stadsfullm.).

Sjöqvist, J. A., prakt. läkare (vald af Stadsfullm.).

Wennerholm, J. G. H., professor (vald af Stadsfullm.).

Kassaförvaltare.

Friedholm, J. A.; Norström, Cl. G.

Hälsövarðsnämndens byrå och expedition.

Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 10—3.

Den dagliga ledningen af hälsö- och sjukvårdsförvaltningen, för så vidt den tillhör Hälsövarðsnämndens handläggning, tillkommer förste

stadsläkaren (ang. tillsättning, instruktion m. m. se nedan sid. 59), som hvarje söckendag å af Nämnden bestämd tid är tillstädes å Nämndens expedition, hvarst äfven sundhetsinspektören (se sid. 82), stadsveterinären (se sid. 82) och bostadsinspektören (se sid. 88) träffas dagligen å vissa tider (se nedan).

Erforderliga tjänstemän och betjante vid expeditionen tillsättas för öfrigt af Nämnden medelst förordnande tillvidare eller på viss tid.

Instruktion. Instruktion för Hälsovårdsnämndens kamrerare, antagen af Nämnden den 23 febr. 1906.

Stat år 1911. Utgifter 69,100 kr.

Aflöningar m. m. Förste stadsläkare, sundhetsinspektör, stadsveterinär, bostadsinspektör (se ovan anvisade ställen). Sekreterare: arfvode 3,000 kr., dessutom expeditionslösen. Ombudsman, gemensam för Hälsovårds- och Fattigvårdsnämnderna: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjppgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. (hvaraf hälften här beräknas med 1,750 kr.) Kamrerare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjppgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Två amanuenser: arfvode 1,500 kr. Skrifbiträde: arfvode 600 kr. Förrådsförvaltare: arfvode 400 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; biträdande vaktmästare: arfvode 1,000 kr.

Dessutom ätnjuter vaktmästaren bostad och ved (200).

Förste stadsläkare.

Andersson, L. I.; riks. 41 53; allm. 52 63; mottagningstid: 1—2.

Sundhetsinspektör.

Backlund, A. R.; riks. 7 41; allm. 46 40; mottagningstid: 1—2.

Stadsveterinär.

Nystedt, S. P.; riks. 7 51; allm. 52 61; mottagningstid: 1—2.

Bostadsinspektör.

Wirgin, G.; riks. 74 38; allm. 86 77; mottagningstid: 1—2.

Sekreterare.

Schönmeyr, B. C., mottagningstid: måndagar, onsdagar, fredagar 1—1,30.

Ombudsman.

Lagercrantz, C. G.

Kamrerare.

Lundberg, I.; allm. Brunkeb. 22 63; mottagningstid: 10—3.

Amanuenser.

Holmer, E. Kerstin R.; Liedholm, Clara W.

Skrifbiträde.

Linroth, Ulrika.

Förrådsförvaltare.

Johansson, A. G., (tillika syssloman vid Sabbatsbergs sjukhus).

Vaktmästare.

Åhrman, J. H.; Åhrman, K. O. (bitr.).

Hälsovårdsnämndens upphandlingskommitté.

Sedan Stadens revisionskontor hos Hälsovårdsnämnden framhållit, hurusom en del för sjukhusen gemensamma artiklar såsom ved, kol, tvål, såpa möjligen kunde erhållas till billigare pris i händelse gemensamma anbud kunde infordras från de olika sjukhusen, beslöt Hälsovårdsnämnden att under åren 1895 (delvis) och 1896 på försök genom en särskild upphandlingskommitté anordna gemensam upphandling för Stadens sjukhus å ofvannämnda artiklar äfvensom kött och mjölk. Då detta upphandlingssätt visade sig fördelaktigt, fattades år 1897 definitivt beslut om dess användande, och bestyret härmed uppdrogs åt en särskild *upphandlingskommitté*, för hvars verksamhet för närvarande följande föreskrifter äro gällande.

Ärligen före den 15 april utser Hälsovårdsnämnden en för Kommunens alla sjukhus gemensam kommitté med uppgift att upphandla följande års behof af sådana förnödenheter, hvaraf större kvantiteter åtgå. Till ledamöter i upphandlingskommittén utses en bland Hälsovårdsnämndens ledamöter såsom representant för Epidemisjukhuset och en bland hvarje sjukhusstyrelses ledamöter.

Föremål för upphandling äro företrädesvis: bränsle, tvål, såpa, kött, mjölk och väfnader, men äfven andra artiklar kunna, om Nämnden så pröfvat lämpligt, genom Kommitténs försorg upphandlas.

Kommittén sammanträder på kallelse af Hälsovårdsnämndens ledamot, som tillika är Kommitténs ordförande, första gången i senare hälften af april och antager, helst bland sjukhusens syssloman, åt sig ett biträde. Minst tre ledamöter måste vara närvarande, för att Kommittén skall kunna fatta beslut. Vid lika röster gäller ordförandens mening.

På kol, koks och ved infordras, prövas och afgöras anbud under slutet af våren eller början af sommaren, om ej särskilda omständigheter föranleda undantag; för öfriga artiklar sker det samma under hösten.

Vid infordrandet och pröfvandet af anbud förfar Kommittén på sätt, som den finner för Kommunen fördelaktigast. Med de antagna leverantörerna, hvilka, då Kommittén så fordrar, böra ställa säkerhet för leveransernas fullgörande, upprättar Kommittén kontrakt, särskildt för hvarje sjukhus. Kommittén är oförhindrad att för olika sjukhus antaga olika leverantörer, om så skulle

med afseende på lokala eller andra förhållanden befinnas lämpligt.

De af Kommittén uppgjorda leveranskontrakten tillställas de respektive sjukhusstyrelserna, hvilka det tillkommer att öfvervaka leveransernas ordentliga och kontraktsenliga fullgörande samt att verkställa likviderna.

Kommitténs kostnader för biträde, annonser, renskrifning m. m. fördelas på de olika sjukhusen efter Kommitténs bepröfvande.

Sedan Kommittén år 1900 hos Hälsövardsnämnden framhållit, att genom det hittills följda förfarandet vid upphandling af stenkol möjligast billiga pris å denna vara icke syntts Kommittén hafva ernåtts, och för den skull hemställt, huruvida icke från Hälsövardsnämndens framställning borde göras till något af Stadens öfriga verk och inrättningar angående gemensamt inköp af stenkol, har Hälsövardsnämnden med Drätselnämndens första afdelning träffat aftal om inköp genom dess försorg af erforderlig kvantitet stenkol för under Nämndens lydande inrättningars behof i sammanhang med den upphandling af denna artikel, som Drätselnämnden ärligen verkställer för en del andra Stadens verk och inrättningar.

Reglemente. Hälsövardsnämndens stadgar för Stockholms stads sjukhus den 26 mars 1904 § 10 sådan denna lyder enligt Hälsövardsnämndens beslut den 18 mars 1910.

Ledamöter.

Busch, O. A., major; **Carlsson, S. C.**, öfverläkare; **Enell, H. G. O.**, apotekare, stadsfullm., ordf.; **Pettersson, C. G.**, disponent; **Sachs, J. E.**, direktör; **Schönthal, A. R.**, ingenjör, stadsfullm.; **Wahlin, C. A.**, grosshandlare, **Wetterdal, H.**, öfverläkare.

Sekreterare.

Hellsten, F. W., syssloman.

Stads- och distriktsläkare m. fl.

(Ang. sjukhusläkarna se under de särskilda sjukhusen; ang. sundhetsinspektören, stads veterinären, bostadsinspektören m. fl. se under Hälso-polisen och Bostadsinspektionen.)

Förste stadsläkaren i Stockholm tillsättes af en valnämnd, bestående af öfverståthållaren, hvilken i Nämnden förer ordet, sex af och bland Stadsfullmäktige särskildt för hvarje gång utsedda ledamöter samt Hälsövardsnämndens ledamöter utom förste stadsläkaren eller den, som i hans ställe tjänstgör i Hälsövardsnämnden. Vederbörandes kompetens prövas dessförrinnan af Medicinalstyrelsen; fullmakt för den utnämnde utfärdas af Öfverståthållareämbetet. Förste stadsläkaren åligger att ägna sorgfällig uppmärksamhet åt allt, som kan inverka på sundheten och allmänna hälsotillståndet i Hufvudstaden och särskildt i de fattigas bostäder samt i härstädes befintliga skolor, fabriker, verkstäder,

välgörenhetsinrättningar och fängelser, och bör han för sådant ändamål själfmant eller på uppdrag af Hälsövardsnämnden vidtagna behöfliga undersökningar samt från distriktsläkarna förskaffa sig noggrann kännedom om hälsotillståndet i Stadens olika delar och med dem samråda i sådana viktigare hälsövardsfrågor, som ligga inom deras verksamhetsområde. Förste stadsläkaren är chef för personalen vid den hälsopolis, som lyder under Hälsövardsnämnden och skall hafva tillsyn öfver Stadens allmänna sjukvård och äger i följd häraf att hålla sammanträden med distriktsläkarna, besöka Stadens sjukvårdsinrättningar och öfvervara sammanträdena hos dessa inrättningars styrelser med rätt att deltaga i öfverläggningarna. Finner han därvid brister, hvilka det icke ankommer på honom att afhjälpa, skall han hos Hälsövardsnämnden föreslå nödiga åtgärder. Han är förman för andre stadsläkaren och distriktsläkarna samt har inseeende öfver i Staden praktiserande fältskärer, tandläkare och barnmorskor. Förste stadsläkaren åligger att bereda och införa Hälsövardsnämndens föredraga alla ärenden, som angå Stadens allmänna hälsövärd och sjukvård. Å tid, som Hälsövardsnämnden bestämmer, bör förste stadsläkaren i allmänhet hvarje söckendag vara tillstädes å Nämndens byrå för att tillhandagå med erforderliga upplysningar. Förste stadsläkaren må icke innehafva eller förestå annan tjänstbefattning.

Andre stadsläkaren tillsättes på enahanda sätt som förste stadsläkaren. Honom åligger bland annat, att på förordnande af Öfverståthållareämbetet eller Rådhusrättens verkställa inom Staden och dess område förekommande rättsmedicinska besiktningar och liköppningar i enlighet med gällande föreskrifter, att meddela erforderligt läkarebetyg för inträde å arbets- eller försörjningsinrättning, att på begäran af enskild person afgifva utlåtande eller betyg öfver beskaffenheten af sjukdom och kroppsskada, att besörja sjukvården inom Stadens fängelser, samt att hafva närmaste tillsynen öfver fältskärstugor i staden. I öfrigt har andre stadsläkaren att ställa sig till efterrättelse Öfverståthållareämbetets särskilda föreskrifter i tjänsten samt att lämna det tjänstebiträde, som Hälsö- och Fattigvardsnämnderna af honom äska till fullgörande af hvad honom enligt instruktion åligger. (Jfr sid. 13 och 81).

Distriktsläkarna tillsättes af Hälsövardsnämnden medelst förordnanden tills vidare. Distriktsläkares hufvudsakliga åligganden äro: att utan särskild ersättning med läkarehjäl tillhandagå alla i distriktet boende fattiga sjuka, hvilka medellöshet blifvit behörigen styrkt, att utfärda betyg för sådana i distriktet boende sjuka, som söka fattigunderstöd eller skola intagas å fattighus, för person, som söker inträde å arbets- eller försörjningsinrättning och hvilvens tillstånd icke tillåter honom att inställa sig å andre stadsläkarens tjänsterum, samt för barn, som skola intagas å Allmänna barnhuset. Distriktsläkare

bör hafva sin bostad inom det honom anvisade distriktet.

Förlossningsläkare tillsätts af Hälsovårdsnämnden för beredande af tillgång till erforderlig läkarbehandling i hemmet vid barnsörd eller missfall samt för biträde vid tillsyn öfver barnmorskor. Åt medellösa lämnas biträde kostnadsfritt.

Instruktioner m. m. Kungl. bref till Öfverståthållareämbetet angående förändrade bestämmelser för tillsättning af stadsläkare i Stockholm den 17 juni 1881. Instruktion för förste stadsläkaren i Stockholm den 3 dec. 1881. Instruktion för andre stadsläkaren i Stockholm den 3 dec. 1881. Hälsovårdsnämndens instruktion för distriktsläkarna i Stockholm den 19 mars 1883 med ändringar den 26 nov. 1897. Instruktion för förlossningsläkare, antagen af Hälsovårdsnämnden den 11 febr. 1910.

Aflönningar m. m. Förstestadsläkare: 10,000 kr., däraf lön 7,000 kr., tjygr 3,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 1,000 kr. Andre stadsläkare: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fem distriktsläkare: 3,800 kr., däraf lön 2,660 kr., tjygr 1,140 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; sju distriktsläkare: 3,400 kr., däraf lön 2,380 kr., tjygr 1,020 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; två distriktsläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; en distriktsläkare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.

Förste stadsläkare.

Andersson, L. I., Hälsovårdsnämndens expedition, Kungsträdgårdsgatan 2 C, riks. 41 53; allm. 52 63; mottagningstid: 1—2.

Andre stadsläkare.

Aspelin, J. M.; Myntgatan 5, St.; polisens växel, riks. och allm.; mottagningstid: 9,30—10,30.

Läkaredistriktet.

(Jfr sid. 235.)

Nikolai läkaredistrikt

(omfattande Storkyrkoförsamlingen).

Distriktsläkare.

Scholander, C. Th.; Svartmangatan 21 & 23, St.; riks. 20 88; allm. 11 88 (privat); mottagningstid: 9—10.

Klara läkaredistrikt

(omfattande Klara församling samt den del af Adolf Fredriks församling, som ligger söder om Kammakaregatan mellan Klaraviken och Upplandsgatan samt söder om Tegnérs-gatan mellan Upplandsgatan och Döbelns-gatan).

Distriktsläkare.

Erdmann, T. L.; Slöjdgatan 9, C.; riks. 68 80; allm. Brunkeb. 29 60; mottagningstid: 9—10 (juni—sept. 10—11).

Kungsholms östra läkaredistrikt

(omfattande Kungsholms församling öster om Polhemsgatan).

Distriktsläkare.

Ljungström, V.; Handverkaregatan 26, K.; riks. 85 80; allm. Kungsh. 9 69; mottagningstid: 15 sept.—15 maj hvardagar 9—10, helgdagar 10—11; 16 maj—14 sept. alla dagar 9—10.

Kungsholms västra läkaredistrikt

(omfattande Kungsholms församling väster om Polhemsgatan).

Distriktsläkare.

Spangenberg, K. G. V.; S:t Eriksgatan 3 B, K.; riks. 87 16; allm. 183 00; mottagningstid: 9—10.

Adolf Fredriks västra läkaredistrikt

(omfattande området mellan Hälsingegatan söderut till Frejgatan, denna gata till Upplandsgatan, denna gata till Kammakaregatan och denna gata fram till Klaraviken).

Distriktsläkare.

Lagergren, J. E.; Upplandsgatan 33, Va.; riks. 21 05; allm. 4 60; mottagningstid: 9—10.

Adolf Fredriks östra läkaredistrikt

(omfattande området mellan Hälsingegatan söderut till Frejgatan, denna gata till Upplandsgatan, denna gata till Tegnérs-gatan, denna gata till Döbelns-gatan, denna gata till Odengatan, denna gata till Sveavägen och denna väg norrut till Brunnsviken).

Distriktsläkare.

Olander, K. O. N., Frejgatan 32, Va.; riks. 37 51; allm. 249 33; mottagningstid: 9—10.

Jakobs läkaredistrikt

(omfattande Jakobs församling samt den del af Johannes församling, som ligger söder om Kungsgatan).

Distriktsläkare.

Malmsten, K. A.; Blasieholmstorg 9, C.; riks. 29 44; allm. 5 28; mottagningstid: 9—11,30.

Johannes läkaredistrikt

(omfattande den del af Johannes församling, som ligger norr om Kungsgatan samt den del af Engelbrekts församling, som ligger norr om Odengatan och väster om Stockholm—Rimbojärnvägen).

Distriktsläkare.

Ekelund, C. M.; Odengatan 39, *Va.*; riks. 65; allm. 21251; mottagningstid: 8,30—9,30.

Östermalms västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Engelbrekts församling, som ligger öster om Birgerjarls- och Odengatorna samt den del af Hedvig Eleonora församling, som ligger väster om Sibylle-, Stor- och Jungfrugatorna).

Distriktsläkare.

Sundberg, L. G. T.; Grefteuregatan 15, *Ö.*; riks. 2985; allm. 6018; mottagningstid: hvardagar 9—10, sön- och helgdagar 9,30—10,30.

Östermalms östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Hedvig Eleonora församling, som ligger öster om Sibylle-, Stor- och Jungfrugatorna samt Oscars församling).

Distriktsläkare.

Karlsson, K. A.; Grefgatan 26, *Ö. Dj.*; riks. 12600; allm. 12640; mottagningstid: 9—10.

Katarina norra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af församlingsgränsen i väster samt dennas fortsättning i Götgatan till Folkungagatan, denna gata till Renstjernasgatan, denna gata till Tjärhofsgatan, denna gata till Erstagatan samt denna gata till Stadsgården).

Distriktsläkare.

Klingberg, A. F.; Folkungagatan 83, *Sö.*; riks. 2533; allm. 3311; mottagningstid: 9—10.

Katarina östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af Erstagatan från Stadsgården till Tjärhofsgatan, denna gata till Renstjernasgatan, denna gata till Folkungagatan, denna gata till Nytorfgatan, denna gata till Nytorget samt Värmdögatan).

Distriktsläkare.

Gahn, H. R. C.; Renstjernasgatan 15, *Sö.*; riks. 9568; allm. 13533; mottagningstid: 9—10.

Katarina västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af Värmdögatan, Nytorget, Nytorfgatan till Folkungagatan, denna gata till Götgatan, denna gata till Högbergsgatan samt församlingsgränsen västerut).

Distriktsläkare.

Olson, E.; Götgatan 69, *Sö.*; riks. 11430; allm. 30800; mottagningstid: 9—10.

Maria östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Maria församling, som ligger öster om Skinnarviksgatan och Torkel Knutssonsgatan och i öfrigt begränsas af församlingsgränsen).

Distriktsläkare.

Åkerström, K. D.; Bellmansgatan 20, *Sö.*; riks. 3013; allm. 30799; mottagningstid: 9—10.

Maria västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Maria församling, som ligger väster om Skinnarviksgatan, Torkel Knutssonsgatan till Tavastgatan, denna gata till Timmermansgatan samt denna gata och församlingsgränsen söderut).

Distriktsläkare.

Ericsson, A. V.; Hornsgatan 54, *Sö.*; riks. 1035; allm. 3663; mottagningstid: 9—10.

Förlossningsläkare.

Aflöningar m. m. Två läkare: arfvode 500 kr.; en läkare: arfvode 200 kr.

För Östermalm och Norrmalm.

Felländer, J.; Arsenalsgatan 8, *C.*; riks. 8886; allm. 15171; mottagningstid: hvardagar 2—3, helgdagar 10—11.

För Staden inom broarna och Södermalm.

Granström, K. A.; Götgatan 30, *Sö.*; riks. 364; allm. Maria 334; mottagningstid: hvardagar 1,30—3, helgdagar 9—10, juni—sept. alla dagar 9—10.

För Kungsholmen.

Amanuensen å Allm. barnbördshuset; Handtverkaregatan 19, *K.*; riks. 6233; allm. 10241.

Stockholms stads sjukhus.

(Adresser, telefoner, expeditionstider, se nedan).

Stadens under Hälsovärdsnämnden lydande egentliga sjukhus äro följande: Sabbatsbergs sjukhus, Sjukhuset St Göran, Provisioriska sjukhuset, Katarina sjukhus, Maria sjukhus, Södra barnbördshuset, Epidemisjukhuset, Söderby sjukhus, Barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs minne samt Sjukhuset vid Långbro.

Allmänna försörjningsinrättningens afdelningar för kroppssjuka och sinnessjuka lyda under Fattigvårdsnämnden (se sid. 101).

Hälsovårdsnämnden utser årligen i dec. månad för det kommande året särskilda styrel-

ser till förvaltning af Hufvudstadens sjukhus med undantag af det, som är afsedt för vård af epidemiska sjukdomar, hvilken anstalt är ställd under Nämndens omedelbara förvaltning, samt de vårdanstalter för sinnessjuka för hvilka enahanda omedelbara förvaltning prövas erforderlig. Hvarje sjukhusstyrelse består af fyra ledamöter jämte öfverläkaren eller, därest flere öfverläkare finnas, den af dem, som af Nämnden blifvit förordnad till sjukhusdirektör. Styrelse väljer inom sig ordförande, vice ordförande och kassadirektör. Styrelsen sammanträder så ofta göromålens gång så fordrar, dock minst en gång i månaden.

Förste stadsläkaren åligger att öfvervaka sjukhusens verksamhet och förvaltning, och är han berättigad att deltaga i öfverläggningarna vid styrelsens sammanträden, till hvilka han alltid skall erhålla kallelse. Öfverläkaren eller vid sjukhus med flere än en öfverläkare den af dem, som Hälsovårdsnämnden vid det årliga styrelsevalet förordnar, är sjukhusets direktör och såsom sådan mellan styrelsens sammankomster sjukhusets inför styrelsen ansvarige styresman i den utsträckning och med den myndighet, som styrelsen bestämmer. Hvad i sjukhusstadgarna finnes bestämt om öfverläkare gäller i tillämpliga delar om de vid Sabbatsbergs sjukhus och sjukhuset S:t Göran anställda läkare.

Öfverläkare och läkare tillsätts af Hälsovårdsnämnden medelst förordnande tills vidare. Öfverläkare är närmaste förman för å hans afdelning anställda underläkare och amanuenser.

Underläkare antages för högst tre år af Hälsovårdsnämnden efter hörande af vederbörande direktör eller öfverläkare. Amanuens antages för ett år af de särskilda sjukhusens styrelser efter inhämtande af yttrande från den öfverläkare, å hvars afdelning han skall tjänstgöra. Underläkare och amanuens åligger att vara boende inom det sjukhus, där han är anställd.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själf eller genom ombud på den för hvarje sjukhus bestämda mottagningstiden anmäla sig å sjukhusets mottagningssal och därvid:

1:o förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och om så påfordras prästbetyg;

2:o aflämnna ansvarsförbindelse af vederhäftig person eller annan säkerhet för all sjukvårdsäfvensom för begrafningskostnad, ifall densamma skulle komma att af sjukhuset bestridas.

För erhållande af kostnadsfri sjukvård skall rotemens intyg företes ang. bostad, fattigdom och fattigvårdshemort.

Personer, träffade af olyckshändelse eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet, och böra i sådant fall ofvan bestämda handlingar ofördröjligen anskaffas.

Stadgar. Hälsovårdsnämndens stadgar för Stockholms stads sjukhus den 26 mars 1904 med ändring den 14 jan., 18 mars 1910 och 27 jan. 1911.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 & 11, Va.; riks. 546; allm. 217 91.

Mottagningstid:

för utvärtes sjuka kl.	10—11 f. m.	hvarje dag
> invärtes >	> 11—12 >	> >
> kvinnosjukt. >	> 10,30—11 >	> >
> ögonsjukdomar >	> 9,30—10 >	> >
> öron-, näs- och halssjukdomar >	> 10,30—11 >	> >

Besökstider: allmänt rum hvardagar 1—2, sön- och helgdagar 2—3; isolerings- och tuberkulospaviljongerna söndagar och onsdagar 1—2.

Afgift för betalande sjuka pr dag:

i helenskiöldt rum för stockholmsbo . .	kr. 4,50
> > > landsortsbo . . .	> 6—
> halfenskiöldt > > stockholmsbo . . .	> 3—
> > > landsortsbo . . .	> 4,50
> allmänt > > stockholmsbo . . .	> 1—
> > > landsortsbo . . .	> 2,25

Mera än 15 års förhandlingar mellan de kommunala myndigheterna föregingo beslutet om detta sjukhus byggande. Dessa förhandlingar inleddes genom tillsättandet år 1858 af en kommitté och afslutades genom Stadsfullmäktiges godkännande den 2 dec. 1872 af de framställda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, hvilken i jan. 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och äfven genom andra viktiga förbättringar. Den 22 april 1907 beslöt Stadsfullmäktige att för en kostnad af 1,550,400 kr. uppföra trenne nya paviljonger, entré- och poliklinikbyggnad med operationsafdelning, samt den 16 februari 1908 en tvättstuga till en kostnad af 79,600 kr. Den 18 december 1908 anslog Stadsfullmäktige 210,150 kr. till en särskild paviljong för öron- och ögonsjukdomar och har denna under hösten 1910 börjat beläggas. En röntgenafdelning har öppnats under år 1910. Sjukhusets 416 sängar äro fördelade på fem afdelningar: en medicinsk med 218 sängar, en kirurgisk med 124, en gynekologisk med 26, en ögonafdelning med 24 samt en öronafdelning med 24 (ny platsfördelning träder i kraft 1 juli). På den gynekologiska meddelas klinisk undervisning, hvarför ord. professorn i gynekologi och obstetrik vid Karolinska institutet där uppehåller sjukvården, biträdd af en amanuens. På den medicinska afdelningen äro anställda två öfverläkare, en underläkare och två amanuenser, på den kirurgiska en öfverläkare, en underläkare och två amanuenser. Läkarevården vid öronafdelningen bestrides af Karolinska institutets lärare i ämnet, som där handleder medicine kandidaters utbildning.

Inom sjukhusets område ligger Isidor Dannströms konvalescenthem. Genom testamentet af direktör Isidor Dannström och hans

hustru erhöill Sabbatsbergs sjukhusstyrelse år 1898 en summa af 140,000 kr. »till upprättande af ett konvalescenthem för hufvudsakligen konvalescenter från Sabbatsbergs sjukhus» att förvaltas som en särskild fond och redovisas på samma sätt som andra sjukhuset tillkommande medel. Af summan skulle emellertid 80,000 kr. reserveras, hvaraf röntan skulle utbetalas till vissa personer under deras listtid, hvadan 110,000 kr. voro disponibla för upprättande af konvalescenthemmet. Stadsfullmäktige upplåto år 1899 plats för hemmet, anslogo 12,000 kr. till inventarier och bestämde att kommunen skulle åtaga sig konvalescenternas vård och underhåll å anstalten. Sedan ritningar år 1901 godkänts af Stadsfullmäktige, påbörjades arbetet omedelbart och i juli 1903 kunde de första konvalescenterna mottagas. Läkarevården bestrides af sjukhusets läkare och vid hemmet äro anställda blott en sköterska, en vaktkarl och en eldare.

Vid Sjukhuset hålles kirurgisk poliklinik 10—11, hvarvid kostnadsfritt behandlas personer, som styrka sig eller prövas vara medelösa. Mindre bemedlade betala en krona för hvarje besök.

Instruktioner m. m. Instruktioner och ordningsstadgar att gälla vid Sabbatsbergs sjukhus, antagna af dess styrelse den 28 juli 1904. Kontrakt mellan Karolinska institutet och Stockholms stads hälsovårdsnämnd ang. gynekologisk klinik den 22 aug. 1879. Kontrakt med Karolinska institutet ang. klinik för örönsjukdomar den 15 oktober 1910. Stadgar för Isidor Dannströms konvalescenthem, antagna af Hälsovårdsnämnden den 13 nov. 1903.

Stat år 1911. Utgifter: 926,835 kr., hvaraf till ny- och ombyggnader samt inköp af inventarier till nybyggnaderna 355,000 kr.; inkomster: 89,400 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfvide 2,000 kr. Tre öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr. Två öfverläkare aflönade af Karolinska institutet. En läkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr. Läkare vid Röntgenafdelningen: 3,000 kr. Två underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. En underläkare: 2,800 kr. Fyra amanuenser: arfvide 2,000 kr. En amanuens: 1,500 kr. En amanuens vid Röntgenafdelningen: 1,000 kr. Till Styrelsens disposition för anställande af läkarepersonal vid den utvidgade kirurgiska afdelningen 5,400 kr., hvaraf till en öfverläkare: 4,500 kr. Patolog och obducent: arfvide 4,000 kr. Operationsköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Sköterska: lön 600 kr. Tjygu fyra sjuksköterskor (däraf en å konvalescenthemmet): lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tjyguåtta sjuksköterskebiträden: 250 kr. Fyra d.o., hvar och en 250 kr. (däraf fr. 1/7: 125 kr.). Biträde vid laboratorierna: 400 kr. Till styrelsens disposition för gymnastik och

massagebehandling för å Sjukhuset intagna patienter, högst 2,000 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., med skyldighet att jämval ombesörja räkningskapföringen vid Upptagningsanstalten (se sid. 77). Predikant (tillika predikant vid Sabbatsbergs Ålderdomshem, hvarifrån halva lönen beräknas): 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Organist och sångare: arfvide 200 kr. Protokollsförare: arfvide 400 kr. Skrifbiträde: 1,500 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Biträdande husmoder: 700 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 1,100 kr. Två eldare: 460 kr. Två vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt (med skyldighet att ansvara för parkens skötsel): lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nattvakt: 750 kr. Baderska: lön 300 kr. Förste dräng: 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvåttförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Baderskebiträde och tvätterska: 216 kr. Två baderskebiträden, hvardera 216 kr. (däraf fr. 1 sept. 1911 72 kr.) Fem drängar: 400 kr. En öfverkokerska: 360 kr. En underkokerska: 300 kr. Sju köksbiträden: 240 kr. En städerska: 300 kr. Tjygu två städerskor: 216 kr. Tio tvätterskor: 720 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare och amanuenser bostad med möbler, eldning och städning; operationsköterska (300), sjuksköterskor (300), sjuksköterskebiträden, husmoder (300), ett maskinistbiträde, eldare, baderska (300), köksförestånderska (300), tvåttförestånderska (300), baderskebiträdet, tvätterska, drängar, öfverkokerska, underkokerska, köksbiträden, städerskor bostad, ved och kost; syssloman (400), maskinist (300), vaktmästare (200), portvakt (200) och nattvakt bostad och ved. Om bostad och ved lämnas åt predikant, minskas lönen med 1,000 kr.; om kost ej lämnas åt ett maskinistbiträde och tvåttförestånderska, höjes den kontanta aflöningen för maskinistbiträden med 300 kr., för tvåttförestånderska med 200 kr.; om kost lämnas åt nattvakt, minskas hans kontanta aflöning med 400 kr.

Styrelsens ledamöter.

Kinander, C. E., direktör, stadsfullm.; **Lundbergh**, G. H., grosshandlare; **Nyström**, C. L. H., med. och fil. dr., ordf.; **Wetterdal**, H., öfverläkare, direktör; **Örtenblad**, C. O. Th., direktör.

Protokollsförare.

Linroth, F. S.

Direktör och öfverläkare.

Wetterdal, H., (öfverläkare å medicinska afd.).

Öfverläkare.

Perman, E. S., Rissler, J. G., tf. (å kirurgiska afd.); Bruhn-Fähræus, E. G. M. (å medicinska afd.); Westermarck, F. J. E. (å gynekologiska afd., aflönad af Karol. inst.); Holmgren, N. G. F:son (å öronafd., aflönad af Karol. inst.).

Läkare.

Forsmark, E. (å ögonafd.).

Läkare vid Röntgenafdelningen.

Sjögren, T. A. U. tf.

Underläkare.

Sjögren, A. M., (å medicinska afd.); Johansson, S. Chr., (å kirurgiska afd.); en vakant.

Amanuenser.

Nauckhoff, J. H.; Ehrenberg, L. (å medicinska afd.); Holmberg, E. G.; Johnson, R. A. H. (å kirurgiska afd.); Edholm, E. (å gynekologiska afd., aflönad af Karol. inst.); Åkerblom, H. K. (å ögonafd.); Samuelsson, C. S. (å öronafd., aflönad af Karol. inst.).

Patolog och obducent.

Hedrn, G., tf.

Operationssköterska.

Nilsson, J. E.

Sjuksköterskor.

Grandien, M. U.; Rist-Gad, A.; Jakobson, K.; Brunius, I. H. F.; Vogel, A. M.; Lindskog, A. E.; Landelius, R. E. S.; Baumgardt, M. G.; Myrsten, A. K. (vid konvalescenthemmet); Nilsson, A.; Aspegren, U. A. H.; Berglund, A. H.; Wedelin, G. M.; Smittberg, B. F.; Dahl, O.; Liander, A. E. M.; Rettig, A.; Dahlstrand, S. E.; sex vakanta.

Dessutom tjuuguätta sjuksköterskebiträden samt ytterligare fyra från 1 juli 1911.

Predikant.

Lundström, E. Hj. J.

Organist.

Eklund, R. Lovisa.

Syssloman.

Johansson, A. G.; allm. 21791; mottagnings-tid 9—2.

Skrifbiträde.

Zettergren, Elvira E.

Husmoder.

Svinhufvud, A. B. M. L.

Köksförestånderska.

Westerberg, M. J.

Tvättförestånderska.

Ljungberg, A.

Maskinist.

Svedman, N. H.

Vaktmästare.

Eriksson, A. W.; Söderberg, W. A.

Portvakt.

Johansson, J. A.

Dessutom två maskinistbiträden, två eldare, fem drängar, en nattvakt, en baderska, ett baderskebiträde, en öfverkokerska, en underkokerska, sju köksbiträden, tjugutre städerskor, tio tvätterskor.

Sjukhuset S:t Göran.

Stadshagen, K.; riks. 21 69; allm. 47 16; riks. 21 69, allm. 90 63 (afd. för lungtuberkulos); riks. 94 33, allm. 66 77 (afd. för kirurgisk tuberkulos).

Mottagningstid:

för sjuka, lidande af veneriska och hudsjukdomar:
 för män hvarje söckendag kl. 12—2 e. m.
 > > > helgdag > 9—10 f. m.
 > kvinnor > söckendag > 12—2 e. m.
 > > > helgdag > 9—10 f. m.

för sjuka, lidande af tuberkulos:
 lungtuberkulos hvarje söckendag kl. 10,30—11 f. m.;
 kirurgisk tuberkulos hvarje söckendag kl. 11,30 f. m.;
 poliklinisk undersökning hvarje onsdag kl. 3—3,30.

Besökstider.

Å afd. för veneriska och hudsjukdomar:
 allmänt rum onsdagar 10—11;
 halfensildt rum onsdagar 10—11, söndagar 11—1.

Å tuberkulosafdelningen:
 lungtuberkulos: söndagar, tisdagar och torsdagar 10—11,30;
 kirurgisk: torsdagar och söndagar kl. 10—11,30;
 öfriga tider efter läkarens särskilda tillstånd.

Afgift för betalande sjuka pr dag:

i helensildt rum för stockholmsbo . . .	kr. 4 —
> > > landsortsbo . . .	> 6 —
> halfensildt > > stockholmsbo . . .	> 2,50
> > > landsortsbo . . .	> 4,50
> allmänt > > stockholmsbo . . .	> 1 —
> > > landsortsbo . . .	> 2,25

Den första plats i Stockholm, hvarest venerskt sjuka vårdades i afskild lägenhet, lär hafva varit Danviken. Där behandlades sedan början

af 1700-talet de bland hjonen, som ledo af svårartad venerisk sjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera började kallas kurhus. På 1730-talet började man öfversända dit veneriskt sjuka från staden. Sedan det nya sinnessjukhuset å Danviken blifvit färdigt år 1788, utvidgades afdelningen för veneriskt sjuka till 50 platser, men på grund af de sinnessjukas växande mängd måste efter 1812 detta utrymme inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken för de veneriskt sjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på 20 sängar för Stadens behof inrättats å Kungsholmen. År 1813 uppdrog öfverståthållaren åt särskilda kommittéer att undersöka beskaffenheten af redan befintliga sjukvårdsinrättningar och behovet af förbättrade och utvidgade anstalter till veneriskt sjukhus botande samt afgifva betänkande om därtill tjänliga medel och utvägar. I utlåtande den 24 febr. 1814 föreslogo dessa kommittéer, att ett kurhus å 100 sängar skulle inrättas samt att den å Kungsholmen befintliga kronbränneriegedomen skulle för detta ändamål förvärfvas från Statsverket.

Sedan Rikets ständer i anledning af Kungl. proposition medgifvit, att denna egendom finge upplåtts till begagnande för den gemensamma kurhusinrättningen för Stockholms stad och län, samt sedan nödiga reparationer och inredningsarbeten verkstälts, inflyttade såväl Stadens som Länets patienter i den nya anstalten i oktober 1816. Redan i slutet af 1820-talet började svårigheter att uppstå i fråga om utrymme, hvarför tid efter annan provisoriska åtgärder måste vidtagas, och år 1844 beslöts en större tillbyggnad af Kurhuset. Dels på grund af det ytterst bristfälliga skick, hvaruti Kurhusets byggnader råkade, och dels emedan Sjukhuset snart visade sig allt mera otillräckligt, blef frågan om nya lokaler allt mera trängande. Flera förslag uppjordes och härtil, det första redan år 1860, men föllo hufvudsakligen till följd af de betänkligheter, som Stadens myndigheter hyste mot nedläggande af större kostnader på Kurhusinrättningens tomt, så länge icke denna var med full äganderätt öfverlåten af Staten till Staden och Länet. Sedan flera framställningar härom blifvit af Riksdagen afslagna, gjorde sig den åsikten allt mera gällande, att ett nytt sjukhus för veneriska patienter borde uppbyggas för Kommunens räkning på annan plats. Till byggnadsplats föreslogos olika ställen, tills man slutligen enades om det nya sjukhusets förläggande till sydligare delen af Stadshagen på Kungsholmen, där byggnadsarbetet påbörjades år 1886 och fullbordades 1888. Sjukhuset, som benämndes S:t Göran, skulle visserligen i första rummet användas för vård af veneriskt sjuka och af patienter med hudsjukdomar, men vid dess inrättande hade man dock blicken fäst på en framtida användning äfven för andra sjukdomar. Vid tider af större sjuklighet i Stockholm hafva också på sjukhuset anordnats afdelningar för olika invärtes sjukdomar. I början af år 1902 öppnades vid Sjukhuset i en nyuppförd paviljong en sär-

skild afdelning med 108 sängar för sjuka med hemortsrätt i Stockholm lidande af lungtuberkulos i mera framskridet stadium, och år 1907 utökades denna afdelning med en andra sjukpaviljong. På hösten 1910 inrättades å Sjukhuset en afdelning å 100 sängar för kirurgisk tuberkulos, hvarigenom sängplatsernas antal för lungtuberkulos minskades till 146. Sängantalet är 539, af hvilka 293 komma på afdelningen för veneriska och hudsjukdomar samt 246 på afdelningen för tuberkulos. Afdelningen för hudsjukdomar tillökades i oktober 1902 med en Finsenaafdelning. Dennes verksamhet har år efter år utvidgats och omfattar nu äfven Röntgen- och radiumbehandling. År 1910 behandlades å denna afdelning 298 patienter.

Sjukhuset skall för medellösa och mindre bemedlade, lidande af veneriska eller hudsjukdomar, hålla kostnadsfri poliklinik, hvardagar 12—2 e. m.; sön- och helgdagar 9—10 f. m.

Rörande vården af veneriskt sjuka inom Stockholm, jämför vidare under Eira sid. 173.

Instruktion. Instruktion för kommissarien vid sjukhuset S:t Göran, fastställd den 20 maj 1889.

Stat år 1911. Utgifter: 413,700 kr., inkomster: 35,500 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfvode 1,000 kr. En öfverläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjppr 900 kr.; en öfverläkare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjppr 1,050 kr.; En läkare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjppr 1,050 kr. En läkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjppr 900 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjppr 840 kr. Tre amanuenser: arfvode 2,000 kr.; två amanuenser för polikliniken: arfvode 1,800 kr.; amanuens för kliniken, aflönad af Karolinska institutet med 900 kr. Föreståndare för röntgenlaboratoriet: arfvode 500 kr. Till Styrelsens disposition för bakteriologiska undersökningar: 1,800 kr. Elfva sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; en operationssköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Trettiofem sjuksköterskebiträden: 250 kr. (efter två års tjänstgöring kan aflöningen höjas med 50 kr.). Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjppr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfvode 1,200 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Skrifbiträde: 1,800 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjppr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjppr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Sex eldare: 460 kr. Ene vaktmästaren: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; andre vaktmästaren: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Två portvakter: lön 240—300 kr. Badare: lön 1,100 kr., dess-

utom ett ålderstillägg å 100 kr. (med skyldighet att verkställa äfven annat arbete, som anvisas). Baderska: lön 300 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Sex drängar: 400 kr. Latrintömmerska: 720 kr. Strykerska: 450 kr. Ett köksbiträde: 360 kr.; tre köksbiträden: 300 kr.; sju köksbiträden: 240 kr. Sexton städerskor: 240 kr. Elfva tvätterskor: 720 kr. En snickare: 3,50 kr. pr dag. Tre sömmerskor: 1,50 kr. pr dag.

Dessutom åtnjuta: underläkare, tre amanuenser och amanuenser vid kliniken bostad med möbler, eldning och städning; syssloman (400), maskinist (300), vaktmästare (200) bostad och ved; sjuksköterskor (300), operationsköterska (300), sjuksköterskebiträden, husmoder (300), maskinistbiträde, eldare, baderska (300), köksförestånderska (300), tvättförestånderska (300), portvakter (300), köksbiträden, städerskor och drängar bostad, ved och kost; strykerska, snickare och sömmerskor kost.

Om kost lämnas badare, minskas lönen med 300 kr.

Styrelsens ledamöter.

Busch, O. A., major, ordf.; Dahlgren, E. W., riksbibliotekarie, v. ordf.; Enell, H. G. O., apotekare, stadsfullm.; Möller, L. M., öfverläkare, direktör; von Rosen, G. P. A., grefve, hofrättsråd.

Protokollsförare.

Gyllensvärd, G. V.

Direktör och öfverläkare.

Möller, L. M.

Öfverläkare.

Almkvist, J. R., tf.

Läkare.

Holmgren, I. F.; Waldenström, J. H.

Underläkare.

Schauman, J. N.; sen.

Amanuenser.

Resmark, S. Th. N.; Eklund, R. I. M.; Schlagsberg, H. I., (vid polikliniken); Sandman, F. (vid polikliniken); Hedén, K. V. (för kliniken); en vakant.

Operationsköterska.

Wessel, A.

Sjuksköterskor.

Börjesson, A. M.; Johannisdotter, K. K. E.; Fougstedt, A. O.; Andersson, J. K.; Svendsdotter, K.; Askenstedt, G. E.; Jehander, E. M. B.; Lidén, N. M. J.; Eriksson, R. N.; Broman, U.; Wedelin, E. B.

Dessutom trettiofem sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Rosenius, P. J.

Syssloman.

Hellsten, F. W.; riks. 21 54; allm. 90 64; 11—3.

Skrifbiträde.

Svenson, S. A.

Husmoder.

Erngren, A. L. H.

Förestånderskor.

Albion, f. Pettersson, P. Ch. (för köket); Hällström, V. H. (för tvätten).

Maskinist.

Lundin, K. F.

Vaktmästare.

Wallin, E. J.; Johansson, J. A.

Portvakter.

Holmgren, Elsa M. G.; Jonsson, Kristina.

Dessutom ett maskinistbiträde, sex eldare, en badare, en baderska, sex drängar, en latrintömmerska, en strykerska, elfva köksbiträden, sexton städerskor, elfva tvätterskor, en snickare och tre sömmerskor.

Provisoriska sjukhuset.

Åsögatan 97, Sö.; riks. 72 20; allm. 31 90, 309 60 (kontoret).

Mottagningstid:

hvarje dag kl. 9—11 f. m.

Besökstid:

hvardagar 2—3, sön- och helgdagar 1—3.

Afgift för betalande sjuka pr dag:

i allmänt rum för stockholmsbo . . . kr. 1—
> > > > landsortsbo . . . > 2,25

Provisoriska sjukhuset upprättades 1902 såsom en ersättning för det förut för allmänna sjukvården använda Katarina sjukhus, hvilket då måst fullständigt tagas i anspråk för beredande af rum för det ständigt växande antalet sinnessjuka, som Nämnden måste lämna vård, intill dess plats å hospital kunde blifva ledig. För ändamålet förhrydes nybyggda egendomen nr 9 i kvarteret Oron med adressnummret 97 vid Åsögatan (egendomen numera inköpt af Staden) och 32 vid Nytorggatan. Den 13 febr. 1903 kunde det nya sjukhuset, hvars namn bestämts till Provisoriska sjukhuset, öppnas, sedan å Katarina

sjukhus ännu kvarvarande sjuka, äfvensom där anställda läkare och öfrig personal med undantag af en del ekonomibetjäning dit öfverflyttats. Sjukhuset rymmer 100 platser, fördelade på en mansafdelning, förlagd till våningarna en och två trappor upp med tillsammans 66 sjuksängar, och en kvinnoafdelning, förlagd till våningen tre trappor upp, innehållande 34 sängar.

Stat år 1911. Utgifter: 105,500 kr.; inkomster: 5,700 kr.

Aflönningar m. m. Öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Obducent: arfvode 500 kr. Fyra sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nio sjuksköterskebiträden: 250 kr., efter två års tjänstgöring 300 kr. Till Styrelsens disposition för gymnastik- och massagebehandling för å sjukhuset intagna patienter, högst 600 kr. Sysloman: 2,700 kr., däraf lön 1,890 kr., tjygr 810 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfvode 800 kr. Organist och sångare: arfvode 200 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Skrifbiträde: 600 kr. Maskinist: lön 1,400 kr.; dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Eldare: 760 kr. Vaktmästare: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: 200 kr., för passning af telefon 100 kr. Baderska: lön 240 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. En dräng: 600 kr., däraf lön 500 kr., beklädnadshjälp 100 kr.; tre drängar: 400 kr. Kokerska: 420 kr. Köksbiträde: 240 kr.; ett köksbiträde: 204 kr. Två städerskor: 240 kr. — Kokerska: 360 kr. Fyra köksbiträden 216—300 kr. (samtliga dessa fem boende vid Katarina sjukhus).

Dessutom åtnjuta: underläkare bostad med möbler, eldning och städning; sjuksköterskor (300), sjuksköterskebiträden, portvakt (300), baderska (300), köksförestånderska (300), drängar, kokerskor, köksbiträden och städerskor bostad, ved och kost; sysloman (400), vaktmästare (200) och tvättförestånderska (100) bostad och ved.

Om bostad och ved lämnas maskinist och eldare, minskas lönen med 300 kr.; om kost ej lämnas åt dräng, höjes lönen med 260 kr.

Styrelsens ledamöter.

Jundell, I., öfverläkare, direktör; Lagergren, A. L., föreståndare för bankkontor; Larsson, G., byggmästare; Lundwall, S. A., advokat; Schöntal, A. R., ingenjör, stadsfullm., ordf.

Protokollsförare.

Walin, C. Hj. (se nedan).

Direktör och öfverläkare.

Jundell, I.

Underläkare.

Nyström, E. J.

Obducent.

Henschen, F.

Sjuksköterskor.

Bredberg, H. V.; Gedda, A. M.; Andersson, A. K.; Ericsson, A. M.

Dessutom nio sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Klefbeck, E. A., stadsfullm.

Organist och sångare.

Walin, C. Hj.

Sysloman.

Holmberg, G. A.

Skrifbiträde.

Holmberg, Olena.

Köksförestånderska.

Johansson, J.

Tvättförestånderska.

Andersson, L. K.

Maskinist.

Andersson, A. H.

Vaktmästare.

Eriksson, C. A.

Portvakt.

Bark, Charlotta.

Dessutom en eldare, en baderska, fyra drängar, en kokerska, två köksbiträden och två städerskor.

Katarina sjukhus.

Nya Sandbergsgatan 1, Sö.; riks. 26 00, allm. 33 20.

Mottagningstid:

hvarje dag 2—3 e. m.

Besökstid:

Allmänt rum alla dagar 1—2 e. m.

Afgifter:

Se under Provisoriska sjukhuset.

Detta sjukhus, som ursprungligen tillkom för mottagande af kroppssjuka, togs sedermera i anspråk som sinnessjukanstalt. Sedan sjukhuset vid Långbro öppnats och de sinnessjuka från Katarina sjukhus under december månad 1909 dit öfverflyttats, skall å sjukhuset mottagas,

dels personer lidande af delirium tremens dels ock, om så oundgängligen påfordras, invärtes sjuka.

Anstalten rymmer 131 platser.

Stat år 1911. Utgifter: till Hälsovårdsnämndens förfogande 75,000 kr; inkomster 3,150 kr.

Aflöningar m. m. Läkarepersonalen och dess aflöningsförmåner bestämmas af Hälsovårdsnämnden allt efter sjukhusets beläggning. Husmoder: 900 kr. Två skötare: 600 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom 3 ålderstillägg å 60, 60 och 120 kr. efter resp. 2, 5 och 10 års tjänstgöring, årlig gratifikation 25 kr. Antalet sköterskor och sköterskebiträden bestämmas af Styrelsen efter sjukhusets beläggning; likaså predikantens arfvode. Syssloman 1,000 kr. Eldare (under den kalla årstiden) 35 kr. i månaden. Portvakt: 500. En städerska 216 kr.

Dessutom åtnjuta: husmoder, skötare, sköterskor, sköterskebiträde, eldare och städerska bostad, ved och kost; portvakt bostad och ved.

Styrelse.

Styrelsen är densamma som för Provisoriska sjukhuset.

Läkare.

Nyström, E. J.

Predikant.

Klefbeck, E. A., stadsfullm.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Husmoder.

Person, E.

Dessutom två skötare, fyra sköterskor, ett sköterskebiträde.

Portvakt.

Gazelius, Elin.

Dessutom en eldare och en städerska.

Maria sjukhus.

Wollmar Yxkullsgatan 25, Sö.; riks. 15 80; allm. 35 00.

Mottagningstid:

hvarje dag kl. 9—11 f. m. samt dessutom å polikliniken måndagar, onsdagar och lördagar kl. 10—11 f. m.

Besökstid:

Allmänt rum alla dagar 1—2 e. m.

Afgift för betalande sjuka pr dag:

i helenschildt rum för stockholmsbo . . .	kr 4,50
» » » » landsortsbo . . .	» 6 —
» halfenschildt » » stockholmsbo . . .	» 3 —
» » » » landsortsbo . . .	» 4,50
» allmänt » » stockholmsbo . . .	» 1 —
» » » » d:o med extra kost »	» 2 —
» » » » landsortsbo . . .	» 2,25
» » » » d:o med extra kost »	» 3 —

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för Stadens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd, 123,555 kv.-fot mätande egendom mellan Wollmar Yxkulls- och Gamla Prästgårdsgatorna för att användas till sjukhus. För ändamålet apterades fabriksbyggnaden, hvari med ingången af år 1876 ett sjukhus på 130 sängar öppnades, hvilket från och med 1878 benämndes Maria sjukhus. Genom tillbyggnader 1885 och 1896 hafva dels förbättrade bostadsförhållanden vunnits för tjänstepersonalen, dels lämplig lokal kunnat inredas för Sjukhusets polikliniska verksamhet, som småningom blifvit ganska omfattande. Ny ekonomibyggnad uppfördes 1906, nytt grafkapell 1907. Sängantalet är 209. På sjukhusomten ligger äfven en upptagningsanstalt (se sid. 77) för hastigt insjuknade, hufvudsakligen afsedd för personer, som nattetid omhändertagas af polis och hvilkas omedelbara inläggande på sjukhusen skulle verka störande för de öfriga sjuka.

Den med Sjukhuset förenade polikliniken, som är öppen måndagar, onsdagar och lördagar 10—11, hålles kostnadsfri för medellösa; mindre bemedlade betala 1 krona för hvarje besök.

Instruktion. Instruktioner för kommissarien (n. v. sysslomannen) och predikanten vid Maria sjukhus, utfärdade af Styrelsen den 3 febr. 1876.

Stat år 1911. Utgifter: 181,200 kr.; inkomster: 25,600 kr.

Aflöningar m. m. Direktör och öfverläkare: 5,000 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., direktörsarfvode 500 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Amanuens: arfvode 2,000 kr. Af ett anslag å 4,500 kr., utgår 2,000 kr. till en extra amanuens och af återstoden aflönas en biträdande läkare åt öfverläkaren: arfvode 10 kr. pr dag. Obducent: arfvode 1,000 kr. Operationssköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nio sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nio sjuksköterskebiträden: 250 kr. (efter två års tjänstgöring kan aflönigen höjas med 50 kr.). Massör: 900 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. (platsen gemensam för Maria sjukhus och Södra barnbördshuset) med skyldighet

att jämväl ombesörja räkenskapsföringen vid Maria upptagningsanstalt för hastigt insjuknade. Predikant: arfvode 600 kr. Protokollsförare: arfvode 400 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjipgr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Två eldare: 460 kr. Enc vaktmästaren: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; andre vaktmästaren: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 450 kr. Baderska: lön 300 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Till Styrelsens disposition för bestående af husmodersgöromål: högst 400 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Södra barnbördshuset). Förestånderska för linneförråd och tvätt: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Södra barnbördshuset). Tre drängar: lön 400 kr. Sömmerska: lön 660 kr. Tre kokerskor: lön 300—420 kr. Sex köksbiträden: lön 240 kr. Åtta tvätterskor: lön 720 kr. Fjorton städerskor: lön 240 kr.

Underläkare och amanuenser, som turvis äro jourhavande vid Sjukhuset, uppbara därför tillsammans 100 kr. pr månad utöver den i staten upptagna lönen. Dessutom åtnjuta: underläkare, amanuens och extra amanuens bostad med möbler, eldning och städning; operationsköterska (300), sjuksköterskor (300), sjuksköterskebiträden, eldare, baderska (300), köksförestånderska (300), förestånderska för linneförråd och tvätt (300), drängar, kokerskor, köksbiträden och städerskor bostad, ved och kost; syssloman (400), maskinist (300), vaktmästare (200) och portvakt (100) bostad och ved.

Styrelsens ledamöter.

Pettersson, E. R., f. d. fördelningsläkare, ordf.; Pettersson, C. G., disponent, kassadir.; Riben, K. A., vice häradshöfding; Key, E. S. H., tf. öfverläkare, dir.; Sondén, C. M., professor, (ärendena ang. Barnbördshuset); Winborg, J. Th., fabrikör, v. ordf.

Protokollsförare.

Telander, A. R.

Direktör och öfverläkare.

Rissler, J. G., tjl., tf. öfverläkare vid Sabbatsbergs sjukhus, tjl. Key, E. S. H.

Biträde åt öfverläkaren.

Josefson, A. R.

Underläkare.

Key, E. S. H., tf. öfverläkare, (se ofvan).

Amanuens.

Knaust, O. W.

Extra amanuens.

Frick, E. F.

Obducent.

Johansson, J. E.

Operationsköterska.

Graham, E.

Sjuksköterskor.

Jansson, E. F.; Theorin, H. E. T.; von Otter, E. S.; Norrbin, E. I. N.; Thomander, G.; Leijonhielm, A.; Lidström, A. E.; Franzén, Ch. H.; Boström, A. E. E.

Dessutom nio sjuksköterskebiträden och en massör.

Predikant.

Hildebrand, B. A.

Syssloman.

Samuelson, N. T. H.; riks. 23 30; allm. 136 56; mottagningstid: 9—1.

Köksförestånderska.

Göranson, S. A. G.

Förestånderska för linneförråd och tvätt.

Wästberg, B. M.

Maskinist.

Rundblad, G. A. F.

Vaktmästare.

Öhman, J. E.; Petersson, P. A.

Portvakt.

Söderström, J. Ch.

Dessutom två eldare, en baderska, tre drängar, en sömmerska, tre kokerskor, sex köksbiträden, åtta tvätterskor och fjorton städerskor.

Södra barnbördshuset.

Wollmar Yckullsgatan 27, Sö.; riks. 644; allm. 13277.

Mottagningstid:

hvarje dag kl. 9—11 f. m.

Besökstid:

hvarje dag kl. 1—2 e. m.

Afgift för betalande sjuka pr dag:

i helenschildt rum för stockholmsbo . . .	kr. 4,50
> > > > landsortsbo . . .	> 6 —
> > > > stockholmsbo . . .	> 3 —
> > > > landsortsbo . . .	> 4,50
> allmänt > > stockholmsbo . . .	> 1 —
> > > > d:o med extra kost >	> 2 —
> > > > landsortsbo . . .	> 2,25
> > > > d:o med extra kost >	> 3 —

Detta barnbördshus, som är Stockholms kommuns förlossningsanstalt, har uppkommit ur de provisoriska barnbördsanstalter, hvilka Stadens myndigheter sett sig nödsakade att inrätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk anstalt i huset n:r 22 Wollmar Yxkullsgatan. Samma lokal togs följande året ånyo för samma ändamål i anspråk, och från denna tid blef det »Provisoriska barnbördshuset» bestående. Till 1871 var det inrymdt i nysnämnda, för ändamålet förhyrda lokal, men flyttades då till huset n:r 27 vid samma gata. Detta förvärfvades af Staden år 1874 på samma gång som Maria sjukhusområde. Huset om- och tillbyggdes 1882, hvarefter namnet Provisoriska barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbördshuset.

Den 14 januari 1898 uppdrog Hälsovårdsnämnden åt särskilda kommiteréer att uppgöra förslag till de åtgärder, som vore att vidtaga för afhjälpan af behovet af ökad utrymme för Södra barnbördshuset. Sedan kommiteréerna i anledning häraf uppgjort förslag till nytt barnbördshus å omkring 100 sängar, förlagdt till det af Stadsfullmäktige för sjukhusändamål reserverade kvarteret Grimman, beslöt Stadsfullmäktige med godkännande af det sålunda uppgjorda förslaget för arbetets utförande att anslå ett belopp af 625,000 kr. för ändamålet. Stadsfullmäktige hafva ock förklarat sig villiga att låta uppföra och utrusta till bostäder och hushåll för barnmorskeleverna äfvensom för undervisningen erforderliga lokaler, samt bekosta underhåll af desamma och deras inventarier jämte ljus och bränsle mot ett årligt bidrag från Statsverkets sida af 5,000 kr., dock under villkor att barnmorskeleverna förpliktigas att vara boende inom anstalten äfvensom att själfva bestrida kostnaderna för sin utpising. Erbjudandet har af Staten mottagits. Stadsfullmäktige hafva äfven år 1904 förklarat sig medgifva, att de personer, som framdeles antagas till lärare vid och biträdande lärare vid Statens undervisningsanstalt för barnmorskor i Stockholm i och med detsamma ansåges förordnade vara öfverläkare och amanuens eller biträdande läkare vid Södra barnbördshuset under villkor att Hälsovårdsnämnden finge yttra sig om sökandenas lämplighet.

De nya lokalerna togos i anspråk den 19 febr. 1907.

Stat år 1911. Utgifter: 123,000 kr.; inkomster: 37,000 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfvode 500 kr. Öfverläkare: åtnjuter såsom barnmorskelärare lön af Statsverket. Biträdande läkare: åtnjuter såsom barnmorskelärare lön af Statsverket. Amanuens: 2,000 kr. Obducent: arfvode 500 kr. Fyra barnmorskor (bland dessa har en såsom instruktionsbarnmorska äfven lön af Statsverket): lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. Fyra sköter-

skor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. Två kontorsskrifvare: 1,200 kr.; anslaget gemensamt för Södra barnbördshuset och Maria sjukhus. Prästerligt biträde: arfvode 1,000 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjipgr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. För bestridande af portvaktsgöromål: 800 kr. Dräng: 400 kr. Sömmerska: 660 kr. Sju städerskor: 240 kr.

Dessutom åtnjuta: amanuens bostad med eldning och städning; barnmorskor (300), sköterskor (300), husmoder (300), maskinistbiträde, eldare, dräng och städerskor bostad, ved och kost; vaktmästare (200) bostad och ved.

Om kost ej lämnas till maskinistbiträdet, höjes lönen med 400 kr.

Styrelse.

Styrelsen är densamma som för Maria sjukhus (se sid. 69), dock äger direktören för Barnbördshuset i frågor rörande detta att deltaga i Styrelsens öfverläggningar och beslut.

Direktör och öfverläkare.

Sondén, C. M.

Biträdande läkare.

Alin, E. F. E.

Amanuens.

Silfversparre, E.

Obducent.

(Se Maria sjukhus).

Barnmorskor.

Sehardt, A. K. E. (instruktionsbarnmorska); Holmqvist, A. A.; Holm, E. R. S.; Svärd, E. E.

Sköterskor.

Lafkvist, M. S.; Bergfeldt, E. D.; Nordström, A. T.; Eriksson, B. I.

Prästerligt biträde.

(Se Maria sjukhus).

Syssloman.

(Se Maria sjukhus).

Kontorsskrifvare.

Johansson, K. E.; Högström, Anna S.

Husmoder.

Wickström, A. V.

Maskinistbiträde.

Johansson, J. P.

Vaktmästare och portvakt.

Wallin, N. G.

Dessutom en *eldare*, en *dräng*, en *sömerska* och sju *städerskor*.

Epidemisjukhuset.

Valhallavägen, nära Roslagsgatan, uppfrånsväg från Ingemarsgatan, Va.; riks-12 89, och 60 89, portraktens växelstation.

Mottagningstid:

Sjuka intagas alla tider på dygnet.

Besökstid:

hvarje dag kl. 12,30—1.

Afgift för betalande sjuka pr dag:

i helenschildt rum för stockholmsbo . . .	kr. 4 —
» » » landsortsbo . . .	» 6 —
» halfenschildt » » stockholmsbo . . .	» 2,50
» » » landsortsbo . . .	» 4,50
» allmänt » » stockholmsbo . . .	afgiftsfritt
» » » landsortsbo . . .	kr. 2,25
för vårdarinna, som medföljer sjuk . . .	» 2,50

En af Kungl. Maj:t tillsatt kommitté med uppgift att afgifva förslag till sjukvårdens förbättrande i hufvudstaden hemställde i ett 1827 afgifvet betänkande bland annat, att ett provisoriskt sjukhus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blef också Kungl. Maj:ts beslut, och för ändamålet uppläts Katarina f. d. kronobränneriegendom vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för öfrigt öfverläts åt Stadens myndigheter, hvilka sedan alltjämt bestridt utgifterna för och förvalt anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 kallades, var således Stockholms första epidemisjukhus.

Den ifrågakvarande anstalten omorganiserades vid denna tidpunkt till ett vanligt sjukhus under namn af Katarina sjukhus, ehuru vården af smittosamma sjukdomar fortfarande blef en af dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsovårdslagstiftning (gälande för Stockholm fr. o. m. 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskilda sjukhus för vård af smittosamma sjukdomar.

Uppförandet af ett sådant sjukhus blef i Stockholm länge uppskjutet på grund af svårigheten att finna en tjänlig byggnadsplats. I afvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del af Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan Staden i slutet af år 1888 förvärfvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplatå i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen af Staden, reserverades däraf omkring 60,000 kv.-meter till plats för ett nytt epidemisjukhus, och i början af 1890 ansgo Stadsfullmäktige 680,000 kr. för

ett sjukhus på 170 sängar. Det nya sjukhuset kunde tagas i användning den 18 sept. 1893. Åtskilliga utvidgningar ha sedan dess ägt rum, så att Sjukhuset för närvarande har utrymme för 560 patienter (inberäknadt kolerabarackerna).

Enligt beslut år 1905 ha vid Epidemisjukhuset uppförts tre kolerabaracker (100 pl.). De sjukdomar, som å Epidemisjukhuset särskildt behandlas, äro förmämligast scharlakansfeber, difteri, fläcktyfus, smittkoppor, rödsot och asiatisk kolera.

För anhöriga finnes tillfälle att efter erhållet tillstånd i besöksrummen kl. 12,30 e. m. samtala med de patienter, hvilka tillstånd det medgifver. Upplysningar om patienternas tillstånd meddelas till anhöriga hvarje dag kl. 12,30 e. m. af sjukhusets öfverläkare å mottagningssalen. Telefoniska upplysningar angående patienterna lämnas 9—10 och 6—7 (rikstelefon).

Instruktion. Instruktion för kommissarien (numera sysslomanen) vid Epidemisjukhuset, fastställd af Hälsovårdsnämnden den 11 maj 1894.

Stat år 1911. Utgifter: 256,200 kr.; inkomster: 28,500 kr.

Aflöningar m. m. Direktör och öfverläkare: 6,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjygr 1,650 kr., direktörsarfvode 1,000 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Amanuens; arfvode 2,000 kr. Öronläkare: 1,500 kr. Åtta sjuksköterskor: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tolf sjuksköterskebiträden: 300 kr. (efter två års tjänstgöring kan aflöningen höjas med 50 kr.). Nitton (antalet växlande) extra sjuksköterskebiträden: 240 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. samt 50 kr. årligen för tillsyn af Nämndens sjuktransportvagnar. Predikant; arfvode 900 kr. Skrifbiträde: 1,500 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist och desinfektor: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 600 kr. Fem eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 550 kr. Nattvakt (med skyldighet att sköta desinfektionsbrunnen): 900 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Förste dräng: 500 kr.; en dräng 400 kr., jämte beklädnadshjäl 100 kr.; tre drängar: 400 kr. Kokerska: lön 360 kr. Sju köksbiträden: 240 kr.; två köksbiträden: 216—240 kr. En tvätterska: 264 kr.; sex tvätterskor: 216—240 kr. Två städerskor: 216—240 kr.

Underläkare och amanuens, som turvis äro jourhavande vid Sjukhuset, uppbära därför tillsammans 100 kr. pr månad utöver den i staten

upptagna lönen. Dessutom åtnjuta: underläkare och amanuens bostad med möbler, eldning och städning; sjuksköterskor (300), sjuksköterskebiträden, extra sjuksköterskebiträden, husmoder (300), maskinistbiträde, eldare, köksförestånderska (300), tvättförestånderska (300), drängar, kokerska, köksbiträden, tvätterskor och städerskor bostad, ved och kost; syssloman (400), maskinist (300), vaktmästare (200), portvakt (100) och nattvakt bostad och ved.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Direktör och öfverläkare.

Hellström, T. G.

Underläkare.

Gabrielsson, J.

Amanuens.

Labatt, A. I.

Öronläkare.

Arnoldsson, N. J.

Sjuksköterskor.

Karlson, H. J.; Carlman, H. M.; Skogberg, E. S.; Andersson, A. M.; Leverin, E. A. E.; Wallgren, A. K.; Fischer, I.; Ericsson, E. M.

Dessutom tolf sjuksköterskebiträden och nitton (antalet växlande) extra sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Hansson, O. A.

Syssloman.

Åhlin, J. A.; riks sjukhusets växel; allm. 48 01; mottagningstid: 9—1.

Skrifbiträde.

Åhlin, A. Hj. D.

Husmoder.

Kajiser, W.

Köksförestånderska.

Almgren, K. W.

Tvättförestånderska.

Jonson, A. Ch.

Maskinist.

Hallings, J. L.

Vaktmästare.

Löfqvist, C. A.

Portvakt.

Tidblom, J. Carolina.

Nattvakt.

Andersson, P. A.

Dessutom ett maskinistbiträde, fem eldare, fem drängar, en kokerska, nio köksbiträden, sju tvätterskor och två städerskor.

Söderby sjukhus.*Söderby, Uttran.*

Mottagningstid: hvardagar kl. 12—1 e. m.

Afgift för betalande sjuka per dag:

i helenskiöldt rum för stockholmsbo . . . kr. 4: 50
> halfenskiöldt > > > . . . > 3: —
> allmänt > > > . . . > 1: —

Genom beslut den 17 maj 1906 anslogo Stadsfullmäktige 1,966,000 kr. till uppförande af en anstalt för tillgodoseende af tuberkulossjukvården i Stockholm å Stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset är afsedt att mottaga medellösa med hemortsrätt i Stockholm men äfven, om sådant utan men för Sjukhusets egentliga uppgift låter sig göra, mindre bemedlade lungotsjsjuka i alla stadier å 400 platser i allmänt rum samt 30—40 företrädesvis för mera ömtåliga patienter beräknade platser i enskilda och halfenskiölda rum.

Förarbeten för Sjukhusets uppförande började år 1906, då 200,000 kr. anslogos till ändamålet och började sjukhuset beläggas den 1 nov. 1910.

Reglementen m. m. Bestämmelser ang. förvaltningen af Söderby sjukhus och instruktion för läkarna därstädes, antagna af Hälsovårdsnämnden den 18 mars 1910.

Stat år 1911. Utgifter: 378,600 kr., inkomster 32,150 kr.

Aflöningar m. m. Öfverläkare och direktör: 7,000 kr., däraf lön 4,900 kr., tjygr 2,100 kr. Biträdande öfverläkare: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Två amanuenser: 2,000 kr. Protokollsfröare: arfvide 400 kr. Fjorton sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålders-tillägg, hvardera å 100 kr. Trettiofire sjuksköterskebiträden: 250 kr. (efter två års tjänstgöring kan aflöningen höjas med 50 kr.). Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Bokhållare: 1,600 kr., däraf lön 1,120 kr., tjygr 480 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfvide 800 kr. Organist: arfvide 200 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Sex eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; vaktmästare: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt (med skyldighet att sköta telefonväxel): lön

500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Nattvakt (med skyldighet att äfven utföra annat arbete): lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Kusk: 1,000 kr., dessutom beklädnadshjäl 100 kr. Sex drängar: 400 kr. Trädgårdsmästare: 900 kr. Två baderskor: lön 300 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr.

Dessutom åtnjuta: öfverläkare och direktör (1,000), bitr. öfverläkare (500), syssloman (500), maskinist (300), vaktmästare (200), portvakt (100), kusk, en vaktmästare och trädgårdsmästare bostad och ved; underläkare, amanuenser och bokhållare (300) bostad med möbler, eldning och städning jämte kost; husmoder (300), maskinistbiträde, eldare, en vaktmästare, nattvakt (300), drängar, sjuksköterskor (300), sjuksköterskebiträden, baderskor (300), köksförestånderska (300) och tvättförestånderska (300) bostad, ved och kost.

Styrelsens ledamöter.

Buhre, K. B., med. d.r. ordf.; Carlsson, S. C., öfverläkare, direktör; Friberg, P. G., kommerseråd, kassadirektör; Lindqvist, F. L., snickare, stadsfullm.; Wickman, G., arkitekt, stadsfullm., v. ordf.

Protokollsförare.

Cygnæus, A. W.

Öfverläkare och direktör.

Carlsson, S. C.

Biträdande öfverläkare.

Lindhagen, Fr. E.

Underläkare.

af Klintberg-Salén, Signe A. M.

Amanuenser.

Simon, M. H. J.; Lindbom, E. O.

Sjuksköterskor.

Reuterström, A. V.; Andersson, G. S.; Poitzel, A. M.; Nilsson, H. M. K.; Sundqvist, S. H.; Andersson, H. M.; Nilsson, G. E.; Johansson, Ch. A.; Hammarlund, N. E.; Björklund, H. C.; Larsson, T. A.; Pettersson, O. H.; Vassdahl, B. M., en vakant.

Dessutom trettiofire sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Uddin, C. J. R.

Organist.

Uddin, C. J. R. (se ofvan).

Syssloman.

Östergren, P. A.

Bokhållare.

Mathson, E. C. A. F.

Husmoder.

Deneus, E. A.

Köksförestånderska.

Karlsson, H. Ch.

Tvättförestånderska.

Larsson, I. L.

Maskinist.

Wahlström, J. H.

Maskinistbiträde.

Söderholm, K. G.

Vaktmästare.

Österlund, G. Fr. T.; Holmberg, H. A.

Portvakt.

Brandt, Carolina K.

Nattvakt.

Svensson, L. R.

Kusk.

Hermansson, C.

Trädgårdsmästare.

Brandt, C. E.

Dessutom två baderskor, sex eldare, sex drängar, en öfverkokerska, en underkokerska, en kallskänka, elfva köksbiträden, elfva tvättbiträden och aderton städerskor.

Barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne.

Årstalunden, Sö.; riks. 80 64; allm. 314 14.

Mottagningstid: hvardagar 10—11 f. m.

Besöks tid: söndag och onsdag 2—3 e. m.

Afgifter för betalande sjuka per dag.

I allmän sal för barn tillhörande Stockholms kommun . . . kr. 1,—
 » » » » åtföljande moder . . . » 1,—
 » » » » barn från främmande kommun . . . » 2,25
 » » » » åtföljande moder . . . » 1,50
 I enskildt rum respektive 2,50, 2,50, 3,50 och 3,50 kr.

För barn till vid Sjukhuset anställd amma 0,50 kr.

Genom gåfvobref af den 12 febr. 1907 donerade stärbhusdelägarne efter framlidne generalkonsuln Simon Sachs och hans maka Mathilda Sachs en summa af 400,000 kronor att användas till grundande af ett sjukhus för späda barn med plats för minst 25 barn i första lefnadsåret. Vid donationen voro fästade vissa villkor, bl. a. att donatorerna under sin lifstid ägde att utse tre af styrelsens sju ledamöter och att kommunen uppläte tomt åt Sjukhuset. Stadsfullmäktige förklarade sig den 20 jan. 1908 med tacksamhet mottaga donationen och uppläte den 1 juni 1909 i Årstalunden en tomt af omkring 4,500 kvm. areal. Sjukhuset, som öppnades den 9 mars 1911 har 54 platser, däraf 6 på en isoleringsafdelning.

Stat år 1911: Utgifter: 64,000 kr., inkomster 7,100 kr. (däraf 4,500 kr. ränta å donationsmedel).

Aflönningar m. m. Öfverläkare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr. Amanuens: 2,000 kr. Obducent: 10 kr. för hvarje obduktion, dock högst 500 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Värmeledningsskötare: 1,200 kr. Till bestridande af sysslomansgöromål m. m.: 750 kr. Kyinnligt vaktbiträde: (portvakt) 450 kr. Till sjukvårdspersonal och ammor 5,000 kr.

Amanuens åtnjuter dessutom bostad med möbler, eldning och städning; värmeledningsskötaren och det kvinnliga vaktbiträdet bostad och ved; husmodern liksom öfrigg vid Sjukhuset anställd och inom detsamma boende personal bostad, ved och kost.

Styrelse.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm. (vald af Hälsovårdsnämnden); **Ernberg**, J. H., öfverläkare (vald af donatorerna); **Kinnander**, O. F., v. häradshöfding, sekr.; **Medin**, K. O., prof., ordf.; **Möller**, C. O., öfverintendent, vice ordf. (valda af Hälsovårdsnämnden); **Sachs**, J. E., direktör, kassadirektör; **Thiel**, A. S., grosshandlare (valda af donatorerna).

Sekreterare.

Samuelson, N. T. H.

Öfverläkare.

Ernberg, J. H.

Amanuens.

Lichtenstein, A.

Obducent.

Henschen, F.

Syssloman.

Samuelson, N. T. H.

Husmoder.

Brandt, M. Ch.

Sköterskor.

Gradelius, M.; **Borg**, T. E. M.

Värmeledningsskötare.

Fors, O. R.

Portvakt.

Fors, Anna.

Dessutom tre *sjuksköterskebiträden*, en *städerska*, en *kokerska* och två *köksbiträden*.

Stockholms stads vårdanstalter för sinnessjuka.

För vård af sinnessjuka, som voro i trängande behof af vård å hospital, men af brist på plats icke kunde därstädes omedelbart emottagas, inrättades 1882 en särskild afdelning med 4 platser vid Maria sjukasyl (jfr ofvan Maria upptagningsanstalt). Då detta utrymme snart visade sig för knappt, anordnades 1886 i Stadens egendom Jakobsberg vid Hornstull en provisorisk vårdanstalt för sinnessjuka med 26 platser.

Den 20 juni 1893 beslöte Stadsfullmäktige att utvidga Försörjningsinrättningens afdelning för obotligt sinnessjuka och bestämde i sammanhang därmed, att å denna anstalt äfven skulle få intagas under någon kortare tid Kommunen tillhörande sinnessjuka, hvilka voro i trängande behof af vård å hospital men ej genast kunde där blifva intagna. Denna byggnad skulle äfven inrymma den sjukstuga för provisorisk vård af patienter, som afvaktade att blifva på hospitalet intagna, hvilken Hälsovårdsnämnden lät inrätta vid Jakobsberg. Då emellertid utrymmet äfven i det nya sjukhuset å Försörjningsinrättningen visade sig otillräckligt, inreddes 1898 lokaler för ca 30 sinnessjuka i egendomen n:r 71 vid Brännkyrkagatan (nu 82 Hornsgatan), och då äfven denna sjukafdelning blef fullt belagd, uppläts den 1 okt. 1902 en del af Katarina sjukhus och i maj 1903 (i samband med inrättandet af Provisoriska sjukhuset) hela sagda anstalt till vård af sådana sinnessjuka, hvarigenom beredd plats för 106 patienter. Efter vidtagande af denna åtgärd utrymdes Hälsovårdsnämndens afdelning för sinnessjuka vid Försörjningsinrättningen.

För att fylla det behof af ytterligare ökad utrymme för sinnessjukvården, som i slutet af år 1904 åter började göra sig gällande, gick Hälsovårdsnämnden in författning om inredande till sjuklokaler af ytterligare tvenne byggnader inom egendomen n:r 13 vid Södermannagatan. Denna afdelning togs i bruk den 27 jan. 1905.

Då inom kort trängsel änyo uppstod, förhrydes egendomen n:r 34 vid Bondegatan, och efter nödiga inrednings- och reparationsarbeten öppnades här den 21 dec. 1905 en ny provisorisk

afdelning för sinnessjuka å tillsammans 50 platser, hvilka dock sedan kunnat något ökas.

Efter långvariga förhandlingar har frågan om anordnande af ett särskildt sjukhus för den Staden åliggande provisoriska sinnessjukvården slutgiltigt blifvit afgjord, i det Stadsfullmäktige för tillgodoseende af denna sjukvård den 15 juni 1905 fattat beslut om uppförande af en vårdanstalt för detta ändamål, inrymmande 460 platser och förlagd till lägenheten Långbro inom Brännkyrka socken, samt härför anvisat ett belopp af 1,710,000 kr. Den 19 juni 1907 anvisade Stadsfullmäktige ytterligare 573,500 kr. till utvidgning (för mottagande af å Allmänna försörjningsnärntningen vårdade sinnessjuka) och d. 13 april 1908 45,000 kr. utöver förut anvisade medel.

Sedan nu Sjukhuset vid Långbro i sin helhet blifvit färdigt med 640 platser och den 6 december 1909 börjat beläggas, har verksamheten vid de provisoriska sinnessjukhusen upphört.

Genom kontrakt mellan Hälsovårdsnämnden och Fattigvårdsnämnden har å Försörjningsnärntningen anordnats en upptagningsanstalt för akut sinnessjuka (jfr sid. 101).

Sjukhuset vid Långbro.

Långbro, Älfsjö; riks. 3A 12; allm. 15 06.

Mottagningstid: för vinnande af upplysning ang. sjukas intagning kl. 1,30—2,30. I öfrigt intagas patienter alla tider på dygnet.

Afgift för betalande sjuka pr dag:

i helenskiöldt rum för stockholmsbo	kr. 5,00.
» » » » landsortsbo	» 7,00.
» halfenskiöldt » » » » stockholmsbo	» 3,50.
» » » » » » » » landsortsbo	» 5,00.
» allmänt » » » » » » » » stockholmsbo	» 1,25.
» » » » » » » » » » landsortsbo	» 3,00.
» » » » » » » » » » rum med extra kost för stockholmsbo	» 2,25.
» » » » » » » » » » » » » » kost för landsortsbo	» 4,00.

Reglementen m. m. Instruktion för läkare vid sjukhuset vid Långbro, antagen af Hälsovårdsnämnden den 10 sept. 1909. Ordningsregler för sjukhuset, fastställda af Sjukhusets styrelse den 15 dec. 1910. Brandordning för sjukhuset, fastställd af Sjukhusets styrelse den 15 dec. 1910.

Stat år 1911. Utgifter: 513,000 kr. Inkomster: 309,000 kr., däraf från Fattigvårdsnämnden 200,000 kr.

Aflöningar m. m. Direktör och öfverläkare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr. Biträdande öfverläkare: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr. Två biträdande läkare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr. Två underläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr. Två

föreståndarinnor: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; en föreståndarinna: 900 kr.; Uppsyningsman: lön 1,400 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tjugu öfversköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.: en öfversköterska: 500 kr. Sysloman: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Bokhållare: 1,600 kr., däraf lön 1,120 kr., tjygr 480 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfvode 800 kr. Organist: arfvode 200 kr. Protokollsförare: arfvode 400 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 1,200 kr., däraf lön 840 kr., tjygr 360 kr. En eldare, tillika reparatör: 600 kr.; fem eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. En portvakt (med skyldighet att sköta telefonväxeln): lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr.; en portvakt: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Natvakt (med skyldighet att äfven utföra annat arbete): lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Kusk: 540 kr., dessutom beklädnads-hjälpl 100 kr. Fem drängar: 400 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvåttförestånderska: 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Trädgårdsmästare: lön 1,400 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Snickare: lön 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tjuguen skötare: 600 kr., dessutom två ålderstillägg å 60 kr. efter resp. 2 och 5 års samt ett å 120 kr. efter 10 års tjänstgöring, årligt lönetillägg 25 kr. Fem skötareelever: 420 kr. Nittioen sköterskor: 336 kr., dessutom tre ålderstillägg å 33,60, 33,60 och 67,20 kr. efter resp. 2, 5 och 10 års tjänstgöring; årlig gratifikation 25 kr. Nio sköterskeelever: 216 kr. hvardera. Sköterska å afdelning för oroliga patienter extra arfvode 50 kr. Arbetsföreståndarinna: 750 kr. Skomakare: 750 kr. Skräddare: 750 kr. Målare: 750 kr. Öfverkokerska: 420 kr. Kokerska: 400 kr. Kallskänka: 360 kr. Två strykerskor: 300 kr. Åtta tvätterskor: 270 kr. En manglerska: 300 kr. En maskintvätterska: 300 kr. En biträdande tvättförestånderska: 360 kr. Tolf städerskor: 270 kr. Nio köksbiträden: 270 kr.

Dessutom åtnjuta: öfverläkare (1,000), biträdande öfverläkare (500), syssloman (500), uppsyningsman (200), maskinist (300), maskinistbiträde (200), vaktmästare (200), portvakter (200), trädgårdsmästare (200) och snickare (200) bostad och ved; biträdande läkare, underläkare och bokhållare (300), bostad med möbler, eldning, städning och kost; föreståndarinnor (300), öfversköterskor (300), arbetsföreståndarinna, skomakare, eldare, natvakt (300), kusk, drängar,

köksförestånderska (300), tvättförestånderska (300) bostad, ved och kost.

Om kost ej lämnas biträdande läkare och underläkare ökas lönen med 300 kr.; om kost lämnas maskinistbiträdet minskas lönen med 400 kr. Styrelsen har rätt att bevilja öfverskoterskor, skötare och skoterskor fria tjänstekläder, samt skötare och skoterskor bostad och kost eller åt gifta ersättning härför med högst 200 kr. för bostad och 300 kr. för kost in natura; åt gifta skötare och handverkare kan ersättning härför beviljas.

Styrelsens ledamöter.

Bodin, O. V. E., arkitekt; Cederborg, A., stadsnotarie, stadsfullm.; Kinberg, O. W., öfverläkare, sjukhusets direktör; Wahlin, C. A., grosshandlare, v. ordf.; Wawrinsky, R. A., medicinalråd, ordf.

Protokollsförare.

Masreliez, K. V.

Direktör och öfverläkare.

Kinberg, O. W.; riks. 32 10; allm. 15 06.

Biträdande öfverläkare.

Vakant.

Biträdande läkare.

Åhman, G. H.; Almroth, Fr. A.

Underläkare.

Klingwall, N. W.; en vakant.

Föreståndarinnor.

Fridström, G. O.; Johansson, A. K.; Olander, A. M. E.

Uppsyningsman.

Lindhe, C. J.

Öfverskoterskor.

Romberg, G. M.; Blomgren, E. S.; Granell, S. M.; Törnqvist, J. A. Th.; Persson, A. D.; Stephani, I. E.; Linder, S. J.; Lindkvist, H.; Holmgren, T. W.; Gröndahl, A. A. U.; Steinwally, E.; Berglöf, G.; Jonsson, I.; Larsson, A. W.; Hauffman, G.; Beckman, H. L. A.; Hellberg, S. M.; Hultqvist, A. H.; Nilsson, L. A.; Jessen, H.; Jansson, E.

Predikant.

Lindstam, N.

Organist.

Törnqvist, Judit A. Th.

Syssloman.

Mild, C. A.; riks 34 16; allm. 15 06.

Bokhållare.

Olsson, E. V.

Arbetsföreståndarinna.

Fischer, H.

Köksförestånderska.

Gustafsson, E. M.

Tvättförestånderska.

Arenander, H.

Maskinist.

Bohman, G. A.

Trädgårdsmästare.

Jansson, A. J.

Vaktmästare.

Tingström, Hj. K. O.

Portvakter.

Andersson, J.; Pettersson, J. E.

Nattvakt.

Lindkvist, F. G. M.

Dessutom nittioen skoterskor, nio skoterskeelever, tjuguen skötare, fem skötareelever, ett maskinistbiträde, fem eldare, en kusk, tre drängar, en snickare, en skomakare, en målare, en skräddare, en öfverkokerska, en kokerska, en kallskänka, två strykerskor, åtta tvätterskor, en biträdande tvättförestånderska, en manglerska, en maskintvätterska, tretton städerskor och nio köksbiträden.

Stockholms stads upptagningsanstalter för hastigt insjuknade.

Upptagningsanstalterna äro afsedda för tillfällig vård af sjuka personer, som af en eller annan orsak äro i behof af att snarast möjligt intagas å sjukvårdsanstalt men på grund af de i stadgar för Stockholms stads sjukhus gällande bestämmelser eller till äfventyrs af brist på plats icke kunna till vård af dessa sjukhus omedelbart emottagas. Sjuk, som är försedd med remiss till försörjningsinrättning eller af läkare utfärdadt intyg om behof af vård å dylik inrättning, må dock icke å anstalterna emottagas, så framt icke sjukdom tillstött, och kräver ofördröjlig vård. För att å upptagningsanstalterna intagas skall den sjuka vara dit införd af polisman eller dit remitterad af förste stadsläkaren eller fattigvårdsinspektören; och skall dylik sjuk emottagas alla tider på dygnet. Styrelsen för det sjukhus, hvarvid upptagningsanstalten är belägen, äger att förordna en af sjukhusets assistentläkare att under inseende af vederbörlande öfverläkare bestrida läkarevården vid anstalten. Upptagningsanstalterna äro för närvarande förlagda, en vid Maria sjukhus och en vid Sabbatsbergs sjukhus.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens reglemente för upptagningsanstalterna för hastigt insjuknade den 28 sept. 1901.

Stat år 1911. Utgifter: 24,600 kr. (däraf 11,000 kr. till ändrings- och reparationsarbeten vid Sabbatsbergs upptagningsanstalt).

Sabbatsbergs upptagningsanstalt för hastigt insjuknade.

Dalagatan 9 & 11, Va.; riks. 56 22.

Anstalten öppnades för mottagande af sjuka den 14 okt. 1901. Byggnaden, som är uppförd till en vånings höjd, innehåller ett större sjukrum för män med 8 platser, ett mindre sjukrum för kvinnor med 4 platser, 3 isoleringsrum för oroliga patienter, jämte badrum, tekök, sköterskerum m. m.

Aflöningar m. m. Sköterska: 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Dessutom åtnjuter sköterska bostad, ved och kost (300).

Styrelse.

Samma som för Sabbatsbergs sjukhus, se ofvan.

Läkare.

Se Sabbatsbergs sjukhus.

Sköterska.

Blomqvist, S. W.

Dessutom en *städerska.*

Syssloman.

Se Sabbatsbergs sjukhus.

Maria upptagningsanstalt för hastigt insjuknade.

Prästgårdsgatan 32, Sö.; riks. 70 06.

En upptagningsanstalt vid Maria sjukhus — eller som den förr kallades sjukasyl — öppnades den 1 juli 1880 för mottagande af hastigt insjuknade personer. För detta ändamål uppfördes 1902 å Maria sjukhustomt en särskild byggnad, som inrymmer 10 sängplatser, 6 för män och 4 för kvinnor samt 4 isoleringsrum.

Aflöningar m. m. Sköterska: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Två sköterskebiträden: 240 kr.

Dessutom åtnjuta sköterska (300) och sköterskebiträden bostad, ved och kost.

Styrelse.

Samma som för Maria sjukhus, se ofvan.

Läkare.

Se Maria sjukhus.

Sköterska.

Svanholm, E. V.

Dessutom två *sköterskebiträden.*

Räkenskapsförare.

Se Maria sjukhus' syssloman.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Vällinge i Salems socken af Stockholms län; adr. Vällinge, Stockholm 2.

Allm. Sturehof 12.

Hemmet har till ändamål att bereda underhåll och vård åt kvinnor, som efter genomgången sjukdom häraf äro i behof och icke kunna i eget hem eller hos anhöriga på tillfredsställande sätt vårdas. Hemmet har tillkommit genom en af godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjertröm, till Stockholms stad öfverlämnad donation å 200,000 kr. Årliga afkastningen af donationens kapital, som förvaltas af Stockholms stads hälsovårdsnämnd och icke får till sitt belopp förminkas, skall enligt donationsbrevets bestämmelser användas till bestridande af utgifter för å Hemmet intagna personers underhåll och vård. I sammanhang med mottagande af denna donation hafva Stadsfullmäktige genom beslut den 24 jan. 1905 åtagit sig att tillhandahålla lokal för Hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej betäckas af denna donation och möjligen tillkommande donationers afkastning. Enligt donationsbrevet hafva Norra Kalmar läns lasarettsläkare rättighet att ständigt få vid Hemmet disponera öfver två platser.

Hemmet förvaltas af en styrelse, bestående af förste stadsläkaren, fattigvårdsinspektören och två ledamöter, utsedda en af Fattigvårdsnämnden och en af Hälsovårdsnämnden, samt godsägaren Albert Pålson, så länge han själf är därtill villig. De valda ledamöterna utses hvarje år i dec. månad för det kommande året. Stadgar för Hemmets verksamhet fastställas af Hälsovårdsnämnden på förslag af Styrelsen. Styrelsen förvaltar under Hälsovårdsnämnden såsom öfverstyrelse Hemmets angelägenheter. Vistelsen å Hemmet är kostnadsfri och får i regel ej öfverskrida fyra veckor. Remiss till intagning sker genom Stockholms fattigvårdsinspektör.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens stadgar för Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem den 24 aug. 1906.

Stat år 1911. (Af Stadens medel): utgifter 10,100 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndarinna: 600 kr. Kokerska: 300 kr. Tre tjänarinnor: 216 kr. Gårdsdräng: 720 kr. Föreståndar-

rinna, kokerska och tjänarinnor åtnjuta dessutom bostad, kost, lyse, bränsle och tvätt; gårdsdräng vedbrand och vissa andra naturaförmåner.

Styrelsens ledamöter.

Andersson, L. I., förste stadsläkare (själfskr.).
Lindblom, F. G. A., fattigvårdsinspektör (själfskr.).
Bohman, f. Rüffel, Kerstin M. E., justitierådinna (vald af Hälsovårdsnämnden), ordf.
Stedt, f. af Edholm, Louise J. Ch., öfverstinna, (vald af Fattigvårdsnämnden).
Pålson, S. A., godsägare (donator).

Föreståndarinna.

Wallengren, Gerda N.

Dessutom en kokerska, tre tjänarinnor och en gårdsdräng.

Polikliniker.

För vård af fattiga sjuka underhåller Staden en poliklinik å Södermalm samt lämnar bidrag till underhållskostnaderna till tvenne fristående polikliniker, en å Östermalm och en å Norrmalm.

För dessa trenne, som afgifva berättelser till Hälsovårdsnämnden, redogöres här nedan. Staden lämnar äfven bidrag till andra polikliniker: Serafimerlasarettets, Diakonissjukhusets, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalts, Karolinska institutets poliklinik (vid Kungsgatan) samt Tandläkareinstitutets. Dessutom har Staden egna polikliniker i förening med vissa sjukhus, nämligen Maria, Sabbatsberg och sjukhuset St: Görän. — Å dessa polikliniker lämna specialister i ögon-, öron-, kvinno- och barnsjukdomar etc. kostnadsfri behandling åt personer, hvilkas medellöshet blifvit styrkt.

Stat år 1911. Utgifter: 49,600 kr.

Polikliniken å Östermalm.

Riddaregatan 3, Ö.; allm. Österm. 15 85.

Aflöningar m. m. (af Stadens medel). Två läkare: arfvode 1,500 kr. Stadens bidrag här-
 öfver: årsbidrag: 3,300 kr., behandling med Tallermans apparat: 1,500 kr.

Föreståndare.

Lundberg, K. A. R. (se nedan afd. för barnsjukdomar och reumatiska åkommor).

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—12.

Läkare.

Lundberg, K. A. R.

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 4—5; måndagar och onsdagar 1—1,45.

Läkare.

Uddgren, Gerda S.

Afdelningen för hudsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och lördagar 11—12.

Läkare.

Marcus, K. J.

Afdelningen för kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Läkare.

Netzler, F. A. G.

Afdelningen för mag- och tarm-sjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 5—6 e. m.

Läkare.

Rosengren, J. A.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och lördagar 9—10

Läkare.

Klingspor, S. W.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar.

Mottagningstid: se nedan.

Läkare.

Santesson, B. H., (mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 6,30—7,30 e. m.); **Sundquist**, Alma M. K. (mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 6,30—7,30 e. m.).

Afdelningen för reumatiska åkommor.

»Tallermans frinstitut».

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—12.

Läkare.

Lundberg, K. A. R.

Afdelningen för lungsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 1—2.

Läkare.

Odqvist, K. A.

Polikliniken å Norrmalm.

St. Badstugatan 78, Va.; allm. Brunkebe. 1 25.

Aflöningar m. m. Staden bidrar med 1,500 kr.

Föreståndare.

Reuter, L. M. (se nedan afd. för barnsjukdomar).

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 1—2.

Läkare.

Reuter, L. M.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstid: se nedan.

Läkare.

Ek, J. L., (mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 10—11).

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Läkare.

Lamm, G. A.

Afdelningen för invärtes, mag- och tarmsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och lördagar 10—11.

Läkare.

Karlström, K. A. Hj.

Afdelningen för könsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 7—8 e. m.

Läkare.

Bergvall, J. F.

Afdelningen för kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 11—11,30.

Läkare.

Felländer, J.

Afdelningen för hjärt- och lung-sjukdomar.

Mottagningstid: lördagar 9—10.

Läkare.

von Rosen, A. D. B.

Polikliniken å Södermalm.

Folkungagatan 69, Sö.; allm. Maria 10 23.

Aflönningar m. m. Fyra läkare: arfvode 1,500 kr.; en läkare: arfvode 1,100 kr.; fyra läkare: arfvode 900 kr.

Föreståndare.

Widstrand, C. A.

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar, torsdagar och lördagar 4—5.

Läkare.

Lönborg, F. U.

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 12—1.

Läkare.

von Matérn, H.; Nordenson, A. G.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 11—11,30.

Läkare.

Larsson, A.

Afdelningen för hudsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—10.

Läkare.

Moberg, W. L.

Afdelningen för lungsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 2—2,30.

Läkare.

Widstrand, C. A.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 7—8 e. m.

Läkare.

Liljenroth, G.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar hos kvinnor samt kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 7—8 e. m.

Läkare.

Paykull, Lilly S. E. M.

Afdelningen för tandsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 8,30—9,30.

Tandläkare.

Wessler, J. A.

Stockholms stads upplysnings- och understödsbyråer för tuberkulossjuka.

Byråerna hafva till uppgift att åt lungsots-sjuka meddela råd och upplysningar till sjuk-

domens bekämpande och förekommande af smittas spridande och att, om den sjuke är medellös eller mindre bemedlad, lämna nödigt understöd. Byråerna stå under Hälsovårdsnämndens förvaltning och öfverinseende, och utöfvar förste stadsläkaren närmaste tillsynen öfver dess verksamhet. Hvardera byrån står under ledning af en föreståndare, som skall vara en legitimerad och i tuberkulosjukdomens diagnos, behandling och profylaxi kunnig läkare. Föreståndare äfvensom assistentläkare, därest sådana komma att anställas, antagas af Hälsovårdsnämnden; öfrig personal antagas af förste stadsläkaren på förslag af föreståndaren till det antal, Hälsovårdsnämnden bestämmer.

Understöd åt sjuka, som anlita byråernas hjälp, bestämmas af ett förtroenderåd, bestående af byråns föreståndare och två personer, af hvilka Hälsovårdsnämnden utser en och Fattigvårdsnämnden en, med iakttagande, att upplysning inhämtas från Fattigvårdsnämnden, innan understöd utdelas, och att anmälan göres, då utdelning af understöd ägt rum. Ej må understöd lämnas åt sjuk, som icke äger hemortsrätt i Stockholm.

Den södra byrån har sin verksamhet förlagd till Söder, den norra till Norrmalm och Staden inom broarna.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens reglemente för Stockholms stads upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka den 7 sept. 1906.

Förtroenderådets ledamöter.

Netzel, Laura, fröken (utsedd af Hälsovårdsnämnden); **Lindblom**, F. G. A., fattigvårdsinspektör (utsedd af Fattigvårdsnämnden); **Sundell**, C. (se nedan); **von Rosen**, A. D. B. (se nedan).

Suppleanter.

Heurlin, E. G., grosshandlare; **Josefson**, A. R., prakt. läkare; **Vinberg**, f. Dahl, Fanny H. M., fru (utsedda af Hälsovårdsnämnden); **Boström**, Clara G., fröken; **Flensburg**, f. Bredberg, Anna Ch., doktorinna; **Månsson**, Gertrud K., fröken, stadsfullm., (utsedda af Fattigvårdsnämnden).

Södra byrån.

Svartensgatan 14, Sö.; riks. 7554; allm. 309 29; expeditionstid: helgfria tisdagar och fredagar 9—10 samt måndagar och torsdagar 6—7. Understöd utdelas tisdagar 11,30.

Stat år 1911. Utgifter: 25,000 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndare: lön 4,000 kr. En sköterska: lön 1,400 kr., fri bostad, ved och lyse. Bokförare: lön 900 kr.

Föreståndare.

Sundell, C.

Sköterska.

Kinberg, E. H. W.

Bokförare.

Raphael, Ida M.

Norra byrån.

Handverkaregatan 23 C, K; riks. 130 76, allm. 226 24; expeditionstid: helgfria tisdagar och fredagar 9—10 samt måndagar och torsdagar 6—7. Understöd utdelas tisdagar 11,30.

Stat år 1911. Utgifter: 25,000 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndare: lön 4,000 kr. En sköterska: lön 1,400 kr., fri bostad, ved och lyse. Bokförare lön: 900 kr.

Föreståndare.

von Rosen, A. D. B.

Sköterska.

Göranson, A.

Bokförare.

Erasmie, f. Nordström, Mimmie.

Stockholms stads vaccinationsväsende.

Grundvalen för Stadens vaccinationsväsende bildar Kungl. Maj:ts förnyade nädiga reglemente för skyddskoppvmpningen i riket af 1853, som stadgar, att hvarje barn skall vaccineras, innan det uppnått två års ålder. Kontrollen öfver föreskrifternas efterlefnad handhafves numera i Stockholm så, att Stadens rotmäns årligen lämna Hälsovårdsnämnden uppgift på barn, hvilka, ehuru de öferskridit vaccinationsåldern, icke anmälts såsom ympade. Dessa barns mälsmän kallas nu genom Hälso-polisen vid stadgå på följd af böter att låta installa barnen hos vaccinatorerna. Staden aflönar fyra vaccinatorer, alla läkare, hvilka under den blidare årstiden (i regeln numera maj, juni, september samt möjligen oktober) en gång i veckan på offentliga vaccinationslokaler i de skilda stadsdelarna gå allmänheten till handa med kostnadsfri skyddskoppvmpning. På samma ställe vaccineras de barn, som i rätt tid installas. Angående privat vaccinerade barn skola anmälningar göras till Hälsovårdsnämnden. Efter vaccinationens slut hvarje höst insändas listor öfver samtliga vaccinerade till Hälsovårdsnämnden, som inom januari månads utgång öfverlämnar listorna till rotmännen för anteckning i mantalsböckerna.

Vaccinatorer förordnas af Hälsovårdsnämnden.

Instruktion. K. bref den 16 nov. 1854 till Sundhetskollégium angående skyddskoppvmpningen i Stockholm. Öfverståthållareämbetets kungörelse den 23 jan. 1855. Åtskilliga förändringar i vaccinationsväsendets handhafvande infördes i början af 1880-talet på grundval af förhandlingar mellan Öfverståthållareämbetet och Hälsovårdsnämnden.

Aflöningar m. m. Fyra vaccinatörer: arfvode 500 kr. Till Nämndens disposition för ökad arbete vid vaccinationen: 800 kr. (högst).

1. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Storkyrkoförsamlingen och Kungsholmen).

Scartmangatan 21 & 23, St.; mottagning: onsdagar 10 f. m. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn; mottagnings-tid: tisdagar 1,30 e. m.

Vaccinatör.

Scholander, C. Th.

2. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Klara, Adolf Fredriks, Gustaf Vasa och Matteus församlingar).

Kungsgatan 30, C.; mottagningstid: onsdagar och fredagar 4 e. m.

Vaccinatör.

Erdmann, T. L.

3. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Jakobs, Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar).

Riddaregatan 3, Ö.; mottagningstid: tisdagar och torsdagar 5 e. m.

Vaccinatör.

Nordlund, J. B.

4. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Maria och Katarina församlingar).

Timmermansgatan 28 (Folkskolehuset), Sö.; mottagningstid: torsdagar 3,30 e. m. Folkungagatan 69; mottagningstid: fredagar 12,30 e. m.

Vaccinatör.

Olson, E.

Stockholms stads besiktningsbyrå för prostituerade kvinnor.

Trädgårdsgatan 3, St.; Polisens växelstation, riks. och allm.

Byrån leder sitt ursprung från år 1859, då en dylik byrå upprättades och ställdes under kurhusöverläkarens insende.

Stat år 1911. Utgifter: 11,000 kr.

Aflöningar m. m. Tre läkare, hvaraf en föreståndare: 2,000 kr. Bakteriolog: 2,000 kr. Till Nämndens disposition för öfriga aflöningsbehof: 900 kr., däraf 800 kr. till föreståndaren för Polisens prostitutionsafdelning.

Föreståndare.

Aspelin, J. M., andre stadsläkare.

Läkare.

Scholander, C. Th.; Almkvist, J. R.

Bakteriolog.

Müllern-Aspegren, G. J. U.

Kommissarie.

Hagström, C. A., föreståndare för Polisens prostitutionsafdelning.

Allmän hälsovård.

Under rubriken Allmän hälsovård i kommunens stat ingå: Hälspolisens, Hälsovårdsnämndens laboratorier, Vaccinationsväsendet, Bostadsinspektionen, Upplysnings- och understödsbyråer för tuberkulossjuka, Desinfektionsanstalten, Isoleringsanstalten, Karantänsanstalten Skottland, desinfektionen i bostäder, utrotande af råttor, tjänsteresor och diverse utgifter.

Stat år 1911. Utgifter: 217,550 kr.; inkomster: 5,100 kr.

Stockholms stads hälsopolis.

Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 9—7.

Hälspolisinrättningen aser att bereda Hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen öfver ordningen i staden, hvad hälsovården angår. Hälspolisens chef närmast förste stadsläkaren är sundhetsinspektören, som antages af Hälsovårdsnämnden och skall vara en i allmän hälsovård kunnig läkare. Till hälsopolisen räknas också stadsveterinären och biträdande stadsveterinären, hvilka hafva sin hufvudsakliga verksamhet vid köttkontrollen (se sid. 83).

Sundhetsinspektören älliger hufvudsakligen: att åt Hälspolisens personal lämna nödig undervisning i allmän hälsovårdslära och annat, som till dess yrke hörer, att själf eller genom den öfriga personalen såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar undersöka de sanitära förhållandena, att särskildt ägna sin uppmärksamhet åt infektionssjukdomarnas förhållanden i staden, att hvarje helgfri dag på bestämd tid infinna sig å Hälsovårdsnämndens byrå och på kallelse inställa sig vid Nämndens sammankomster, till hvilka han äfven därförutan må äga tillträde. Vid förfall för förste stadsläkaren skall sundhetsinspektören vara skyldig att hans tjänsteäligganden bestrida, såvida han därtill förordnas.

Stadsveterinären tillhör Stadens hälsopolis och antages af Hälsovårdsnämnden. Stadsveterinären må ej idka enskild praktik inom veterinäryrket ej heller utan Nämndens tillåtelse åtaga sig annan tjänst. Denne veterinärs hufvudsakligaste äligganden äro: att i enlighet med gällande författningar öfvervaka smittosamma sjukdomar och farsoter bland husdjuren, att ägna

sorgfällig uppmärksamhet åt sådana förhållanden inom staden, som kunna menligt inverka på husdjurens sundhet, att hålla tillsyn öfver slakterierna i staden, att öfvervaka slakten, slaktdjurens beskaffenhet samt köttets behandling och förvaring, att, där så behöfves, undervisa slakterne i fråga om lämpliga metoder vid slakten, att hafva uppsikt öfver kött och fläsk samt däraf beredda födoämnen, som hållas till salu i bodar, å torg eller andra försäljningsplatser m. m. Stadsveterinären har närmaste uppsikt öfver Köttbesiktningabyråerna samt skall tills vidare vara föreståndare vid en af dessa (se Södra köttbesiktningabyrån, sid. 83).

Biträdande stadsveterinären har, förutom skyldighet såsom föreståndare för den ena af Köttbesiktningabyråerna (se Norra köttbesiktningabyrån, sid. 84), till äliggande att utan särskild ersättning biträda stadsveterinären uti de göromål, som äligga denne enligt den af Hälsovårdsnämnden (den 13 mars 1880) utfärdade instruktion, att vid laga förfall för stadsveterinären utan särskild ersättning bestrida hans tjänsteåligganden.

I öfrigt utgöres Hälso-polisen af en kommissarie och 25 tillsyningsmän.

Kommissarijen utöfvar det närmaste förmanskapet öfver tillsyningsmännen och vägleder dessa vid deras arbete, öfvervakar att Hälsovårdsnämndens uppmaningar angående afhjälpande af sanitära olägenheter efterkommas samt är efter förordnande åklagare i sundhetsmål.

Tillsyningsmännen åligger hufvudsakligen att vaksamt efterspana befintliga sanitära olägenheter samt att äfven hafva uppmärksamheten fäst på efterlefnaden af de föreskrifter rörande sundheten och snyggheten i staden, hvilkas öfvervakande författningsenligt tillhör allmänna polisen samt, om de finna något i detta afseende att anmärka, därom till kommissarijen lämna rapport.

Instruktioner. Hälsovårdsnämndens instruktion för Stockholms hälsopolis den 8 okt. 1880. Hälsovårdsnämndens provisoriska instruktion för Stockholms stads hälsovårdsnämnds veterinär den 13 mars 1880. Hälsovårdsnämndens instruktion för Hälsovårdsnämndens biträdande veterinär den 13 nov. 1885. Hälsovårdsföreskrifter för Stockholm ang. dels slakterier, dels handel med vissa lifsföremånder, deras förarbetande, förvaring m. m.; Öfverståthållare-ämbetets kung. den 29 augusti 1908. Särskilda bestämmelser ang. butikshandel med matvaror samt bestämmelser ang. transport af köttvaror, fastställda af Hälsovårdsnämnden den 27 jan. 1911.

Aflöningar m. m. Sundhetsinspektör: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsveterinär: 3,000 kr. Kommissarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., samt bostad och ved (400). Fyra förste tillsyningsmän: 2,300 kr., dessutom två ålderstillägg,

hvardera å 200 kr. Tjugu tillsyningsmän: lön 1,900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kronor. Till Nämndens disposition för tillsyn af aflopsledningar: 4,400 kr.

Sundhetsinspektör.

Backlund, A. R.; Hälsovårdsnämndens expedition; riks. 7 41; allm. 46 40; mottagningstid: 1—2.

Stadsveterinär.

Nystedt, S. P.; Hälsovårdsnämndens exp.; riks. 7 51; allm. 52 61; mottagningstid: 1—2 (se f. ö. Södra köttbesiktningabyrån).

Biträdande stadsveterinär.

Åfeldt, N. O. E. (se Norra köttbesiktningabyrån).

Kommissarie.

Österberg, B. A.

Förste tillsyningsmän.

Magnusson, R. E., tjl., tf. **Johannesson, C. J. E.;** **Regnér, C. O. F.;** **Lagerman, A. F.;** **Rune, F.**

Sundhetsinspektörens biträde vid behandling af ärenden ang. aflopsledningar etc.

Magnusson, R. E. (se ofvan).

Tillsyningsmän.

Fryklund, E.; **Boström, E. G.;** **Johannesson, C. J. E.** E. tjl. (se ofvan) tf. **Holmér, C. E.;** **Hellsén, J. A.;** **Norgren, C.;** **Engman, H. A.;** **Dahl, G. E.;** **Wähl, J. A.;** **Ternell, E. E.;** **Wedin, E. W.;** **Ekbergh, C. G.;** **Lilienberg, J. G.;** **Rosén, G. A.;** **Widstrand, O. M. V.;** **Andersson, A.;** **Wiik, E. A.;** **Lindén, A. G.;** **Eklund, P. P.;** **Carlborn, B. O.;** **Larsson, J. H.;** **Tell, E. G.** Dessutom *extra tillsyningsmän* i mån af behof.

Stockholms stads anstalter för köttbesiktning och födoämneskontroll.

Sedan hälsovårdsstadgan börjat tillämpas i Stockholm och i sammanhang därmed hälsopolisuppsikt införts öfver här till salu utbudna födoämnen, blefvo (1880) de förra trikinbyråerna centralpunkter för den offentliga köttbesiktningen i gemen. Föreständareskapet, som förut varit anförtrödt åt läkare, öfverlämnades, sedan dessa afgått, åt Hälsovårdsnämndens veterinärer.

Köttbesiktningabyråerna, som de numera kallas, hafva enligt senaste föreskrifter till uppgift att dels betjäna allmänheten med besiktning i sanitärt afseende af inlämnade fläsk- och andra köttvaror, dels verkställa undersökning af sådana matvaror, som af Stadens hälsopolis anhållits, och i förekommande fall oskadliggöra dessa. Svinkött, som vid undersökning befunnits trikinhaltigt, inlöses

af byråerna enligt viss taxa. Närmaste tillsynen öfver byråerna utövas af stadsveterinären. Byråerna benämnas den norra och den södra och hafva, för att vara lätt tillgängliga för allmänheten och hälsopolisen, placerats i närheten af de betydande salutorgen Hötorget och Kornhamnstorg, nämligen i egendomarna n:r 4 Olofsgatan och Söder Mälarstrand 4. Den södra byrå har för mottagande af fläsk för trikinbesiktning dessutom en filial i n:r 9 Munkbrogatan.

Vid hvarje byrå skola vara anställda en föreståndare, som bör vara legitimerad veterinär, en kassör, tillika journalförare och vägare, erforderligt antal mikroskopister, en förman samt behöfligt antal betjäning. Föreståndare och kassörer antagas af Hälsovärdsnämnden, öfrig ordinarie personal af förste stadsläkaren och extra personal af föreståndaren. Byråernas räkenskaper föras af Hälsovärdsnämndens kamrerare.

Stockholms stads steriliseringsanstalt har till uppgift att tillvarata de friska delarna af det kött, som på Köttbesiktningbyråerna funnits vara angripet, genom sterilisering göra det tjänligt till människoföda samt sedan försälja det till billigt pris. Anstalten är inrymd i samma lokal som Norra Köttbesiktningbyrån och skötes af dess personal.

Hälsovärdsnämndens kontrollbyrå för importerade födoämnen har till uppgift att utöfva kontroll vid födoämnesinförseln samt tillhandagå importörer med undersökning af födoämnen före tullbehandlingen.

Vid offentliga slakthusets vid Enskede öppnande, hvilket beräknas kunna ske omkr. den 1 augusti 1911, öfverlämnas den befattning, som Hälsovärdsnämnden tagit med besiktning af å byråerna inlämnadt färskt kött, till Slakthus- och saluhallsstyrelsen. Nämnden kommer emellertid därefter fortfarande att dels utöfva kontroll i enlighet med hälsovärdsstadgan och andra hälsovärdsföreskrifter öfver i staden till salu hållna eller importerade födoämnen, såsom kött och charkuterivaror, mjölk och mejeriprodukter, fisk och andra matvaror; dels öfvervaka, att allmänna saluplatser och lägenheter för sådana födoämnen förvaring, beredning, försäljning eller servering med till samma lägenheter hörande upplagsrum äro så inredda och underhållna, att de motsvara bestämmelserna i Öfverståthållareämbetets särskilda hälsovärdsföreskrifter; samt dels föranstalta om inspektioner af slakterier och korffabriker i stadens omnejd.

Stadgar. Hälsovärdsn:s stadgar för Köttbesiktningbyråerna i Stockholm den 26 febr. 1904. Taxa å besiktningavgifter vid anlåtande af Kontrollbyrån öfver importerade födoämnen i tullpackhuset i Stadsgården, fastställd af Hälsovärdsnämnden den 3 juni 1910.

Stat år 1911. Anstalter för köttbesiktning $\frac{1}{11}$ — $\frac{31}{7}$: utgifter 70,000 kr., inkomster 73,000 kr. **Anstalter för födoämneskontroll** $\frac{1}{8}$ — $\frac{31}{12}$: utgifter 10,900 kr., inkomster 4,000 kr.

Södra köttbesiktningbyrån.

Söder Mälarstrand 4, Sö., med filial Munkbrogatan 9, St.; riks. 755; allm. 36 29; filialen: allm. 11 32; expeditionstid: 8—3.

Aftöningar m. m. Föreståndare: arfvode 5,000 kr. (dessutom 3,000 kr. såsom stadsveterinär). Biträdande veterinär: arfvode 5,500 kr. Extra veterinär: arfvode 4,500 kr. Extra ingenjör: arfvode 3,600 kr. Kassör: arfvode 2,200 kr. Sju mikroskopister: arfvode 1,200—1,400 kr. Förman: arfvode 1,900 kr. Vaktmästare: arfvode 1,300—1,600 kr. Skrifbiträde och inkassörer: arfvode 1,200 kr.

Föreståndare.

Nystedt, S. P., stadsveterinär; (se Hälsovärdsnämndens expedition, sid. 57).

Biträdande veterinär.

Jansson, J. E. (förestår Kontrollbyrån).

Extra veterinär.

Wall, S. D.

Extra ingenjör.

Sundberg, Th. (vid Kontrollbyrån).

Kassör.

Lundholm, A. U.

Mikroskopister.

Tjäder, Amelie G.; Hallgren, Nanna R. M.; Nyman, Tyra T.; Ahlström, S. Elisabeth; Fagerberg, Elsa E. O.; Högdahl, Anna Ch. K. (assistent vid Kontrollbyrån); **Åfeldt, Paula A. G.** (assistent vid Kontrollbyrån).

Förman.

Eriksson, K. J. (filialen).

Vaktmästare.

Jonsson, K. E. (förste vaktm.); **Pettersson, C. Hj.** **Hjertstrand, S. M.** (filialen); **Svanström, K. T.** (filialen).

Skrifbiträde och inkassörer.

Andersson, S. V.

Dessutom tre extra mikroskopister, fem extra stämplare och arbetsbiträden (hvaraf en vid filialen och en vid Kontrollbyrån), hvilka inkallas i mån af behof.

Hälsovärdsnämndens kontrollbyrå för importerade födoämnen.

Nya Tullpackhuset, Stadsgården, Sö.; riks. 764; expeditionstid: 9—3.

Hälsovärdsnämndens veterinärer hafva allt sedan år 1897 inom tullområdet undersökt en del köttvaror på grund af Kungl. Generaltullstyrelsens cirkulär till vederbörande tullförvalt-

ningar angående kontrollåtgärder vid införsel af kött.

Då denna kontroll med åren kräft alltmera tid på grund af skärpta kontrollbestämmelser (genom tillkomna stadgar och förordningar) och ökad import, och då födoämnesimportörer framhållit önskvärdheten af, att besiktningen af från utlandet införda födoämnen blefve ordnad så, att undersökningen af nämnda varor kunde på begäran erhållas före tullbehandlingen under ordinarie tulltid, beslöt Nämnden inrättandet af en särskild kontrollbyrå för importerade födoämnen, hvilken öppnades den 1 juli 1910.

Efter anmälan vid denna byrå kunna födoämnesimportörerna mot skäligen afgift få sina varor undersökta före tullbehandlingen och beredas därigenom tillfälle att i de flesta fall, då fråga är om för försäljning otillåtna varor, reexportera sådana, hvilka, om de införas i riket, måste beslagtagas.

Nämnden anser, att särskildt varor tillhörande följande tulltaxerubriker borde undersökas före importen, nämligen: kött och fläsk, korf, konserver, tarmar, talg, ister och flott, oleomargarin, smör, mjölk och gräddde, torr mjölk, ost, såser, flytande äggulor och äggvitor. Afven en del andra födoämnen, såsom fisk, fiskrom, kaviar, hummer, kräftor o. d. torde behöfva undersökas före införseln.

Undersökningen af importerade födoämnen verkställes under ordinarie tulltid, och skall anmälan därom göras mellan kl. 9 f. m.—1 e. m. till kontrollbyrån.

Personal.

(Se ofvan Södra köttbesiktningsbyrån.)

Norra köttbesiktningsbyrån.

Olofsgatan 4, C.; riks. 754; allm. 67 00; expeditionstid: 8—3.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode 6,500 kr. Biträdande veterinär vid köttkontrollen: arfvode 5,000 kr. (Arfvodet utgår af särskildt anslag under titeln Allmän hälsovård: För veterinärbiträde vid köttkontrollen, 5,000 kr.) Kassör och vägare: arfvode 2,200 kr. Sju mikroskopister: arfvode 1,200—1,400 kr. Förman: arfvode 1,900 kr. Vaktmästare: arfvode 1,300 —1,500 kr. Stämplare: arfvode 1,300 kr.

Föreståndare.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär.

Biträdande veterinär vid köttkontrollen.

Petreljus, K. A. O.

Kassör och vägare.

Stoltz, J. O.

Mikroskopister.

Hanngren, Maria H.; Palin, Anna M.; Stoltz, Berta E.; Svedelius, A. Matilda; Malmberg, Maria I. B.; Ringström, Ingeborg F.; Almcrantz, Elin S.

Förman.

Odin, K. A.

Vaktmästare.

Edman, E.; Johansson, J. T.; Ekström, K. J. V.; Lindström, J. H.

Stämplare.

Vakant.

Dessutom tio *extra mikroskopister* och sex *extra arbetsbiträden*, hvilka inkallas i mån af behof.

Steriliseringsanstalten.

Olofsgatan 4, C.; riks. 754; allm. 67 00; försäljningstider: onsdagar och lördagar 7—8 f. m. eller 2—4 e. m.

Personal: se ofvan Norra köttbesiktningsbyrån.

Kontroll af ladugårdar, från hvilka försäljes »kontrollerad mjölk».

Utän Hälsovärdsnämndens tillstånd får mjölk icke säljas under benämning »barnmjölk», »kontrollmjölk» eller annan beteckning, som angifver antingen en särskildt sund beskaffenhet hos mjölken eller och att den varit föremål för särskild kontroll. Sådant tillstånd meddelas endast under villkor dels att läkare och veterinär, som af Hälsovärdsnämnden för utöfvande af tillsyn å produktionen af kontrollerad mjölk, efter verkställd besiktning af ladugården intygat, att de sanitära förhållandena inom och omkring ladugården med därtill hörande inrättningar samt hälso-tillståndet hos den med mjölken sysselsatta personal och de hygieniska förhållanden, under hvilka densamma lefver, äro fullt tillfredsställande, äfvensom att ladugården med afseende på såväl inredning som skötsel tillfredsställer hygienens fordringar och att samtliga de i ladugården uppställda djur äro friska och dels att anordningar, som af Hälsovärdsnämnden kunna godkännas, äro vidtagna för mjölkens behandling inom Stockholm.

Har dylikt tillstånd meddelats, skall ladugården stå under tillsyn af läkare och veterinär, som af Hälsovärdsnämnden för detta ändamål antagits.

För tillstånd att sälja mjölk som barnmjölk erfordras dessutom, att ladugårdsbesättningen icke visat tecken till tuberkulos.

Kostnaden för kontrollen skall af ladugårdens ägare eller innehafvare gäldas enligt af Hälsovärdsnämnden fastställd taxa.

Instruktioner m. m. Instruktion för kontrollläkare och kontrollveterinär för ladugårdar, från hvilka försäljning sker af kontrollerad mjölk, fastställd af Hälsovårdsnämnden den 30 juni 1905. Program för ladugårdar, från hvilka försäljes kontrollerad mjölk, af Hälsovårdsnämnden fastställdt den 30 juni 1905. Taxa för kontrollläkare och kontrollveterinär för ladugårdar, från hvilka försäljning sker af kontrollerad mjölk, af Hälsovårdsnämnden fastställd den 30 juni 1905.

Kontrollläkare.

Wirgin, G.

Kontrollveterinär.

Stenström, O. E.

Stockholms stads destruktionsanstalt.

Löfsta, postadress och järnvägsstation:
Riddersvik; riks. Hesselby 3; allm.
Riddersvik 4; kontorstid: 9—4.

Anstalten har till ändamål att oskadliggöra djurkadaver eller delar däraf och kasserade, till föda otjänliga födoämnen af animaliskt ursprung, samt att bearbeta dem till säljbara produkter, såsom talg och fett, köttmjöl och köttgryn, hvaraf fettämnena försäljas som råvara till stearinljus-, tvål- och såpfabrikation samt mjöl och gryn såsom kraftfoder för svin, fjäderfän och fiskyngel.

Den för destruktionsprocessen erforderliga ångan erhålles från den intill liggande sopförbränningsanstalten, från hvilken äfven lämnas för driften behöflig elektrisk kraft samt ljus.

Anstalten skall den 1 augusti 1911 öfvertagas af Slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Reglemente. Stadgar för Stockholms stads destruktionsanstalt vid Löfsta, antagna af Hälsovårdsnämnden den 4 maj 1906.

Stat år 1911 (tiden till 1/8). Utgifter: 12,600 kr.; inkomster: 14,500 kr.

Aflöningar m. m. Veterinär: 500 kr. Redogörare: 500 kr. Förman: 1,500 kr. samt bostad Maskinist: 1,620 kr. (tillika maskinist vid Renhållningsverkets afd. vid Löfsta, hvarifrån halva lönen utgår).

Veterinär.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär.

Redogörare.

Forsman, E. H., föreståndare för Renhållningsverkets afdelning vid Löfsta.

Förman.

Ljungqvist, E. J. O.

Maskinist.

Carlsson, A. J.

Hälsovårdsnämndens laboratorium.

Stat år 1911. Utgifter: 27,900 kr.; inkomster 5,000 kr.

Fysikalisk-kemiska afdelningen.

Oxtorgsgatan 18 (ing. fr. gården); riks. 15 38; allm. 87 72; expeditionstid: 1—3.

Hälsovårdsnämndens fysikalisk-kemiska laboratorium började sin verksamhet år 1883. Anstalten förestås af Hälsovårdsnämndens ingenjör. Af ingenjören utföras tekniskt-hygieniska undersökningar i samband med Nämndens verksamhet, såsom beträffande vattenaflopp, bostäder och samlingslokaler, fabriker och näringar m. m., kemiska undersökningar angående till salu hållna födoämnen, dryckesvaror och utjtningsmedel samt i öfrigt analyser och tekniska undersökningar, som påkallas särskildt genom Hälso-polisens verksamhet.

Den 1 juli 1910 inrättades en underafdelning för kemisk undersökning af importerade födoämnen (se Hälsovårdsnämndens kontrollbyrå för importerade födoämnen).

Instruktion. Hälsovårdsnämndens instruktion för Hälsovårdsnämndens ingenjör den 16 febr. 1894.

Aflöningar m. m. Ingenjör: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjppgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En biträdande kemist: arfvode 300 kr. i månaden.

Ingenjör.

Sondén, K. G. A. (ss. tf. föredragande för hälsovårdsärenden i Medicinalstyrelsen partiellt tjl. mot afstående af 70 % af löneförmanerna).

Biträdande kemist.

Sundberg, Th. (se ofvan sid. 83).

Dessutom *tillfälliga biträden* i mån af behof.

Bakteriologiska afdelningen.

Hötorget 14, C.; riks. 15 02; allm. 52 62; laboratoriet öppet: 9—3, 5—7.

Hälsovårdsnämndens bakteriologiska laboratorium började sin verksamhet 1901. Å Laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar rörande till Nämndens verksamhet hörande frågor, äfvensom utredningar i hälsovårdsärenden, för hvilkas bedömande bakteriologisk sakkunskap erfordras, samt undersökningar i diagnostiskt syfte (för medellösa i Stockholm kostnadsfritt, eljest enligt taxa) af de prof, som för dylikt ändamål från de praktiserande läkarne i staden eller landsorten till Laboratoriet insändas.

Instruktion. Hälsovårdsnämndens instruktion för föreståndaren vid Nämndens bakteriologiska laboratorium den 12 april 1901.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode 4,000 kr.

Föreståndare.

Levin, E. I.

Dessutom *tillfälliga biträden* i mån af behof.

Botaniska afdelningen.

Oxtorgsgatan 18 (ing. fr. gården); riks. 15 38; allm. 87 72; laboratoriet öppet: tisdagar, torsdagar och fredagar 9—3.

Hälsovårdsnämndens laboratoriums botaniska afdelning trädde i verksamhet 1 juli 1907 och omfattar mikroskopisk undersökning af födoämnen, njutningsmedel, vatten m. m.

Aflöningar m. m. Botanist och mikroskopiker: arfvode 2,400 kr.

Botanist och mikroskopiker.

Huss, H. A.

Stockholms stads desinfektionsanstalt.

Östgötagatan 44, Sö.; riks. 7 56; expeditionstid: 8—7.

Desinfektionsanstalten grundades år 1882 och inrymdes i lokal vid Hornsgatan 82. Den hade till en början allenast en desinfektionsugn och 4 rum för härbärgerande af friska personer, hvilkas bostäder med anledning af där inträffade fall af smittosamma sjukdomar undergingo desinfektion. På sommaren 1906 flyttades Desinfektionsanstalten till sin nuvarande lokal, där tvenne ugnar finnas uppsatta. (Jfr Isoleringsanstalten, se nedan).

Stat år 1911. Utgifter: 14,050 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare: 150 kr. (Desinfektionsanstalten och Isoleringsanstalten). Desinfektör: 1,200 kr. Vaktmästare: 1,200 kr.

Dessutom åtnjuta desinfektör och vaktmästare bostad.

Redogörare.

Holmberg, G. A.

Desinfektör.

Strömberg, S. A.

Vaktmästare.

Pettersson, C. A. E.

Desinfektion i bostäder.

Stockholms hälsopolis, Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 9—7.

Desinfektion i bostäder verkställes af Hälsopolisen jämlikt K. förordningen den 19 mars 1875 ang. åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland Rikets invånare

samt lagen den 13 maj 1904 angående vissa åtgärder mot utbredning af lungdot, äfvensom i andra fall på begäran af enskilda eller där särskilda omständigheter anses påkalla en dylik åtgärd.

Reglemente m. m. Se ofvan.

Stat år 1911. Utgifter: 1,000 kr.

Aflöningar m. m. Hälsopolisens tillsyningsmän användas.

Desinfektörer.

Hälsopolisens tillsyningsmän.

Stockholms stads isoleringsanstalt.

Brännkyrkagatan 62, Sö.; riks. 97 79. Expeditionstid: hela dygnet.

Isoleringsanstaltens ändamål är att härbärgera och ställa under observation personer från smittade hem. Den inrymdes till en början (1882) i samma lokal som Desinfektionsanstalten, Hornsgatan 82, såsom en särskild isoleringsafdelning. Den nuvarande Isoleringsanstalten är (sedan år 1905) inrymd i egendomen nr 62 vid Brännkyrkagatan. Anstalten rymmer i nedre våningen, förutom kök och bostad för förestånderskan, expeditionsrums samt tvenne badafdelningar, en för män och en för kvinnor. En trappa upp finnas fyra rum med olika ingångar samt inom särskild tambur en afdelning på tre sofrum och matrum, afsedd att vid utrymmande af någon större lägenhet bereda tillflykt äfven åt en större familj. Två trappor upp äro inredda sju isoleringsrum, flertalet med skilda ingångar, samt förrådsrum. Å hela Anstalten kan samtidigt intagas ett fyrtiotal personer.

Tillsynen öfver hela Anstalten utöfvas af sundhetsinspektören.

Stat år 1911. Utgifter: 6,000 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare: 150 kr. (Isoleringsanstalten och Desinfektionsanstalten). Förestånderska: 600 kr.

Dessutom åtnjuta förestånderska bostad.

Redogörare.

Holmberg, G. A.

Förestånderska.

Strömberg, Ch.

Stockholms stads karantänsanstalt.

Skottland, Norra Fjärderholmen; riks. 15 65.

En karantänsanstalt ingick redan i den 1884 uppgjorda planen för ordnandet af huvudstadens epidemisjukvård, men den anlades först 1892 under trycket af då hotande kolerafara. Till plats därför valdes den till Fjärderholmsgruppen hörande lilla ön Skottland. Anstalten har till ändamål

att betjäna fartyg, ombord å hvilka sjukdomsfall i kolera eller pest förekommit och som därför måste undergå desinfektion. Anstalten är ordnad efter samma principer som Desinfektionsanstalten i staden, ehuru i mindre skala. Hufvudbyggnaden innehåller dels en mindre sjukafdelning på sex å åtta sängar, dels en därifrån fullständigt skild desinfektions- och tvättafdelning. Härforutom finnas en mindre logementsbyggnad för fartygsbesättning, bostadshus för Anstaltens egen personal samt skjul och andra nödiga uthus. Anstalten har blott få gånger behöft tagas i bruk, men då gjort god nytta.

Stat år 1911. Utgifter: 1,200 kr.

Aflöningar m. m. Tillsyningsman: arfvde 600 kr.; dessutom fri bostad. Öfrig personal anställes vid behof.

Tillsyningsman.

Karlsson, C. A.

Stockholms stads karantänsstallar.

F. d. Järnvägen å K. Djurgården, Dj.

Sedan K. kungörelsen den 1 maj 1885 föreskrifvit, att införelse sjöledes af nötboskap och andra kreatur icke finge ske annorstädes än i de städer, som ha för djuren inrättade karantänlokaler, gick Öfverståthållareämbetet i författning om anordnande af dylik lokal. Denna ersattes på våren 1893 med ett på Stadens bekostnad efter rationella principer inrättadt mindre karantänsstall, som fick sin plats inom f. d. Järnvägen på Djurgården. Stallet har plats för tolf större djur. Sedan genom K. kungörelsen den 18 maj 1894 skärpta karantänsbestämmelser införts, uppfördes på Hälsovårdsnämndens initiativ ännu ett dylikt stall under våren 1896, beläget icke långt från det förra. Hufvudstadens karantänsanstalter för kreatur stå enligt Stadsfullmäktiges beslut den 16 sept. 1898 under Hälsovårdsnämndens öfverinseende och förvaltning. Närmaste inseendet öfver dessa anstalter tillkommer den af Medicinalstyrelsen förordnade karantänsveterinären eller för fall för honom en karantänsveterinärssuppleant. Vid Anstalten finnas dessutom särskilda skötare.

Reglemente m. m. Hälsovårdsnämndens ordningsregler för karantänsanstalter för sjöledes från utrikes ort införda djur, den 9 jan. 1899.

Aflöningar m. m. Djurimportörerna betala efter taxa.

Karantänsveterinär.

Nystedt, S. P., stadsveterinär.

Karantänsveterinärssuppleanter.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär; Jansson, J. E., bitr. veterinär vid Södra köttbesiktningensbyrå.

Dessutom skötare,

Stockholms stads bostadsinspektion.

Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7438; allm. 86 77; expeditionstid: 1—2.

År 1906 beslöt Stadsfullmäktige att en bostadsinspektion skulle under Hälsovårdsnämndens inseende inrättas i hufvudstaden.

Bostadsinspektionen afser att bereda Hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen öfver bostäderna i staden i hvad hälsovården angår. Det åligger i sådant afseende Bostadsinspektionens personal att öfvervaka att uthyrda bostäder och till desamma hörande utrymmen, såsom kök, afträden, förstugor, trappor, kallare, vindar samt andra i nära förbindelse med bostaden stående utrymmen, befinna sig i ett sundt och snyggt skick; ävensom att verka för att bostäderna af invånarna användas på ett sätt, som öfverensstämmer med sundhetens fordringar. Bostadsinspektionens personal har därvid särskildt att öfvervaka efterlefnaden af föreskrifterna i hälsovårdsstadgan och andra gällande författningar eller ordningsföreskrifter rörande bostädernas i hufvudstaden sundhet och snygghet, såvida icke deras öfvervakande enligt lag tillkommer annan myndighet. Dock skall det äfven i sistnämnda fall vara Bostadsinspektionens skyldighet att söka uppmärksamma för handen varande brister och därom meddela vederbörande myndighet underrättelse. Bostadsinspektionens personal utgöres af en bostadsinspektör och nödigt antal assistenter. Denna personal antages och entledigas af Hälsovårdsnämnden.

Bostadsinspektionen afsynar ur sundhetssynpunkt nyuppförda byggnader och större ombyggnader, upptager och företager utredning öfver klagomål i fråga om dåliga lägenheter samt undersöker såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar bostädernas sanitära förhållanden, och tillser därvid att bostäder icke till följd af olämpligt byggnadssätt, bristande underhåll, öfverbefolkning eller dålig skötsel äro hälsovådliga. Finnes något att i detta hänseende anmärka söker Bostadsinspektionen genom råd och anvisningar ernå nödig rättelse eller anmäler förhållandet genom förste stadsläkaren till Hälsovårdsnämnden.

Instruktion. Hälsovårdsnämndens instruktion för Bostadsinspektionen den 25 februari 1910.

Stat år 1911. Utgifter: 17,500 kr.

Aflöningar m. m. Bostadsinspektör: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjppr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Manlig assistent: 2,300 kr. Öfriga assistenter: 1,800 kr.

Bostadsinspektör,

Wirgin, G.

Assistenter.

Thedin, C. A.; Julin, Kjerstin; Høkerberg, Mandå E.; Flodin, Elsa J. O.; Danielsen, Helene,

Stockholms stads fosterbarnsinspektion.

Hälsovårdsnämndens expedition, Kungs-trädgårdsgatan 2 C, C.; riks. 741; allm. 5261; expeditionstid: 1—3.

Enligt lagen den 6 juni 1902 om fosterbarns vård åligger det hälsovårdsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd att hvar inom sitt verksamhetsområde ägna särskild omsorg åt fosterbarn till skydd för deras hälsa, att för detta ändamål dels tillse att icke fosterbarns vård utfövas af personer eller på ställen, som äro olämpliga därför, dels och öfvervaka fosterbarnens behandling. Åt sundhetsinspektören lämnades 1903 i uppdrag att i de fall, då Nämndens eget ingripande fordrades, tillvidera under året fullgöra de enligt lagen Nämnden åliggande skyldigheter i afseende å denna vård med åliggande för honom att mottaga anmälningar från barnuppfostrare och fullgöra den undersökning, sådan anmälan förutsätter, att öfvervaka och handleda de biträden, som kunde blifva ytterligare anställda för tillsynen af barnen. För utfövan af sagda tillsyn äro numera anställda fyra inspektorer. Distrikten äro nu: 1. Maria förs., 2. Katarina och Nikolai förs., 3. Kungsholmen och de delar af Gustaf Vasa och Matteus förs., som ligga norr om Odengatan och väster om Norrtullsgatan från Odengatan norrut räknadt, 4. återstoden af Norrmalm samt Östermalm. Inspektionen för 1. distr. sköter dessutom expeditionen.

Stat år 1911. Utgifter: 12,000 kr.

Afönningar m. m. Fosterbarnsinspektör: 1,200 kr. En fosterbarnsinspekttris: arfvode 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kr.; tre fosterbarnsinspektorer: arfvode 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 150 kr.

Fosterbarnsinspektör.

Backlund, A. R., sundhetsinspektör.

Fosterbarnsinspektorer.

Harling, E. L. M. (1. distr.); **Ellstam, f. Harling,** E. R. (2. distr.); **von Koch, M. M.** (3. distr.); **de la Croix, A. K.** (4. distr.).

Stockholms stads ambulansväsende.

Det offentliga ambulansväsendet i Stockholm har utvecklat sig särskildt på senare åren, delvis under medverkan af enskilda. En del af den här nedan omnämnda ambulanssattirljen tillhör ej Hälsovårdsnämnden och står t. o. m. i ett fall (djurtransportvagnarna) ej under dess inseende; för öfersiktighetens skull har emellertid här sammanförts samtliga hithörande uppgifter. För närvarande finnas i hufvudstaden följande fortskaffningsmedel för sjuka personer eller för sjuka eller döda djur:

1) *Ambulansvagnar*, afsedda för transport af sjuka och skadade personer, som blifvit af polispersonalen omhändertagna för att beredas vård och hjälp. Af sådana vagnar finnas för närvarande tre, hvilka finnas uppställda en å hvardera af Brandkärens stationer i husen n:r 64 Malmskillnadsgatan (Johannes station, riks. 12 94, allm. 47 00) och n:r 11 Tjårhofsgatan (Katarina station, riks. 13 12, allm. 33 00) samt Krukmakaregatan 22 (Maria station, reservvagn) samt kunna af polisman rekvireras alla tider af dygnet. Transporten verkställs kostnadsfritt med manskap och hästar tillhörande Brandkåren. Inställelse sker inom ungefärligen samma tidsutdräkt, som åtgår för Kårens utryckning till eldsvåda. I dec. 1909 anvisade Stadsfullmäktige 14,000 kr. till anskaffande af en ambulansautomobil, och finnes densamma uppställd i Johannes brandstation.

Det är läkare medgifvet att personligen från brandstationerna rekvirera ambulansvagnarna för transport till sjukhus af personer, som på grund af häftig blödning, till följd af olyckshändelse eller af annan orsak äro i *synnerligt* behof af *skyndsam* behandling å sjukhus, så att sjukvagnens inställande icke kan afvaktas, eller behofvet uppstått å sådan tid af dygnet, då denna vagn icke är tillgänglig, samt den sjukes transporterande i vanligt åkdon prövas skola medföra skada eller väsentligt ökad lidande.

Härvd skall läkaren uppgifva: a) sitt eget namn; b) den sjukes namn; c) d:o bostad; och d) d:o sjukdom; samt e) lägenheten, hvarifrån den sjuke skall afhämtas.

Afser rekvisitionen plats å de norra stadsdelarna eller staden inom broarna, bör den ställas till Johannes brandstation, för öfriga delar af hufvudstaden till Katarina brandstation.

2) *Sjukvagnar*, afsedda för transport af sjuka, som vårdas i sina hem eller annorstädes och icke kunna forslas i vanliga åkdon utan att tillskyndas skada eller väsentligt ökad lidande. Dessa vagnar äro för närvarande två och finnas uppställda hos hyrverksaktiebolaget Frey, Gref-turegatan 11, som förbundit sig att med hästar och 2 bärare framföra vagnarna till begärd plats.

Den ena vagnen tillhör Drottning Sophias förening till understöd af härens och flottans sjukvård och kan af en hvar mot erläggande af 8 kronor för hvarje transport rekvireras genom bud eller telefon, riks. 45 64, allm. 30, och hålles tillgänglig mellan kl. 7 f. m. och kl. 9 e. m.

Den andra vagnen tillhör Hälsovårdsnämnden och är afsedd att efter förordnande af läkare användas under ofvan angifna förhållanden för transport af medellösa eller mindre bemedlade sjuka. Vagnen tillhandahålles utan afgift mellan kl. 7 f. m. och kl. 9 e. m. och kan rekvireras antingen genom bud eller medelst telefon å samma nummer, som för närmast ofvan omförmålda vagn angifvits.

Vid begagnandet af denna vagn skall följande iakttagas:

Det ankommer på vederbörande läkare att afgöra, huruvida den sjukas ekonomiska förhållanden äro sådana, att transporten bör verkställas kostnadsfritt, i följd hvaraf läkaren förutom vanlig sjukhusremiss, då sådan är erforderlig, skall utfärda särskildt intyg, som jämte sjukdomens beskaffenhet uttryckligen angifver, att transporten skall ske med sjukvagn *kostnadsfritt*, hvilket intyg skall lämnas till kusken vid den sjukas afhämtande.

Vid rekvisitionen skall uppgifvas: *a)* den sjukas namn; *b)* lägenheten, hvarifrån den sjuke skall afhämtas; *c)* det sjukhus eller annat ställe, till hvilket transporten skall ske; samt *d)* tydligt tillkännagifvas, att rekvisitionen afser *Hälsövärdnämndens* vagn.

3) *Epidemivagnar*, afsedda att användas för transport af sjuka, som lida af eller misstänkas lida af kolera, smittkoppor, fläckfeber, scharlakansfeber, difteri (och croup) samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angifvet, utlämnas vagn för mässlingssjukas transporterande.

Epidemivagn kan rekvireras alla tider på dygnet antingen genom närmaste polisstation, om tydligt skrifven sjukhusremiss där företes, innehållande uppgift på den sjukas namn och sjukdom (svensk benämning), eller af läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast rikstelefon 12 89 — vaktmästaren).

I senare fallet skall läkaren uppgifva: *a)* sitt eget namn; *b)* den sjukas namn; *c)* d:o bostad; och *d)* d:o sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i hvarje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri för fattiga, som äro försedda med eller kunna anskaffa rotemas medellöshetsintyg; andra betala därför 2 kronor.

4) *Djurtransportvagnar*. På framställning af Svenska allmänna djurskyddsföreningen medgif Drätselnämnden i januari 1901, att tvänne af den nämnda Föreningen till allmänt begagnande upplåtna vagnar, särskildt konstruerade för transport af döda eller sjuka hästar och andra större djur, skulle få uppställas i Stockholms renhållningsverks kaserner samt kunna genom bud eller telefon rekvireras enligt närmare fastställda föreskrifter. Då det emellertid visade sig, att vagnarna vid flera tillfällen icke kunnat inställas med önskvärd snabbhet samt att vid telefonisk rekvisition icke alltid vakt kunde finnas tillstådes å Renhållningsverkets kaserner för att mottaga densamma, öfverflyttades, efter framställning från Öfverståthållareämbetet till Drätselnämnden, uppdraget i fråga fr. o. m. år 1905 till Brandkåren, som förfogar öfver ständig vaktpersonal och lämpligare hästar. Vagnarna uppställdes den ena å Johannes (riks. 12 94, allm. 47 00), den andra å Katarina station (riks. 13 12, allm. 33 00).

Kungörelse härom utfärdades af Öfverståthållareämbetet den 31 dec. 1904 med i hufvudsak samma föreskrifter som förut lämnats, nämligen följande:

Vagnarna få användas:

1:o) för transport af hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund af sjukdom eller af annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, därvid rekvisition härom göres af polisman och transporten verkställs till Kungl. Veterinärinstitutet eller, på begäran af djurets ägare eller innehafvare, till enskildt stall eller förvaringsrum, därest det samma är beläget inom hufvudstadens tullar;

2:o) för transport af *sjuka* hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom hufvudstadens tullar eller i dess närmaste omgifningar, därvid rekvisition kan ske omedelbart till någon af nyssnämnda brandstationer eller ock genom polisstation eller patrullerande poliskonstapel, samt

3:o) för transport af *sjuka* hästar eller andra större djur i andra fall än ofvan nämnda, då öfverenskommelse därom träffas för hvarje särskildt fall med branchefen i Stockholm.

Det åligger ägare eller innehafvare af djur, som, på sätt i det föregående nämnts, blifvit transporterade, att härför utgifva ersättning:

a) För det i mom. 1 omförmälda fall med 4 kr., därvid betalning uppbares af polispersonalen;

b) För det i mom. 2 omförmälda fall:
1:o) då transporten sker mellan kl. 6 förmiddagen och kl. 10 eftermiddagen med 6 kr.;

2:o) då transporten sker under öfriga delen af dygnet med 9 kr., i hvilka fall betalning erlägges i förskott å den brandstation, hvarifrån vagnen utlämnas;

c) För de i mom. 3 afsedda fall efter öfverenskommelse.

Reglementen m. m. Öfverståthållareämbetets order den 24 sept. 1903 ang. sjukbårar å polisstationerna. Hälsövärdnämndens tillkännagivande angående transport af sjuka inom hufvudstaden den 26 aug. 1904. Öfverståthållareämbetets kungörelse angående djurtransporter den 31 dec. 1904.

Utrotandet af råttor.

Hälsopolisen, Kungsträdgårdsgatan 2 C, C; riks. 741; allm. 25 61; expeditionstid: 9—7.

Anslaget härför — 10,000 kronor — användes för inköp af »Ratin», hvilket genom Hälsövärdnämndens tillsyningsmän utlägges i egendomar inom staden kvartersvis, så att hela staden efter hand genomgås. Allmänheten äger ock att vända sig till sundhetsinspektören med begäran om utläggande af Ratin inom egendom, som äro i högre grad hemsökta af råttor.